

T.C.

Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİNDE BİR
İLÂHÎLER MECMÛASI (İNCELEME-METİN)**

Ümran AKGEDİK
17915005

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Abdulsamet ÖZMEN

Diyarbakır-2019

T.C.
Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİNDE BİR
İLÂHÎLER MECMÛASI (İNCELEME-METİN)**

Ümran AKGEDİK
17915005

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Abdulsamet ÖZMEN

Diyarbakır-2019

TAAHHÜTNAME

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dicle Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum Süleymaniye Kütüphanesinde Bir İlâhîler Mecnûası (İnceleme-Metin) çalışmasının tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığımı taahhüt eder, kâğıt ve elektronik kopyalarının Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

27/12/2019

Ümran AKGEDİK

T.C

DİCLE UNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

DİYARBAKIR

Ümran AKGEDİK tarafından yapılan “Süleymaniye Kütüphanesinde Bir İlâhîler Mecmûası (İnceleme-Metin)” konulu bu çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir

Jüri Üyesinin

Ünvanı

Adı Soyadı

Başkan: Doç. Dr. Ramazan SARIÇİÇEK

Üye: Doç. Dr. Adnan OKTAY

Üye: Dr. Öğrt. Üyesi Abdulsamet ÖZMEN

Tez Savunma Sınavı Tarihi: 27/12/2019

Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu onaylarım.

.../...../2020

Prof. Dr. Nazım HASIRCI

ENSTİTÜ MÜDÜRÜ

(MÜHÜR)

ÖN SÖZ

Klasik Türk edebiyatı, Türk milletinin geniş bir coğrafyada hüküm sürdüğü, edebî ve sanatsal zevkin zirveye ulaştığı vakitlerde meydana getirilmiş büyük bir hazinedir. Bu büyük hazineyi anlama ve anlamlandırma adına yıllardır birçok çalışma yapılmış ve yapılmaya da devam edilmektedir.

Bu çalışma, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Nuri Arlasez Kataloğuna kayıtlı 2395/00018 numaralı İlâhîler Mecmûası inceleme-metninden oluşmaktadır. Mecmûanın müellifi hakkında kaynaklarda herhangi bir malumata rastlanmamıştır. Mecmûa muhteva olarak; ilâhîler, nat-ı şerîfler ve tevşîhlerden oluşmuştur. İlâhîler beyit ve dörtlük nazım birimiyle yazılmıştır.

Çalışmanın amacı; günümüze kadar üzerinde herhangi bir akademik çalışma yapılmamış olan bu İlâhîler Mecmûasını Türk edebiyatına kazandırmaktır. Mecmûa “inceleme-metin” bağlamında Osmanlı Türkçesinden günümüz diline aktarılmıştır.

Bu çalışmada başta divânlar ve sözlükler olmak üzere Kur'an ayetleri ve hadisler, ilâhî mecmûaları alanında yapılan akademik çalışmalar göz önünde bulundurulmuştur.

Çalışmanın giriş bölümü; mecmûaların genel özellikleri, mecmûaların önemi, mecmûaların klasik şiire katkıları, mecmûa çeşitleri ve İlâhîler mecmûası başlıklarını içeren konulardan oluşmaktadır.

Birinci bölümde; üzerinde çalışma yapılan mecmûanın nüsha kaydı ve müellifi, nüshanın şekilsel incelemesi, muhtevası, kullanılan vezinler, dil ve üslup, imlâ incelemesi ve mecmûada yer alan şairlere yer verilmiştir.

İkinci bölümde; metnin kurulmasında göz önünde bulundurulmuş özelliklere, transkripsiyon alfabesine metin başlıklarına yer verilmiştir. Mecmûada yer alan

ilâhîler transkribe edilmiştir. Ayrıca mecmûada yer alan Arapça-Farsça ilâhîler tespit edilerek tercümesi yapılmıştır. Mecmûada yer alan ilâhîler yayınlanmış dîvânlarla karşılaştırılarak var olan farklılıklar dipnotta gösterilmiştir.

Çalışmamız sonuç, kaynakça ve tıpkıbasım bölümü ile sonlandırılmıştır.

Bu çalışmayı hazırlarken tecrübelerini benimle paylaşan, rehberliğini benden esirgemeyen başta danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Abdulsamet ÖZMEN'e, teşekkür ederim. Doç. Dr. Ramazan SARIÇİÇEK'e, Doç. Dr. Adnan OKTAY'a, Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Uğurlu ARSLAN'a, Dr. Mehmet Mekin MEÇİN'e, Minoo ZADESAFARİ hocalarıma ve bugünlere gelmemi sağlayan aileme şükranlarımı sunarım.

ÜMRAN AKGEDİK

Diyarbakır-2019

ÖZET

Bu çalışma, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Nuri Arlasez Kataloğuna kayıtlı 2395/00018 numaralı ilâhîler mecmûasının incelemesi ve transkripsiyonundan oluşmaktadır. Bu çalışma, şiirleri yer alan şairlerin dîvânlarına ve mecmûada geçen Kur'an ayetlerine müracaat edilerek hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı, el yazması olan İlâhîler Mecmûası metnini transkribe ve incelemesi yapılarak ilim dünyasına kazandırmaktır.

Söz konusu mecmûanın önce şekil bakımından kısa bir tanıtımı yapılmış, daha sonra nüshada yer alan şiirler transkribe edilmiştir. Mahlas beyti bulunan şiirlerin kime ait olduğu tespit edilmiş, nüshada yer alan şiirlerde kullanılan ölçü hakkında bilgi verilmiştir.

Bu çalışma giriş bölümü dışında iki bölüm ile sonuç, kaynakça ve tıpkıbasımdan oluşmaktadır. Giriş bölümünde, mecmûalar hakkında kapsamlı bilgilere yer verilmiştir. Birinci bölümde, üzerinde çalışma yapılan mecmûanın müellifi, muhtevası, şekilsel özellikleri, dil-üslup, imlâ bakımından incelemesi ve mecmûada yer alan şairler başlıklarına yer verilmiştir. İkinci bölümde, metnin kurulmasında göz önünde bulundurulmuş hususlara, transkripsiyon alfabesine ve metne yer verilmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen bulgular sonuç bölümüne yazılmıştır.

Çalışmanın son kısmında ise tez hazırlanırken yararlanılan kaynakların künyelerine ve metnin tıpkıbasıma yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Mecmûa, ilâhîler mecmûası, transkripsiyon, ölçü, şiir

ABSTRACT

This work is consist of investigation and transcription of Religious Songs which is registered at Nuri Arlasez Catalogue with 2395/00018 number at Suleymaniye Manuscripts Library. This study has been prepared by applying to the classical Ottoman poetry of poems whose poems included and the verses of Holy Quran in the periodical. The aim of this study is to gain of Periodical of Hymns to the science world as investigation and transcription of that.

Firstly, the short description the periodical as regards to its shape was done, then the poets in the periodical were transcribed. The poems which were used pseudonyms couplets were determined as to whom belong to, the information about the measures of the poems in the periodical.

This work is based on two sections except for introductionincluding, two body, one conclusion, references and the same publishing of the last version of periodical. In introduction the extensive information about periodicals was given. In the first section investigations about the author, contents, shape features, language-style, punctuations of the periodicals studied on; the head tittles of the poems which were included in the periodical. In the second section the points taken into consideration as making up of the text, alphabets of the transcriptions and the text itself are mentioned. In the conclusion part the findings which were gained after all studies are used.

In the final part of the study the names and the same version of theresources which have been used while the thesis has been preparing.

Keywords

Periodical, Periodical of Hymns, Transcriptions, Measures, Poets

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
ÖN SÖZ.....	I
ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
KISALTMALAR.....	VII
TABLO LİSTESİ	VIII
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	IX
GİRİŞ.....	1
1. MECMÛALARIN GENEL ÖZELLİKLERİ.....	1
2. MECMÛALARIN ÖNEMİ	2
3. MECMÛALARIN KLASİK ŞİİRE KATKISI.....	3
4. MECMÛA ÇEŞİTLERİ	4
4.1. İlâhîler Mecmûası	6

BİRİNCİ BÖLÜM

SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİNDE BİR İLÂHÎLER MECMÛASI

1.1. NÜSHA KAYDI VE MÜRETTİBİ.....	7
1.2. NÜSHANIN ŞEKİL İNCELEMESİ.....	7
1.2.1. Mecmûada Kullanılan Arûz Kalıpları	9
1.2.2. Mecmûada Kullanılan Hece Ölçüleri	10
1.2.3. Mecmûada Yer Alan Arapça ve Farsça Şiirler	11
1.3. MECMÛANIN MAKAM FİHRİSTİ	12
1.4. MUHTEVÂ İNCELEMESİ	17
1.4.1. Divanlarda Tespit Edilen Diğer Manzumeler.....	18
1.5. MECMÛADA KULLANILAN ÖLÇÜLER	19
1.6. ESERDE KULLANILAN NAZIM ŞEKİLLERİ	19
1.7. DİL VE ÜSLUP İNCELEMESİ.....	19

1.8. İMLÂ İNCELEMESİ	20
1.9. MECMÛADA YER ALAN ŞAİRLER.....	21
1.10. MECMÛA METNİN KURULMASINDA GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULAN HUSUSLAR.....	30

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

SONUÇ	211
KAYNAKÇA	213
EKLER	218

KISALTMALAR

<i>C.</i>	Cilt
<i>bkz.</i>	Bakınız
<i>haz.</i>	Hazırlayan
<i>yy.</i>	Yüzyıl
<i>s.</i>	Sayfa
<i>d.</i>	Doğum
<i>ö.</i>	Ölüm
<i>b.</i>	bin
<i>Sn.</i>	Sayın
<i>Çev.</i>	Çeviren
<i>G.</i>	Abdülbaki Gölpınarlı
<i>T.</i>	Mustafa Tatcı
<i>V.</i>	Hacı Bayram Velî
<i>N.</i>	Seyyid Muhammed Nûr
<i>KB</i>	Kültür Bakanlığı
<i>TTK</i>	Türk Tarih Kurumu
<i>DİB</i>	Diyanet İşleri Bakanlığı
<i>TDK</i>	Türk Dil Kurumu
<i>T.C.</i>	Türkiye Cumhuriyeti
<i>TDV</i>	Türkiye Diyanet Vakfı
<i>MEB</i>	Milli Eğitim Bakanlığı
<i>N.A.</i>	Nuri Arlasez

TABLO LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1.1: Mecnûada Kullanılan Arûz Kalıpları.....	8
Tablo 1.2: Mecnûada Kullanılan Hece Ölçüleri	9
Tablo 1.3: Mecnûada Yer Alan Arapça ve Farsça Şiirler	10
Tablo 1.4: Mecnûada Yer Alan Şairler	20

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا (آ)	Ā, ā	ض	Ẓ, ẓ/Ḍ, ḍ
ا (أ)	A,a / E,e / I,ı / Ĭ,i / U,u / Ü,ü	ط	Ṭ, ṭ
ب	B, b	ظ	Ẓ, ẓ
پ	P, p	ع	‘
ت	T, t	غ	Ġ, ġ
ث	S, s	ف	F, f
ج	C, c	ق	Q, q
چ	Ç, ç	ك	K, k/G, g/Ñ, ñ
ح	H, h	ل	L, l
خ	Ḫ, ḥ	م	M, m
د	D, d	ن	N, n
ذ	Ẓ, ẓ	و	V,v/Ū, ū/Ü,ü/O,o/Ö, ö
ر	R, r	ه	H, h/a/e
ز	Z, z	ی	Y, y/I, ı/ Ĭ, i/Ī, ī
ژ	J, j	‘	‘
س	S, s		
ص	Ş, ş		

* Farsça kökenli kelimelerde geçen vâv-ı ma’dûle “” ile gösterilmiştir.

GİRİŞ

1. MECMÛALARIN GENEL ÖZELLİKLERİ

Mecmûalar, Klasik Türk Edebiyatı için birinci elden kaynak niteliği taşımaktadır. Mecmûa, “1. Toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzîm edilmiş şeylerin hepsi, 2. Seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap, 3. Dergi.”¹ anlamı taşır.

Mecmûalar, Türk edebiyatında ilk kez XV. asırda karşımıza çıkmıştır.² Şiir mecmûaları dîvânlar kadar mürettep olmasa da farklı şiir tarzlarını içinde barındırmasıyla hep dikkat çekmiştir. Dîvân ve tezkirelerde olmayan şair ve şiiirlere burada rastlamak bu edebî kaynakları daha da çekici kılmaktadır. Bu sebeple oluşturuldukları zamandan beri şiir severlerin gözdesi olmuştur.

Mecmûaların Türk Edebiyatı için öneminden ilk bahsedenlerden biri Ali Cânib (Yöntem)dir. Ali Cânib, mecmûaların araştırmacıları acele, şahsî hükümler vermekten menettiğini, mecmualarda bir eserin en eski metnine ulaşılabilirdiği için bu eserlerin önemli olduğunu belirtir. Ayrıca, tezkirelerde yer alan bir şair hakkındaki abartılı övgülerin bizi yanıltacağını, o şair hakkında doğru fikir edinebilmek için onun devrinde kaleme alınmış mecmûaların incelenmesi gerektiğini söyler.³

Mecmûalarda, dönemin dil yapısı, söz sanatları, anlatım biçimi hakkında bilgi edinilebilir. Mecmûalar, genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır: “Mecmûatü’l-ehâdis, mecmûa-i fetevâ, mecmûa-i ed‘iye, mecmûatü’r-resâil, mecmûa-i eş‘âr, mecmûa-i tevârîh, mecmûa-i fevâid” gibi. Mecmûa başlangıçta, birçok bakımdan benzediği cönk gibi âyetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilâhiler, şarkılar, mektuplar, latifeler, lugaz ve muammalarla ilâç tariflerinin

¹Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2012, s.689.

²Nihat Sâmî Banarlı, **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**, MEB Devlet Kitapları, İstanbul, 2001, s.504.

³Ali Cânib, “**Edebiyat Tedkiklerinde Mecmûaların Rolü**”, Hayat, S. 45, 1927, s.363-364.

ve faydalı bilgilerin (fevâid), notların, tarihî belge ve kayıtların (tevârih) derlendiği bir not defteri halinde ortaya çıkmış, zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuşarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi özelliği kazanmıştır.⁴

Mecmûalar Arapça, Farsça, Türkçe olarak tek bir dille kaleme alındığı gibi derleyen bu dilleri bilip bilmemesine ve derlenen metinlerin diline göre bunların ikisinin veya üçünün birlikte kullanıldığı metinler halinde de yazılmıştır. Çoğunlukla ilmî ve dinî konularda derlenmiş mecmûaların mensur ve Arapça, edebiyat ve sanat konularındakilerin ise manzum ve Farsça-Türkçe olduğu görülmektedir.

2. MECMÛALARIN ÖNEMİ

Mecmûalar, edebiyat tarihinde önemli bir yere sahiptir ve büyük bir boşluğu doldurur. Mecmûalar bazen edebiyat tarihinin temel kaynaklarına yardımcı olurken bazen de asıl kaynak olarak işlev görür. Edebiyat tarihinin birinci dereceden kaynakları olan tezkirelerde yer bulamamış birçok şair, şiir, tür ve belgede de mecmûalar edebiyat tarihinin vazgeçilmez kaynakları durumundadır.⁵

Mecmûalar, kaleme alındıkları dönemin aynası durumundadır. Mecmûalar edebiyat araştırmacısına; dönemin beğenilen edebî metinlerini, konularını, okuyucunun talebini, mürettibin şiir zevkini, tertip amacını, estetik anlayışını, öne çıkan isimleri ve eserlerini, okunurluk oranlarını ve buna benzer birçok bilgi ile bunları yorumlama fırsatını tanır⁶.

Mecmûa türünün önemini şöyle sıralayabiliriz:

a. Kayıp olan bir eser, mecmûaların birinde ortaya çıkabilir.

b. Şairin herhangi bir sebeple divanına almadığı ya da daha sonra yazdığı şiirler mecmûalarda yer alabilir.

⁴Mustafa Uzun, “Mecmûa” **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, Ankara, 2003, C. 28, s.265.

⁵Yaşar Aydemir, “Metin Neşrinde Mecmûaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler”, **Turkish Studies**, Volume 2/3, s.123.

⁶Cemal Kurnaz ve Yaşar Aydemir, “Mecmûalara Sorulması Gereken Sorular”, **Turkish Studies-International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 8/1, s.62.

c. Dîvânı olmayan bir şairin şiirleri dağınık veya toplu şekilde bu mecmûalarda bulunabilir.⁷

Mecmûaların önemi elbette burada söylenilenlerle sınırlı değildir. Sayısı gittikçe artan mecmualarla ilgili çalışmalar bu türün önemini daha ayrıntılı bir şekilde ortaya koymaktadır.

3. MECMÛALARIN KLASİK ŞİİRE KATKISI

Mecmûalar gerek farklı şiirler ve farklı alanlarla ilgili malumatlarıyla sosyal bilimler alanlarına geniş kaynak sunmaktadır. “Mecmûalar, edebiyat tarihinde büyük bir boşluğu doldurur. Bazen edebiyat tarihinin asıl kaynaklarına yardımcı olur, bazen yegâne kaynak olarak işlev üstlenir.”⁸

Klasik Türk şiiri için vazgeçilmez kaynaklardan olan mecmûaların edebiyatımıza katkısını şöyle sıralayabiliriz:

1. Mecmûalar, içinde barındırdığı şiir ve şairlerle dönemin okuyucu zevkini ve şairin okunurluk düzeyi hakkında bilgi verir.

2. Edebiyat tarihinin birinci dereceden kaynakları olan tezkirelere yansımamış birçok şair, şiir, tür ve belgede de mecmûalar edebiyat tarihinin vazgeçilmez kaynakları durumundadır.

3. Bugün üslup çalışmalarının önemli bir bölümünü teşkil eden bazı kavramlar, unsurlar -sevgilinin güzellik unsurları gibi- farklı şairlerden örneklerle mecmûalarda yer aldığını görülür.

4. Şairin edebi kişiliğinin tespitinde de mecmûaların önemli ölçüde katkısı vardır. Nazire mecmûaları başta olmak üzere, birçok mecmûada benzer şiirler peş peşe sıralanmıştır. Bu şiirlerin nazire olup olmadığı mecmûaların bir kısmında belirtilmiş, bir kısmında buna gerek görülmeden benzer şiirler arka arkaya

⁷Günay Kut, “Mecmûa”, **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler, İsimler, Terimler)**, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1986, C.6, s.170.

⁸Yaşar, “Metin Neşrinde Mecmûaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler”, s. 123-125.

verilmiştir. Buradaki bilgilerden hareketle bir şairin üslubunu oluştururken kimlerden etkilendiğini, kimleri etkilediğini tespit etmek mümkün hale gelmiştir.⁹

4. MECMÛA ÇEŞİTLERİ

Mecmûa, Osmanlı bibliyografik mirası içerisinde en fazla yer tutan türlerden biridir. Yurtiçi ve yurtdışı yazma eser kütüphanelerinde Osmanlı döneminden kalan binlerce mecmûa bulunmaktadır. Taşıdığı öneme binaen son dönemde mecmûalar ile ilgili çeşitli projeler yürütülmektedir. Bu konuda hazırlanan tez, makale ve kitaplarda nicel ve nitel ilerleme oldukça ileri düzeydedir. Mecmûalar hakkında ilk çalışmalar yapan Agâh Sırrı Levend'in beş başlıklı mecmua tasnifi¹⁰ Atabey Kılıç tarafından dört ana başlık¹¹, elli dört alt başlıklı¹² mufasssal bir sınıflandırmaya evrilmiştir.

Mecmûalar muhteviyatlarına göre farklı kategorilerde sıralanabilir. Bu da mecmûaların ne kadar hacimli olduğunu gösterir. Bunlar, “Şiir mecmûaları (mecmûa-i eşâr), risale mecmûaları (mecmûatü'r-resâil), hadis mecmûaları (mecmûatü'l-ehâdis), fetva mecmûaları (mecmûa-i fetevâ), dua mecmûaları (mecmûa-i ed'iyye), tarih manzumelerini içeren mecmûalar (mecmûa-i tevârih), fevâid mecmûaları (mecmûa-i fevâid), hutbe mecmûaları (mecmûatü'l-huteb), tıpla ilgili mecmûalar (mecmûa-i tıb, mecmûa-i mücerrebât, mecmûa-i mu'âlece), gizli ilimlerden bahseden mecmûalar (mecmûatü'l-havâss, mecmûa-i cifr ü reml, mecmûa-i ilm-i nücûm, mecmûa-i tılsımât, mecmûa-i melâhîm, mecmûa-i vefk), letâif mecmûaları (mecmûatü'l-letâif), zikir ve evrad mecmûaları (mecmûa-i zikr ü evrâd), hikâye mecmûaları (mecmûa-i hikâyât), münşe'ât mecmûaları (mecmûa-i münşe'ât), müzikle ilgili mecmûalar (mecmûa-i beste vü semâ'î, mecmûa-i mûsikî, mecmûa-i ilâhiyyât, mecmûa-i sâz u söz), mektup mecmûaları (mecmûa-i mekâtib), müsvedde mecmûaları (mecmûa-i müsevvedât), ilâm mecmûaları (mecmûa-i sukûk), söz, deyiş mecmûaları (mecmûa-i makâlât), hadis ve tefsir benzeri kaynaklardan

⁹ Yaşar, “Metin Neşrinde Mecmûaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler”, s.123-125.

¹⁰ Agâh Sırrı Levend, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2008, s. 166-167.

¹¹ Atabey Kılıç, “Mecmûa Tasnifine Dâir”, **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambârı**, Turkuaz Yayınları, İstanbul, 2012, s.75-96.

¹² Ülkü Yılmaz, **İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi No: T 1532'de Kayıtlı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin)**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018, s.5.

edinilen dinî bilgilerin yer aldığı mecmûalar (mecnûa-i menkûlât) bunlardan bazılarıdır.”¹³

Yukarıda mezkûr mecmûaların yanında sadece klasik Türk şiirini ilgilendirecek türden (nazım şekilleri) mecmûalar da mevcuttur. “Kaside mecmûaları (mecnûatü’l-kasâid), na’t mecmûaları (mecnûatü’n-nu’ût), gazel mecmûaları (mecnûa-i gazeliyyât), nazire mecmûaları (mecnûatü’n-nezâir), rubai mecmûaları (mecnûa-i rubâiyât), terkeb-i bend mecmûaları (mecnûa-i terkîb-i bend), tercî-i bend mecmûaları (mecnûa-i tercî-i bend), sadece müstakil beyitler bulunan mecmûalar (mecnûa-i ebyât), birden çok şâirin divanlarını barındıran mecmûalar (mecnûatü’d-devâvîn) gibi.”¹⁴

Mecmûalarda da pek çok tür gibi tasnif yöntemine gidilmiştir. Bu konuda çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Çalışmada Agâh Sırrı Levend’in tasnifine yer verilmiştir. Levend, mecmuaları şu şekilde tasnif etmiştir:

- a. Nazire mecmûaları.
- b. Meraklılar tarafından toplanmış birer antoloji niteliğinde seçme şiir mecmûaları.
- c. Çeşitli konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmûalar.
- d. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesi ile oluşturulmuş mecmûalar.
- e. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgiyi, fıkraları ve özel mektupları içine alan mecmûalar.¹⁵

¹³Kâmil Ali Gıynaş, “Şiir Mecmûaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası”, **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, 2011, 25, s.246.

¹⁴Gıynaş, “Şiir Mecmûaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası”, 25, s.246-247.

¹⁵Levend, Türk Edebiyatı Tarihi, s.166-167.

4.1. İlâhîler Mecnûası

Tasavvufî temaları konu alan, Türk din musikisinin makam ve usulleriyle bestelenerek dinî toplantılarda okunan şiirlere “ilâhî” denir. M. Fuad Köprülü ve Reşit Rahmeti Arat en eski Türk şiiri örneklerinin ilâhîler olduğunu söylemiştir. İlâhîler, en büyük aşkın Allah aşkı olduğunu belirtmek, Allah’ı övmek ve O’na dua etmek için yazılmış şiirlerdir. Dinî mûsiki terimi olarak ilâhî, din dışı Türk mûsikisindeki şarkı formu gibi gazel, koşma, rubâî, murabba, muhammes, müseddes vb. nazım şekilleriyle yazılmış güftelerin yine şarkı şemasına az çok benzer formdaki bestelerinin adıdır. Ancak ilâhîlerde güftenin konusu kadar bestenin makam ve usulünde de dinî-tasavvufî duyguyu yansıtanlar tercih edilmiştir. Kural olarak hemen her makamda ilâhî bestelenebilirse de fazla tiz seslerde dolaşmayan ağır makamların çoğunlukta olduğu dikkati çeker. Güfte mecnûaları ve bazı repertuarlar incelendiğinde ilâhîlerin daha çok acem, acem-aşiran, bayatî, bestenigâr, dügâh, evic, hicaz, hüseyinî, hüzzam, ırak, mâhur, nevâ, rast, sabâ, segâh, uşşak, tâhir makamlarında bestelendiği görülür.

İlâhîler, XV. yüzyıldan sonra arûz ölçüsüyle yazılmaya başlanmıştır. Bu durumun ortaya çıkmasında bestekârların manzumeleri çoğunlukla dîvân şiirinden seçmelerinin tesiri olduğu gibi mutasavvıf şairlerin daha çok arûzu kullanmaya ve klasik şiirin nazım türleriyle eser vermeye başlamasının da etkisi olmuştur.¹⁶

Üzerinde çalışma yapılan mecnûaya konu olan eser içerik itibariyle, “Mecnû'a-i İlâhiyyât” özelliği göstermektedir. Eserde, çeşitli şairlerin ilâhîleri bir araya getirilmiştir. Halkın anlayabileceği bir dille yazılan ilâhîler tasavvuf ehlinin geniş kitlelere ulaşma gayretiyle yazılmıştır. İlâhîler, sanat ve estetik kaygıdan ziyade halka Allah aşkını anlatma ve dervîşlerin duygu yoğunluklarını şiirlerde dile getirmişlerdir.

¹⁶ Uzun, “Mecnûa”, TDV İslam Ansiklopedisi, C. 28, s. 64-68.

BİRİNCİ BÖLÜM

SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİNDE BİR İLÂHÎLER MECMÛASI

1.1. NÜSHA KAYDI VE MÜRETTİBİ

Mecmûanın mürettibi hakkında net bir bilgi mevcut değildir. Ancak mecmûanın girişinde “Merhum Raif Yelkenci hatırasına Sn. Nuri Arlasez’in bağışdır.” şeklinde not düşülmüştür. Bu not da nüshanın kim tarafından terpit edildiğini tespit etmekten uzaktır.

1.2. NÜSHANIN ŞEKİL İNCELEMESİ

Mecmûanın ismi, kayıtlı olduğu kütüphane ve katalog numarası mecmuânın kapağında ve giriş bölümünde mevcuttur. Mecmuada nesih hattı kullanılmıştır. Yer yer rika, talik gibi yazı türlerine de yer verilmiştir. Yazılar saman kâğıdına yazılmıştır. Yer yer yazılar silinmiştir. Sayfa, 2 sütuna bölünmüştür. Sayfa numaraları sol üst kısımda kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Sayfalardaki beyit sayısı 3-12 arasında değişiklik göstermiştir. .

Başlık ve cetveller yaldızlıdır. Cildi, vişneçürüğü, parlak meşin cilttir. Mecmûada, siyah ve kırmızı mürekkep kullanılmıştır. Başlıklar, kırmızı mürekkeple yazılmışken diğer yazılar ise siyah mürekkeple yazılmıştır. Genel olarak, şiirlerin son beytinde şairlerin mahlası altı çizili olarak gösterilmiştir.

Mecmûa, toplam 101 varaktır. Başta 2, sonda 1, ortada ise “5a, 5a, 6a, 6b, 7b, 8b, 10b, 11b, 12a, 12b, 16a, 16b, 17a, 17b, 18a, 18b, 20a, 20b, 21a, 21b, 41a, 41b, 42a, 42b, 43a, 43b, 44a, 44b, 50a, 50b, 51a, 51b, 52a, 52b, 54b, 55a, 55b, 59a, 59b, 60a, 60b, 61a, 61b, 62a, 62b, 63b, 64a, 64b, 66a, 66b, 68b, 69a, 69b, 70b, 71a, 71b,

72a, 72b, 74b, 75a, 75b, 76a, 76b, 77a, 77b, 78a, 80a, 80b, 81b, 82b, 83a, 83b, 86a, 86b, 87a, 87b, 88a, 88b, 91b, 92a, 93a, 93b, 97a, 98a varakları boştur.

Mecmûada sayfa numarası yazımında hata olup iki yerde sayfa 5 tekrar edilmiştir. Bu sebeple mecmûa tarafımızca numaralandırılmıştır. Nüshanın giriş kısmında mûsikî makamlarına yer verilmiştir. Mecmûada; Türkçe, Arapça ve Farsça şiirler mevcuttur. Mecmûada yer yer şiirler tekrar edilmiştir. Bunlar: 4a:91a, 9a:9b, 22b: 23b, 23b:46a, 24b:97b, 63a: 67b, 65b: 84b, 78b: 79b varaklarındaki şiirlerlerdir. Bunlar ilgili sayfanın dipnotlarında belirtilmiştir.

1.2.1. Mecmûada Kullanılan Arûz Kalıpları

Tablo 1.1: Mecmûada Kullanılan Arûz Kalıpları

		SAYISI
Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	REMEL	48
Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	HEZEC	27
Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	REMEL	13
Mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün	HEZEC	12
Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün	REZEC	10
Müstef' ilün müstef' ilün	REZEC	9
Mef' ülü mefâ' ilün mef' ülü mefâ' ilün	HEZEC	8
Mefâ' ilün mefâ' ilün fe' ülün	HEZEC	6
Mef' ülü mefâ' ilün	HEZEC	3
Mefâ' ilün mefâ' ilün	HEZEC	2
Müstef' ilün fâ' ilün müstef' ilün fâ' ilün	MEDÎT	1
Mef' ülü fâ' ilâtün mef' ülü fâ' ilâtün	MUZÂRÎ'	1
Fa' lün fe' ülün fa' lün fe' ülün	MÜTEKÂRİB	1
Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	REMEL	1

Mecmûada yer alan şiirlerde en çok Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün vezni kullanılmıştır. Devamında Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün ve Mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün vezni bu sırayı takip etmiştir.

1.2.2. Mecnûada Kullanılan Hece Ölçüleri

Tablo 1.2: Mecnûada Kullanılan Hece Ölçüleri

	SAYISI
7'li Hece Ölçüsü	2
8'li Hece Ölçüsü	3
10'lu Hece Ölçüsü	3
11'li Hece Ölçüsü	12
14'lü Hece Ölçüsü	8
16'lı Hece Ölçüsü	7

Mecnûada yer alan şiirlerde en fazla 11'li hece ölçüsü en az ise 7'li hece ölçüsü kullanılmıştır.

1.2.3. Mecmûada Yer Alan Arapça ve Farsça Şiirler

Tablo 1.3: Mecmûada Yer Alan Arapça ve Farsça Şiirler

SAYFA	DİL
1b	Farsça
10a	Arapça
27a	Arapça
65a	Farsça
68a	Arapça
73b	Farsça
78b	Arapça
95a	Arapça
96a	Farsça

1.3. MECMÛANIN MAKAM FİHRİSTİ

Fihrist mecmûanın giriş kısmında yer almıştır. Bu tabloda mecmûada yer alan ilâhîlerin hangi makamla yazıldığına ve sayfa numarasına yer verilmiştir.

Râst-1	Rehāvî-5	Penc-gâh-7	Sûz-nâk-9	Mâhûr-11
Nişâbur-15	Dügâh-17	Şabâ-20	Hüseynî-25	Muḥayyer-30
Beyâtî-33	‘Uşşâk-36	‘Acem-42	Nevâ-44	Işfahân-46
‘Arazbâr-50	Hicâz-53-	Şehnâz-58	Ṭâhir-60	Büselik-62
Büselik ‘aşîran -64	Nühüft-67	‘Irâk-70	Beste-nigâr-75	Râhetü’l- ervâḥ-77
	Evc-80	Segâh-85	Müste‘âr-90	Hüzzâm-78

Mecmûada yer alan makamlar:

Râst: Türk müziğinin en eski makamlarındandır. 4 numaralı basit makam olan râst, râst beşlisi ile râst dörtlüsünden ibarettir. Makam çıkıcıdır. Mülâyim olup dizisinde niseb-i şerîfe'den 8 tane vardır. Donanımına si koma bemolü ile fa bakıyye dizeyi konulur. Orta sekizlisindeki sesleri pestten tîze doğru olmak üzere şöyledir: râst, dügâh, segâh, çargâh, nevâ, hüseyînî, evic ve gerdâniyye.¹⁷

Rehâvî: Türk müziğinde bir mürekkep makam olup en eski terkiplerdendir. Makam, beyâtî ve râst dizilerinden mürekkeptir. Dizisi inici-çıkıcı olarak seyredir.¹⁸

Penc-gâh: Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır. Asırlarca önce rağbetle kullanılırken, sonra itibardan düşmüştür. Makam, râst ve beyâtî dizileri ile pencgâh beşlisinden ibârettir. Pencgâh beşlisi ile râst'ında durağı olan sol (rast) perdesinde kalır.¹⁹

Sûz-nâk: Türk müziğinin 13 numaralı (sonuncu) basit makamıdır. Basit makamlardan yegâne yeni olanı olup, bütün diğerleri pek eskidir. Sûz-nâk, tahminen 1780 senelerinde Abdulhalim Ağa, Ahmet Ağa, Mehmet Ağa'dan biri tarafından icât edilmiştir. O zamandan beri, en ziyâde rağbet edilen makamlardan biridir. Net olarak içli bir hüznün telkin eder. Sûz-nâk, râst beşlisi ile hicaz dörtlüsünden yapılmıştır.²⁰

Mâhûr: Türk müziğinin en eski makamlarındandır. Neşeli, şuh, ferah verici bir makamdır. Asırlardan beri rağbet ile kullanılmıştır. Mâhûr, çargâh makamının râst (sol) perdesindeki şeddidir; yani basit bir şed makamıdır.²¹

Nişâbur: Türk müziğinin en az beş asırlık bir mürekkep makamıdır. Sultânî-yegâh makamının pest tarafına (pûselik, nim hicaz ve nevâ) perdelerinden müteşekkil bir (nişâbur ölçüsü) ilâvesinden mürekkeptir (ki bu, bir küçük üçlüdür). Makam bu

¹⁷ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.1026.

¹⁸ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.1033.

¹⁹ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.1004.

²⁰ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.1127.

²¹ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.659.

üçlü ile pûselik (si naturel) perdesinde karar eder (ki bu perdede kalan yegâne klasik Türk müziği makamıdır).²²

Dügâh: Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır. Bu makam, sabâ terkîbine şeteraban makamından veya nev-eserin yegâh perdesindeki şeddinden birkaç sesin ilâvesinden mürekkeptir.²³

Sabâ: Türk müziğinin en eski ve mâruf makamlarındandır. Türk müziğinin en orijinal ve karakteristik makamlarından biri olan sabâ, yürekler parçalayıcı, gönüller yakıcı bir hüznün, elem, zühd ve pişmanlık duygusunu gayet net olarak bildirir. Rağbetle kullanılmış bir makamdır.²⁴

Hüseyinî: Türk müziğinin 6 numaralı basit makamıdır; en eski makamlardandır. Hüseyinî beşlisi ile uşşak dörtlüsünden müteşekkildir. Durak dügâh ve güçlü-beşinci derece olan hüseyinî perdeleridir. Hüseyinî, klâsik bestekârlar tarafından da en çok kullanılan bir kaç makamdan biri olmakla beraber, bilhassa Türk halk müziğinde en çok kullanılmış olan makamdır.²⁵

Muhayyer: Türk müziğinin en eski ve en çok kullanılan makamlarındandır. 6 numaralı basit makam olan Hüseyinî'nin inici şekline verilen bir addır.²⁶

Beyâtî: Türk müziğinin en eski makamlarından olup, hâlâ kullanılmakta ve çok kullanılmış bir makamdır. Bu makam, uşşak dörtlüsüne pûselik beşlisi ilâvesinden meydana gelen ve Türk müziğinin 5 numaralı basit makamı olan uşşak'ın inici şeklidir.²⁷

Acem: Türk mûsikisinde bir birleşik makam. Terkip edeni bilinmemekle birlikte dört asırdan beri kullanıldığı tahmin edilmektedir. Acem, kelime olarak "Arap olmayan, İranlı, yabancı" gibi mânalara gelmekte ise de bu makamın adını, esas perdesi olan acem perdesinden almış olması muhtemeldir. Dizisi, acem perdesi

²² Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.984.

²³ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.218.

²⁴ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.1056.

²⁵ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.449.

²⁶ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.782.

²⁷ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.106.

üzerindeki çargâh beşlisinin beyâtî makamı seyriyle karar vermesinden meydana gelir.²⁸

Nevâ: Türk mûsikisinin kimin tarafından oluşturulduğu bilinmeyen en eski makamlarındandır. Dügâh perdesinde karar veren bir makam olduğundan bu perde üzerinde kurulu olan dizisi yerinde bir uşşak dörtlüsüne nevâ perdesinde bir râst beşlisinin eklenmesiyle meydana gelmiştir.²⁹

İsfahân: Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır. Pûselik beşlisi, dügâh perdesine nakledilmiş bir râst dörtlüsü ve beyâtî makamından meydana gelmiştir. Beyâtî'nin durağı ve güçlüsü olan dügâh ve nevâ perdeleri, ısfahân'ında durak ve güçlüsüdür (pûselik beşlisi ile dügâhda'ki rast dörtlüsünün de esâsen durak perdeleri dügâhtır). İsfahân'ın dizisi inici-çıkıcıdır.³⁰

Arazbâr: Türk müziğinin pek eski mürekkep makamlarındandır. Nevâ'da beyâtî ile rast beşlisi'nin çargâh'daki şeddi ve uşşak dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelmiştir.³¹

Hicâz: Türk müziğinin 8 numaralı basit bir makamıdır, en eski zamanlardan olup, hâlen de en büyük rağbetle kullanılmaktadır. Bugün elde bulunan Türk müziği eserlerinde en ziyâde kullanılan makam hicâzıdır. Hicâz makamı hicâz dörtlüsüne rast beşlisi ilâvesinden ibarettir.³²

Şehnâz: Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır. Çok güzel ve karakteristik bir makam olup, hicazkârın daha yumuşağı ve nazlısı, masal edâsına çok müsâit bir nev'idir.³³

Tâhir: Türk müziğinde en eski makamlardan biri olup eskiden çok kullanılmıştır; son zamanlarda az kullanılmış bulunuyor. Tâhir, nevâ'nın inici şeklini teşkil ettiği

²⁸ Çinuçen Tanrıkorur, "Acem", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 1988, C. 1, s. 321-322.

²⁹ İsmail Hakkı Özkan, "Nevâ", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2007, C.33, s.27-28.

³⁰ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.456.

³¹ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.40.

³² Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.421.

³³ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.1149.

cihetle girift bir makamdır. Nevâ gibi uşşak dörtlüsüne râst beşlisinin ilâvesinden yapılmıştır.³⁴

Bûselik (Pûselik): Türk müziğinin 2 numaralı basit makamı ve garb müziğindeki “mineur” ün mukabili. En eski makamlardandır. Pûselik beşlisi ile hicâz dörtlüsünden ibârettir. Durağı düğâh (la), güçlüsü beşinci derece olan hüseyinî (mi) dir. Dizisi çıkıcıdır; inici şekli şehnâz-pûselik adını alır.³⁵

Bûselik (Pûselik) aşîran: Türk müziğinin en eski makamlarındandır. Aşîran-pûselik de denilen bu makam, aşîran’da uşşak ile pûselik makamlarından mürekkeptir. Pûselik beşlisi veya sekizlisi ile düğâh (la) da kalır. Makam inici olarak seyreder.³⁶

Nühüft: Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır (Murâdnâme’de ve ondan eski kitaplarda mevcut). Nühüft, yegâh mürekkep makamına “mi” perdesine hüseyinî-aşîran nakledilmiş bir uşşak dörtlüsü (tîzden peste: düğâh, râst, ırak ve hüseyinî-aşîran), ilâvesinden mürekkeptir. Bu dörtlü ile hüseyinî-aşîran (mi) perdesinde durur.³⁷

Îrâk: Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır. Eskiden en çok kullanılan makamlardan olmasına rağmen, son asırda nâdiren kullanılmıştır. Bu makam, segâh dörtlüsünün ırâk perdesindeki şeddi ile bir uşşak dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelmiştir; bunlara ekseriyâ bir de nevâ perdesindeki pûselik dörtlüsü ilâve edilir. Makam segâh dörtlüsü ile ırâk perdesinde kalır.³⁸

Beste-nigâr: En eski mürekkep Türk makamlarındandır. Husûsi ve orijinal bir kıymet taşıyan bu makam rağbetle kullanılmıştır ve hâlen de kullanılmaktadır. Bilhassa kuvvetli hüzün, ızdırıp ve dindarlık mevzûlarında kullanılabilir. Sabâ makamına ırâk makamının pest dörtlüsünün (yani ırâk perdesindeki segâh dörtlüsünün) ilâvesinden meydana gelmiştir.³⁹

³⁴ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.1188.

³⁵ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.1015.

³⁶ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.1015.

³⁷ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.991.

³⁸ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.455.

³⁹ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.455.

Râhetü'l ervâh: Türk müziğindeki mürekkep makamlardan biridir. En eski terkiplerden olmakla beraber son asırlarda az kullanılmıştır. Hicâz veya hümâyün yahut daha çok uzzâl makamı ile ırâk'dan veya ırâk dizisinin bir parçasından (meselâ pest dörtlüsünden) mürekkeptir. İnici olarak ırak makamıyla ırak perdesinde kalır.⁴⁰

Evc: Eski makamlardandır. Bu makam ırâk makamının inici şeklidir. Segâh dörtlüsünün ırâk perdesindeki şeddi ile uşşak dörtlüsünün karışmasından mürekkep bir makamdır. Durak ırâk ve birinci derecede güçlü düğâh'dır.⁴¹

Segâh: Türk müziğinin en eski makamlarındandır. Kuvvetli bir zühd ve açık bir hüznü bildirir. En eski devirlerden beri rağbetle kullanılmıştır. Segâh beşlisi ile hicâz dörtlüsünden mürekkeptir.⁴²

Müsteâr: Türk müziğinin tahminen iki buçuk ve nihâyet üç asırlık bir mürekkep makamıdır. Segah'dan yegâne farkı “müsteâr dörtlüsü” denilen segâh perdesindeki uşşak dörtlüsü (segâh, nim-hicâz, nevâ, dik-hisar) nü kullanmasıdır. Segâh perdesinde durur; güçlüsü segâh gibi nevâ (re) dir.⁴³

Hüzzâm: Türk müziğindeki mürekkep makamlarındandır. En eski mürekkeplerden birisi olmakla beraber, bilhassa bir buçuk iki asırdır pek çok rağbet görmüştür. Türk müziğinin koyu hüznü arzeden makamlarından biri olan bu makam, dizisi bir sekizli içinde ifade edilebilen mürekkep makamlarındandır.⁴⁴

1.4. MUHTEVÂ İNCELEMESİ

Mecmûada; ilâhî, na't-ı şerîf ve tevşîhlere yer verilmiştir. Şiirlerde Allah'ın varlığı ve birliği, Allah aşkı, Allah aşkıyla yanma, Allah'a yalvarma, Allah'a övgü, Peygamber'e karşı duyulan sevgi anlatılmıştır. Şiirlerde öğreticilik esastır.

⁴⁰ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.1021.

⁴¹ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.274.

⁴² Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.1085.

⁴³ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.873.

⁴⁴ Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, s.452.

1.4.1. Dîvânlarda Tespit Edilen Diğer Manzumeler

Mecmûada yer alıp dîvânlarda yer almayan beyit ve dörtlükler tespit edilmiştir. Bunlar:

1. 36a'da yer alan Yûnus Emre'ye ait olan şiirin 4. beyiti Yûnus Emre dîvânında yer almamıştır.

Şırtındakilerde... diyârında...

Anlar Allâh dostları bize dervîşler geldi

2. 37b'de yer alan Yûnus Emre'ye ait olan şiirin 4. dörtlüğü Yûnus Emre dîvânında yer almamıştır.

Nîce zamân şunda kalam mı dirsın

‘İlm-i ledünnî bilem mi dirsın

Bir harfe yüz ma‘ nâ virem mi dirsın

Bir kâmil mürşide varmayınca olmaz

3. 45a'da yer alan Niyâzî Mısırî'ye ait olan şiirin 5. beyti Niyâzî Mısırî dîvânında yer almadığı sonucuna varılmıştır.

Sidre-i tûbâ değil ‘arş-ı mu‘allâdan geçer

Hakk’a kim pervâz iderse hefve-i tevhid ile

4. 63a'da yer alan Niyâzî Mısırî'ye ait olan şiirin 3. beyti Niyâzî Mısırî dîvânında yer almamaktadır.

Ma‘ârif olmak isterseñ ma‘ârif sırrına ey dil

Rumûz-ı sırr-ı ‘aşkı tâlib-i didâr olandan sor

5. 89a'da yer alan Sultan Veled'e ait olan şiirin 2. dörtlüğü Sultan Veled'in dîvânında yer almamaktadır.

Şabrum benüm ol nergis-i mestâne ile gitdi

‘Aklum benüm ol zülf-i perîşân ile gitdi

Gönlüm hevesi vuşlat-ı cânân ile gitdi

Câñum elemi firkat-ı cânân ile gitdi

1.5. MECMÛADA KULLANILAN ÖLÇÜLER

Mecmûada yer alan şiirler incelendiğinde 7-8-10-11-14-16'lı hece ölçüsü ve arûz ölçüsü kullanılmıştır. Bazı şiirlerin vezninde tutarsızlıklar olup bunlar dipnotta belirtilmiştir. Arûz vezninden en çok fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün vezni, hece ölçüsünden de en çok 11'li hece ölçüsü kullanılmıştır.

1.6. ESERDE KULLANILAN NAZIM ŞEKİLLERİ

Nüshada en çok gazel nazım şekli kullanılmıştır. Gazelleriyle ilk sırayı Niyâzî-i Mısrî almıştır. Dörtlük nazım birimini en çok kullanan şairlerden başta Yûnus Emre yer almak üzere, Sezâyî ve Eşrefoğlu Rûmî bu sırayı takip etmiştir..

1.7. DİL VE ÜSLUP İNCELEMESİ

Mecmûada Arapça, Farsça ve Türkçe dilleri ile yazılmış mısra, beyit ve manzumeler vardır. Mecmûada yer alan şairlerden örnekler verilecek olursa başta Câmi olmak üzere Niyâzî-i Mısrî, Yûnus Emre ve diğer şairler Arapça, Farsça ve Türkçe dillerini kullanmıştır.

Câmi, şiirdeki yetkinliğini Farsça manzumeler yazarak ortaya koymuştur. 65a sayfasındaki şiiri bunun bir göstergesidir.

Key bud yâ Rab ki 'azm-i Yeşrib bethâ konem

Geh bi-Mekke menzil ve geh der Medine cā konem

Niyâzî-i Mısrî, 10a'da yer alan şiirinin ilk beyiti aşağıda mevcuttur:

Vücūdun kad bedā fî külli mevcūd

Nükûş-ı kad bedet min 'ayni Meşhūd

Yûnus Emre ise diğer şairler gibi şiirlerinde sanatsal bir gaye gütmemiştir. Şiirlerinde daha çok halk söyleşilerine yer vermiştir. Mecmûada yer alan birçok şiirinde bu unsurları görmek mümkündür. 27b sayfasında yer alan şiirini örnek olarak sunabiliriz.

Yürük degirmenler gibi dönerler

El ele virmişler Hakk’a giderler

Göñül Ka‘besini tavâf iderler

Muhammed’ün kösi çalınur bunda

O sulţânın demi sürilür bunda

1.8. İMLÂ İNCELEMESİ

1. Metinde birçok yerde imlâ yanlışları vardır. Bu yanlışlar tespit edilip doğru şekli bu çalışmada yazıldı. Örneğin:

- saña kelimesi “س” ve “ك” harfleriyle yazılması gerekirken “ص” ve “ن” harfi ile yazılmıştır.
- hayrân kelimesi “ح” harfiyle yazılması gerekirken “خ” harfiyle yazılmıştır.
- Derd kelimesinin son harfi olan dal(د) harfi birçok yerde te(ت) ile yazılmıştır.
- Birçok yerde “ك” ile yazılması gereken kelimeler “ن” ile yazılmıştır.

Örneğin:

- ✓ seniñ şeklinde yazılması gerekirken “senin”
- ✓ göñül yazılması gerekirken “gönül” şeklinde yazılmıştır.

2. Metinde bazı yerlerde hece, kelime ve ek eksikliği mevcuttur. Bunlar köşeli parantez içerisinde ve dipnotla belirtilmiştir. Örneğin; ziyand[ır], eksüklig[üñ] gibi.

3. Metinde bazı ilâhîlerde hareke kullanılmıştır.

1.9. MECMÛADA YER ALAN ŞAİRLER

Tablo 1.4: Mecmûada Yer Alan Şairler

ŞAİR	SAYFA NUMARASI	ŞAİR	SAYFA NUMARASI
Ahmedî	37b	Lâ-mekân	73b
Adlî	9a	Muhibbî	53a
Ârif	73a	Nahîfî	67a-96a
Azîz	57a	Nakşî	28a
Câhidî	45b	Nasûhî	58a-68a
Câmî	65a-67a-96b	Nazîm	2a-2b-24b-49a-97b
Cemâl-i Halvetî	28a	Niyâzî-i Mısırî	4b-7a-9b-10a-13a-14b-23a-24a-25b-27b-28b-29a-32b-34a-36a-40b-45a-47a-48a-53a-56a-58a-63a-67b-73a-74a-79a-84b-85a-85b-92b-95a
Dervîş Himmet	67a	Nûrî	3a-27a-30a-38b-47a
Dervîş Osmân	35b	Refîgâ	9b
Dervîş Vasîf	25a	Rûşenî	53b
Eşrefoğlu Rûmî	15a-26a-33a-37a-37b-38a-39a-40a-40b-49a-74a-85a-90a	Sâdık	19a
Fazlî	49b	Seyfî-Seyfullâh-Seyyid Nizâmoğlu	15b-32b-67b-84a-90a
Fenâyî	2b	Sezâyî	4a-26b-57a-58a-65b-82a-91a
Fethî	95b	Sultân Veled	89a
Gülşenî	31a	Şemsî	30b-32a-39a-89b
Hacı Bayrâm-ı Velî	48b	Şems-i Tebrîzî	8a-22a-73b
Hakkı	25a-26b-56b-95b	Üftâde	23a-65a
Hüdâyî	46b-81a	Velî Ak Şemseddin	49b
Itrî	70a	Yûnus Emre	3a-3b-13b-22a-22b-23b-27b-28b-29a-31a-31b-33b-35a-36a-36b-37b-38b-39b-45b-46a-46b-53b-54a-56b-58b-65b-84b-89b
İzzeddin	32a	Zekâî	47b

Adlî (d.1448-ö.1512): Osmanlı Devleti'nin sekizinci padişahı olan II. Bayezid, şiirlerinde Adlî mahlasını kullanmıştır. 1448'de Dimetoka'da doğan II. Bayezid, şiirin yanı sıra hat sanatı ile de ilgilenmiştir. Günümüze ulaşan tek eseri *Dîvânı*'dır.⁴⁵

Câhidî: Edirne'de dünyaya gelen Câhidî'nin doğum tarihi belli değildir. Vefatı 1070/1659 olup Kilidbahir'de medfundur. Asıl adı Ahmed, mahlası Câhidî'dir. Câhidî Ahmed Efendi'ye nisbet edilen Câhidiyye tarikatı, şeyhin vefatından sonra Abdüllatif Efendi tarafından sürdürülmüştür. *Dîvân*'ı ve *Kitâbü'n-Nasîha* isimli iki eseri vardır.⁴⁶

Câmî: 7 Kasım 1414'te Horasan'ın Câm şehrinin Harcird kasabasında doğdu. Daha çok Molla Câmî unvanıyla tanınır. Fars şiirinin en büyük ustalarının sonuncusu sayılan Câmî, üstün şairlik kabiliyeti yanında dinî, edebî ve aklî ilimlerle tasavvuftaki derin vukufundan bütün şiirlerinde, mesnevîlerinde geniş bir şekilde faydalanmış ve ele aldığı konuları çok rahat ve sade bir dille anlatma gücünü göstermiştir.⁴⁷

Cemâl-i Halvetî: Çelebi Halîfe diye meşhur olan Cemâl-i Halvetî'nin tam adı Ebü'l-Füyûzât Muhammed b. Hamîdüddin b. Mahmûd b. Muhammed b. Cemâleddin el-Aksarâyî'dir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Cemâl-i Halvetî'nin tasavvuf tarihi ve Anadolu'da gelişen tasavvufî düşünce açısından en önemli özelliği, Halvetiyye tarikatının İstanbul'daki ilk büyük temsilcisi olmasıdır.⁴⁸

Dervîş Himmet: 16. yy.da yaşamış bir halk ozanıdır. Tokat ilinin Almus ilçesinin Görümlü (eski adı Varzıl) köyünden olup türbesi de oradadır. Alevî-Bektaşî mezhebinin Erdebil Tekkesi'ne bağlı Safeviye kolundan olduğu öne sürülür. Yedi

⁴⁵Şerafettin Turan, "Bayezid II.", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2017, C. 5, s.234-238.

⁴⁶Nihat Azamat, "Câhidî Ahmed Efendi", **TDV İslam Ansiklopedisi** TDV Yayınları, İstanbul, 1993, C. 7, s.16-17.

⁴⁷Ömer Okumuş, "Câmî, Abdurrahman", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 1993, C. 7, s.94-99.

⁴⁸Mehmet Serhan Tayşi, "Cemâl-i Halvetî", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 1993, C. 7, s. 302-303.

Ulu Ozan'dan biridir. Nefesler, destanlar, Kerbelâ şehidleri için ağıtlar ve taşlamalar söyleyen Kul Himmet şiirlerinde İslam tarihi evliyâ menkıbeleri, Hz. Ali ve On İki İmam sevgisiyle bilhassa Alevî-Bektaşî inancı doğrultusunda şiirler yazmıştır.⁴⁹

Dervîş Osmân: Kayseri'de doğdu. Gülşenî tarikatına mensuptur. Devrin büyük şeyhlerinden Abdülehad Nûrî Efendi'ye intisap etti. Tekke şiirinin başarılı temsilcilerinden olan şair, şiirlerinde Osman, Dervîş Osmân ve Şeyh Osmân mahlaslarını kullanmıştır.

1684 yılında vefat etti. *İlâhiyât-ı Dervîş Osmân* adıyla kayıtlı eserde şairin tamamı arûz vezniyle yazılmış ilâhîleri bulunmaktadır.⁵⁰

Eşrefoğlu Rûmî: Asıl adı Abdullah, babasının adı Eşref'tir. Mısır'dan Suriye'nin Hama kasabasına daha sonra Anadolu'ya göç edip önce Manisa'ya ardından da İznik'e yerleşen aslen Mekkeli ve Hz. Peygamber soyundan geldiği rivayet edilen âlim ve şeyhler yetiştirmiş bir ailenin çocuğudur. Çelebi Sultan Mehmet Medresesinde devrin ilimlerini öğrenmiş ve tasavvufa gönül vermiştir.⁵¹

Fazlî: Asıl adı Ebü'l-Fazl Mehmed, künyesi Ebü'l-Fazl Mehmed Efendi bin Şeyh Molla İdrîs-i Bitlisî bin Hüsâmeddin Efendi'dir. Tevârih-i Âl-i Osmân yazarı, İdrîs-i Bitlisî'nin oğludur. Gençliğinde Sultan Beyazid'in huzurunda *nergis* redifli kasidesini okumuş onun hayır duasını ve pek çok ihsanını almıştır. Fazlî, Hâfız Dîvânı'ndaki tüm şiirlere nazire yazmış ve bunu Kanûnî Sultan Süleyman'a sunmuştur. Üç dilde şiir söylemeye kabiliyetli ve özellikle inşâda pek çok güzel eserlerin sahibidir.⁵²

Fethî: Asıl ismi Bülbülcüzâde Abdülkerim Fethî'dir. 1106 yılında Bursa'da doğmuştur. Mutasavvıf şair ve bilgindir. Halvetî şeyhlerinden Abdülehad Nûrî'nin

⁴⁹Nurettin Albayrak, "Kul Himmet", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, Ankara, 2002, C. 26. s.252.

⁵⁰Mehmet Fatih Köksal,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=852>
(05.08.2019).

⁵¹Ayşe Necla Pekolcay, "Eşrefoğlu Rûmî", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 1995, C. 11, s. 480 -482.

⁵²Filiz Kılıç,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1532>
(06.08.2019).

halifelerindendir. Babası dönemin ünlü âlimlerinden Abdüllatif Karamanî'dir. 1694'te Bursa'da vefat etmiştir. Kabri, Abdülehad Nûrî Türbesinin kible tarafındadır. Eserleri; *Sülûk ve Mevîza Risalesi*'dir.⁵³

Gülşenî: Diyarbakır'da dünyaya geldi. Mutasavvıf ve şairdir. Gülşenî'nin tarikat silsilesi, Halvetiyye'nin ana kollarından Rûşeniyye'nin pîri Dede Ömer Rûşenî vasıtasıyla tarikatın ikinci pîri Yahyâ-yı Şîrvânî'ye ulaşır. Osmanlı İmparatorluğu topraklarında XVI. yüzyıldan sonra giderek yayılan Türk edebiyat ve tasavvufunda önemli bir yere sahip olan Gülşenî tarikatının kurucusudur.⁵⁴

Hacı Bayrâm-ı Velî: 15.yy mutasavvıfıdır. Medrese eğitimi aldıktan sonra müderrislik payesi almış ancak ilim hayatını bırakıp tarikata girmiş, Hamid Aksarayı'ya intisap etmiş ve tasavvufa yönelmiştir. Bayrâmiye tarikatının kurucusu olmuştur.

Elimize yalnızca 4 parça ilâhîsi ulaşmıştır. Bir ilâhîsini arûzla diğerlerini hece ile yazmıştır. Şiirlerinde saf bir Türkçe söyleyiş ve yerel bir duygu hâkimdir.⁵⁵

Hakkı: İsmâil Hakkı Bursevî, Ekim 1653 bugün Bulgaristan sınırları içinde bulunan Aydos'ta doğdu. Uzun süre Bursa'da yaşadığı için Bursevî, Üsküdar'da ikâmet ettiğinden Üsküdârî, Celvetiyye tarikatına mensup olduğu için Celvetî nisbelerini kullanmış, özellikle Bursevî nisbesiyle meşhur olmuştur. İsmâil Hakkı Bursevî, Osmanlı âlim ve şeyhleri içerisinde eserlerinin çokluğu ile tanınır.⁵⁶

Hüdâyî: 1541'de Şereflikoçhisar'da doğdu. Çocukluğunu geçirdiği Sivrihisar'da ilk tahsiline başladı. Tasavvufî halk edebiyatı şairleri zümresi içinde yer alan Hüdâyî, sade ve hikemi mahiyette tekke şiirleri yazmıştır. Daha çok ilâhî tarzındaki bu şiirleri bir dîvân oluşturacak sayıdadır.⁵⁷

⁵³ Bursalı Mehmet Tahir, "Fethî Abdülkerim (Bülbülcüzâde)", **Osmanlı Müellifleri**, Meral Yayınevi, İstanbul, 1972, C. 1, s.96.

⁵⁴ Azamat, "İbrâhim Gülşenî", TDV İslam Ansiklopedisi, C. 21, s.301-304.

⁵⁵ Azamat, , "Hacı Bayrâm-ı Velî", TDV İslam Ansiklopedisi, C. 14, s. 442-447.

⁵⁶ Ali Namlı, "İsmâil Hakkı Bursevî", TDV İslam Ansiklopedisi, TDV Yayınları, İstanbul, 2001, C. 23, s.108-110.

⁵⁷ Hasan Kâmil Yılmaz, "Aziz Mahmud Hüdâyî", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 1991, C. 4, s.338-340.

Itrî: İstanbul'da Mevlânâkapı civarındaki Yayla semtinde doğdu. Asıl adı Mustafa olup kaynaklarda doğum tarihi hakkında bilgi yoktur. Şiirlerinde kullandığı Itrî mahlası ve Buhurîzâde lakabıyla tanınmıştır. Itrî'nin İstanbul surları dışında oturduğu, çiçek ve meyve meraklısı olduğu, bahçe işleriyle uğraşmaktan zevk duyduğu ve kendisine Itrî mahlasının bu sebeple verildiği, "Mustâbey" armudunun da onun tarafından yetiştirildiği kabul edilmektedir.⁵⁸

Muhibbî (ö.974/1566): 6 Kasım 1494'te Trabzon'da doğan Kanûnî Sultân Süleyman Yavuz Sultân Selim'in oğludur. Kanûnî, devlet idareciliği, kanun yapıcılığı, muhteşem hükümdarlığı ve her biri bir büyük hadise değerindeki çok sayıda seferleri ve zaferleri ile tanınmıştır. Kanûnî bir yandan saltanatını devam ettirirken diğer yandan da yazdığı şiirlerle büyük bir şair olduğunu kanıtlamıştır. Muhibbî mahlası ile bir Dîvân oluşturmuş olan şair padişah, Dîvân şairleri arasında 2799 gazeli ile en çok şiir yazarlar arasında ilk sırada yer almaktadır.⁵⁹

Nakşî (ö. H. 1170/M. 1757): Nakşî mahlasını kullanan şair, Çıkrıkçı Şeyh lakabıyla anılan Kandıyeli Mustafa Efendi'dir. Kandıye'de Vezir Çarşısı'nda çıkrıkçılık ile uğraşırdı. Genellikle seyyah dervişlerle vakit geçirirdi. Eserlerine dair bilgi bulunmamaktadır.⁶⁰

Nasûhî: Osmanlı döneminde yetişen büyük velilerdendir. Kastamonulu Şeyh Şâ'bân-ı Velî Hazretlerinin torunlarından. Babası Sipahi Seyyid Nasûh Bey'dir. Babasına nîsbetle Nasûhî denilmiştir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Gençliğinde ilimle meşgul olduğu yıllarda tasavvufa ilgi duyarak Üsküdar Atik Vâlîde Cami yanındaki tekkesinde irşad faaliyetinde bulunan Şâbâniyye'nin Karabâşiyye kolunun

⁵⁸Nuri Özcan, "Itrî Efendi", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 1999, C. 19, s.220-221.

⁵⁹Gülay Durmaz,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=963>
(06.08.2019.)

⁶⁰Beyhan Kesik,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4908>
(05.08.2019.)

pîri Şeyh Karabâş Velî'ye intisap etti. 14 Ağustos 1718 tarihinde İstanbul-Üsküdar'da vefat etti.⁶¹

Nazîm: İstanbul'un Kumkapı semtinde Gedikpaşa'da dünyaya geldi. Bu sebeple Gedikpaşalı Nazîm diye anıldı. Asıl adı Yahya olup aynı mahlası kullananlardan ayırt edilmek için Nazîm Yahya Çelebi ismiyle tanınmakta, sadece İsmâil Belîğ adını Mustafa, lakabını da Kürkçübaşızâde diye kaydetmektedir. Önceleri Halim mahlasını kullanan şaire daha sonra Neşâtî tarafından Nazîm mahlası verilmiştir.⁶²

Niyâzî-i Mısırî (d.1618- ö.1694): 9 Mart 1618 Malatya'nın Aspozi kasabasında doğdu. Şiirlerinde, ilim tahsili için bir süre Mısır'da kaldığından "Mısırî" mahlasıyla "Niyâzî" mahlasını kullanmıştır. Malatyalı olan Mısırî; Diyarbakır, Mardin ve Mısır'da eğitim gördükten sonra Elmalı Ümmü Sinan'a intisap etmiş ve Halvetî sülukunu tamamlamıştır. İlâhîleri bestelenerek tekkelerde okunan hayat hikâyesi hakkında menkıbeler oluşturulan meşhur mutasavvıflardandır.⁶³

Nûrî: 1002/1593 senesinde Sivas'ta doğdu. İstanbul'da yetişen evliyâlardandır. İsmi, Abdülehad Nûrî b. Muslihuddîn Sefâî b. İsmâil b. Ebu'l-Berekât'tır. Künyesi Ebu'l-Mekârim'dir. Abdülehad Nûrî Efendi, kendi eserlerinde hayatına dâir bir bilgi vermemiştir. 1061 yılı Safer ayının ilk Cuma günü (27 Ocak 1651), 57 yaşında vefat etmiştir.⁶⁴

Rûşenî: Memleketi olan Aydın iline nispetle şiirlerinde kullandığı Rûşenî mahlasıyla tanınan şairin asıl adı Ömer, lakabı Dede, künyesi Ali ibnü binti Umur Bey'dir. Halvetiyye tarikatında on iki isimle seyr ü sülükünü ilk tamamlayan kişi Dede Ömer Rûşenî'nin kendisidir.⁶⁵

⁶¹Kerim Kara, "Mehmed Nasûhî", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, Ankara, 2003, C. 28, s.500.

⁶²Özcan, "Nazîm", **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 32, s.452.

⁶³Mustafa Aşkar, "Niyâzî-i Mısırî", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2017, C. 33, s.169.

⁶⁴Abdullah Uçman, "Abdülehad Nûrî", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 1988, C. 1, s.188.

⁶⁵Uzun, "Dede Ömer Rûşenî", **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 9, s.81-83.

Seyfî: İstanbul’da doğdu. Doğum tarihi net olarak bilinmez. Asıl adı Seyyid Seyfullâh Kasım olup babasının ismine izâfetle Seyyid Nizâmoğlu denmekle meşhur oldu. Halvetiyye tarikatının Sinaniyye kolunun kurucusu olan İbrahim Ümmî Sinan’dan ders alıp eğitimi tamamladı. M.1601 Temmuz’da İstanbul’daki vefatına kadar Silivrikapı Emirler Tekkesi’nde irşad faaliyetlerini sürdürdü. Vefatının ardından bu tekkenin haziresine defnedildi. Nizamoğlu, Seyfî ve Nizamoğlu mahlaslarını kullandı.⁶⁶

Sezâyî (ö.1738): İsmi Hasan bin Ali, mahlası Sezâî’dir. 1669 yılında Gördes’te doğdu. Şehrin bugünkü adı Korent olup, Yunanistan sınırları içinde kalmıştır. Tasavvufta Gülşenî tarikatına mensûbdur. Hece ile yazdığı şiirler olsa da *Dîvânı*’nı büyük ölçüde aruzla oluşturmuştur. Eserlerinde vahdet-i vücud anlayışına didaktik bir tarzda yer vermiştir. Sanat ve estetiği ihmal etmemiştir.⁶⁷

Sultân Veled: 25 Nisan 1226’da Lârende’de doğdu. Mevlânâ Celâleddin Rûmî’nin büyük oğludur. Mevlânâ tarafından ona dedesinin adı verilmiş (Bahâeddin Muhammed Veled). Mevlevîliğin asıl kurucusu ve ikinci pîridir. Şiirlerinde “Veled” mahlasını kullanmıştır. Sultân Veled eserlerinde sade ve akıcı bir Farsça kullanmış, bazen Türkçe şiirler de söylemiştir. Dîvânında 14 Türkçe gazel bulunmaktadır. 12 Kasım 1312 yılında Konya’da vefat etmiştir.⁶⁸

Şemsî: Şemseddin Sivasî, Tokat iline bağlı Zile kazasında 926/1520 yılında dünyaya geldi. Asıl adı Ahmet’tir. Esmer oluşundan dolayı kendisine Kara Şems veya Kara Şemseddin lakapları verildi. Tanınmış bir Halvetî şeyhi ve velut bir müellif olarak hayatının en verimli çağlarını geçirdiği Sivas’ta Şems-i Azîz lakabıyla da anılır.⁶⁹

⁶⁶Necdet Tosun, “Seyyid Nizâmoğlu”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2009, C. 37, s.73-74.

⁶⁷Himmet Konur, “Sezâî-yi Gülşenî”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2009, C. 17, s.217.

⁶⁸Veyis Değirmençay, “Sultân Veled”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2009, C. 37, s.521-522.

⁶⁹Hasan AKSOY, “Şemseddin Sivasî”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2010, C. 38, s.523-526.

Şems-i Tebrîzî: 582 (1186) yılı civarında Tebriz’de doğdu. Adı Muhammed’dir. Mevlânâ Celâleddîn Rûmî’nin gönül dünyasında büyük değişikliklere sebep olan ve Mevlânâ tarafından yazılan ilâhî aşk şiirlerinden oluşan “*Dîvân-ı Şems-i Tebrîzî*” adındaki eser sayesinde tanınan Mevlânâ’nın sohbet şeyhidir.⁷⁰

Üftâde: Bursa’nın Araplar mahallesinde doğdu. Doğum tarihi kaynaklarda 895/1490 olarak verilmekteyse de müridi Aziz Mahmud Hüdâyî’nin *Vâkı’at*’ında geçen bir ibareden 900 (1495) yılı civarında dünyaya geldiği anlaşılmaktadır. Adı Mehmed, lakabı Muhyiddin’dir. Şiirlerinde “Üftâde” mahlasıyla tanınır. Üftâde’nin tarikat silsilesi Hızır Dede ve Akbıyık Sultan vasıtasıyla Hacı Bayrâm Velî’ye ulaşır.⁷¹

Velî Ak Şemseddin: Asıl adı Şemseddin Muhammed b. Hamza’dır. Ancak Akşemseddin veya kısaca Akşeyh adıyla şöhret bulmuştur. 792/1390 yılında Şam’da doğdu. Türk âlimi, tıp insanı ve Şemsîyye-î Bayrâmîyye isimli Türk tarikatının kurucusudur. Fatih Sultan Mehmed’in hocası olarak bilinmektedir. 1459 yılında Göynük’te vefat etmiştir. Kabri, Bolu’nun Göynük ilçesindedir.⁷²

Yûnus Emre (ö. 1320-1321): Sivrihisar civarında doğmuş bir Türkmen köylüsüdür. Taptuk Emre’ye intisap etmiş, yıllarca hizmetinde bulunmuştur. Herkesin anlayabileceği bir dille mecazları, edebi sanatları doğal bir estetikle kullanır. Mısra başı ve sonlarında tekrarları (anafori/epifori) ile ritmi ve ahengi sağlar. Şiirlerini arûz ve hece ile Türkçe yazmıştır. Yunûs’un birçok iâhîsi bestelenerek tasavvuf müziğine kazandırılmıştır.⁷³

Zekâî: Mehmed Zekâî Dede 1240/1824-25 yılında İstanbul Eyüp’te Cedid Ali Paşa mahallesinde doğdu. Dinî ve din dışı mûsiki sahalarında bestelediği pek çok eserle Türk mûsikisi bestekârları arasında önemli bir yer edinen Zekâî Dede

⁷⁰Semih Ceyhan, “Şems-i Tebrîzî”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2010, C. 38, s.511-516.

⁷¹Azamat, “Üftâde”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 42, s.282-283.

⁷²Orhan Fuat Köprülü, “Velî Ak Şemseddin”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 1989, C. 2, s.299-302.

⁷³Mustafa TATCI, “Yûnus Emre”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2013 C. 43, s.600-606.

yetiştirdiği talebeler vasıtasıyla zengin bir repertuvarın günümüze ulaşmasında köprü vazifesi görmüştür. Eserlerinde klasik üslubun ifade özelliklerinin kuvvetle hissedildiği Zekâi Dede, Hamâmizâde İsmâil Dede Efendi'den sonra XIX. yüzyılın en büyük bestekârı kabul edilir.⁷⁴

Mecmûada yer alan şairlerden **Ahmedî, Ârif, Azîz, Dervîş Muhammed Sâdık Efendi, Dervîş Vasıf, Fenâyî, İzzeddin, Lâ Mekânî, Nahîfî ve Refîgâ** şairleri hakkında net bir bilgi yoktur.

⁷⁴Nuri Özcan, “Zekâi Dede”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2013, C. 44, s.195-196.

1.10. MECMÛA METNİN KURULMASINDA GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULAN HUSUSLAR

1. Çeviri yazıda klasik transkripsiyon sistemi kullanılmıştır.
2. Mecmûa sayfalarını numaralandırmada birkaç yerde hata olduğu için tarafımızca yeniden numaralandırılmıştır.
3. Etmek, demek, gece, erken, ermek... kelimeleri metne bağlı kalınarak itmek, dimek, gice, irken, irmek şeklinde yazılmıştır.
4. Zarf fiil eki olan “up” ile biten kelimeler alub, olub, idüb, gelüb gibi kelimeler alup, olup, idüp, gelüp şeklinde yazılmıştır.
5. Mukayese yapılırken dipnotta fark gösterilen iki kelime arası iki nokta (:) ile ayrıldı. Mecmûada yer alan kelime başta, dîvânlarda yer alan kelime ise iki nokta sonrası verilip nerde geçtiği belirtilmiştir. Örneğin; iki biñ yüz: iki yüz biñ şeklindeki bir ifade de ilk geçen ibare mecmûada yer alırken iki noktadan sonra gelen ibare ise dîvânlarda yer almıştır.
6. Basımı yapılmış divanlar, tezkireler mecmûada geçen şiiirlerle karşılaştırıldı, metin tenkidi yapıldı, farklılıklar, yanlışlar ve eksiklikler dipnotlarla belirtilmiştir.
7. Şiiirlerin başına vezinleri yazılmıştır.
8. Şairlerin mahlasları siyah renkle belirginleştirilmiştir.
9. Dîvânda olup mecmûada geçmeyen eksik harf, hece, kelime ve ifadeler köşeli parantez içerisinde verilmiştir.
10. Şiiirler tamamen mecmûadaki sıra ile verilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

[1b]

YÂ HÛ

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

1

1 Ey Hudâ men Allâh Allâh mî zenem

Ber der-i to şey’i lillâh mî zenem

Ey Hudâ su-yi hûdem râhî nemây

Zi anki men gümrahem ve reh mi zenem⁷⁵

YÂ MEVLÂ

Müstef’ ilün müstef’ ilün

2

1 Allâh bes bâkî heves

Hep hâr u hasdur mültemes

Ey dil heme feryâd kes

Di her nefes Allâh bes

⁷⁵ Allah’ım ben Allah Allah derim
Senin kapında Allah için bir şey çalarım
Tanrım bana bir yol aç
Çünkü yolumu kaybetmişim ve avareyim.

[2a]

RĀST

İLĀHĪ

Müstef' ilün müstef' ilün

3

1 *Estağfirullāhi'l-‘azīm*

Mürāyīnūñ işlerin[e]

Görđi sücūd eylemedi

Dilberimūñ kaçlarına

2 Şūfī bu ‘aşķ aşuñ degül

Derdlere uğradur seni

Yar yüregüm bir nazar it

Bu bağrımūñ başlarına

3 Her kaçan ol serv-i revān

Görmez revān oldığını

Nıl ū Fırāt beñzemeye

Gözlerimūñ yaşlarına

Kerīm Hū Raḥīm Hū Mevlām Hū dā’īm Hū

NA‘T-I ŞERİF

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

4

- 1 Şehenşāh-ı dü ‘ālem hüsrev-i dünyā vü mā-fihā
Muḥammed Muştafā ya‘ nī Ḥabīb-i Ḥazret-i Mevlā
- 2 Nedīm-i bezm-gāh-ı kâb-ı kavseyn Aḥmed-i Muḥtār
Ḥarīm-i meclis-i kurb-ı bisât efrûz-ı ev ednā
- 3 Çemen-pîrâ-yı nergis çeşmi mâzâğa’l-başar zâtı
Vücûd-ı nâzenîni bülbül-i gülzâr-ı mā evḥā
- 4 Ümîd oldur ki mir’ât-ı dilüm manzûr ide bir gün
O şāhuñ bir gedâyum ben de ‘aşk ile Nazīm-âsā

[2b]

İLĀHÎ

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

5

- 1 Āfitāb-ı şubḥ-ı mā evḥā Ḥabīb-i Kibriyā
Māh-tāb-ı şām-ı ev ednā Ḥabīb-i Kibriyā
- 2 Gevher-i gül tāb-sûz-ı mihrinüñ pervānesi
Şem‘ -i bezm-i “leyletü’l-İsrā” Ḥabīb-i Kibriyā

3 *Veḍḍuhā* vaşf-ı güli *ve'l-leyl-i* şerḥ-i sünbüli
Bāğ-ı *Yāsīn* ravza-i *Ṭāhā* Ḥabīb-i Kibriyā

4 Umarum ma' zūr olur evzā' -ı güstāḥānesi
Bağma nokşān-ı **Nazīm**'e yā Ḥabīb-i Kibriyā

İLĀHĪ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

6

1 Cān u dil şehrūñ ezelden eyledi yağma-yı 'aşk
Ol cihetden düşdi bu 'ālemlere ğavġā-yı 'aşk

2 Gülsitān-ı seyrūñ eyle çık kafesden ey hezār
Cennet-i kıdsā 'urūc it bulasın me'vā-yı 'aşk

3 Derde düşenler bilürler ehl-i derdūñ ḥālını
Gör nice 'āşıqları Mecnūn ider Leylā-yı 'aşk

4 Zāhir olup sırrımız 'ālemlere fāş eyledi
Hemdem olaldan bu sırra nokṭa-i sevdā-yı 'aşk

5 Çünkü mevcūd nutk imiş 'ālemde 'aşk kâ'im-makām
Bize bildürdi **Fenāyī** rehber-i Mevlā-yı 'aşk

[3a]

İLĀHĪ

Mef' ūlū mefā' ilūn

7

1 ' Aşkuñla cihān beste

Luţf eyle ' ināyet kıl

Derdüñle bu cān haste

Luţf eyle ' ināyet kıl

2 ' Aşıqlara ihsān it

Derdlülere dermān it

Vuşlat yolın āsān it

Luţf eyle ' ināyet kıl

3 Ey rahmeti çok Raḥmān

' Ālem yolına qurbān

Uçarsa kafesden cān

Luţf eyle ' ināyet kıl

4 Bī-gānelerin yād it

Virāneler ābād it

Nūrī kılın irşād it

Luţf eyle ' ināyet kıl

İLĀHĪ

7’li Hece Ölçüsü

8

1 Hāḳdan ġayri sevgili

Küllī yalandur yalan

Hāḳdan ġayrisi fānī

Bāḳī degüldür ḳalan

2 ‘ Āşık olan kişinüñ

Belli nişānı vardur

Dün uyḡusın uyumaz

Dīdāra müştāḳ olan

3 Bunda gücüm var deyü

Kimselele zūlm itme

Yarın mīzān ḳurılur

Ulu dīvāndur dīvān

4 Dervīş **Yūnus** bu sözi

Kāmillere söyledi

Cāhillerüñ şoḡbeti

‘ Aḳla ziyānd[ur] ziyān

[3b]

İLĀHĪ

8'li Hece Ölçüsü

9

- 1 Dolāp n'ıçün inilersin
Derdüm vardur inilerüm.
Ben Mevlā'ya 'āşık oldum
Anuñ içün inilerüm

- 2 Benüm adum dertli dolāp
Şuyum aķar yalāb yalāb
Böyle emreylemiş Çalāb
Anuñ içün inilerüm

- 3 Beni bir dağda buldılar
Kolum kınadum kırdılar
Dolāba lāyık gördiler
Anuñ içün inilerüm

- 4 Ulu dağlar ağacıyam
Ne tatlıyam ne acıyam
Ben Mevlā'ya du'ācıyam
Anuñ içün inilerüm

5 Dervîş Yûnus ider âhı

Gözyaşı döker günâhı

Hakk'a 'âşıkam billâhi

Anuñ içün iñilerüm

TEVŞİH

16'lı Hece Ölçüsü

10

1 'Älemler nûra ğarķ oldu Muḥammed doğdıĝı gice

Mü'min münâfık fark oldu Muḥammed doğdıĝı gice

2 'Arşuñ nûrı yere indi şuyın rengi nûra döndi

Hep şusızlar şuya kandı Muḥammed doğdıĝı gice

İLÂHÎ

Mef'ûlü mefâ'îlün

11⁷⁶

1 Ey 'âşık-ı dildâde

Gel nûş idelüm bâde

Bir bâde gerek ammâ

Kim içile me'vâda

2 Sâķisi ola Mevlâ

Aķdâhı ola esmâ

Bir kerre içeñ kaķ' â

Ğam görmeye dünyâda

⁷⁶ Bu ilâhînin ilk 2 dörtlüĝü 91a'da tekrarlanmıştır.

3 Ol cāma olan t̄alib

Cān ile ola rāğıb

Nefsine olan ġālib

Bel bağlaya üstāda

4 Nūş eyleyen ol cāmdan

Şubhı ne bilir şāmdan

Ta‘ līm-i cünūn eyler

Şīrīn ile Ferhād’a

[4a]

LEHU

5 İşit bu **Sezāyī**’den

Ne gördi Fenāyī’den

Dost vechi gösterdi

Mir ‘āt-ı mücellāda

İLĀHĪ

Mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn fe‘ ulūn

12

1 Ezelden ‘aşk odına yana geldüm

Anuñçün tā ebed mestāne geldüm

2 Eger nūş itmez iseñ bu meyden

Dime zāhid ki ben imāna geldüm

3 Sarāy-ı vaḥdet olmuşken maḳāmum

Bu kesret ‘ālemüñ seyrāna geldüm

4 Çü birdür sünbül-i ma‘rûf-ı ‘ārif

İdüp da‘vâyı ben ‘irfāna geldüm

İLĀHÎ

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

13

1 Mefātîḥ eyledi oldı helālün yā Resûlallāh

Müşābîḥ eyledi cānver cemālün yā Resûlallāh

2 Yazıldı ḳalbüme ḥüsnün kitābuñ Ḥazret-i Mevlā

Beni mest eyledi fikr-i ḥayālün yā Resûlallāh

3 Ḥabībā nār-ı firḳatle ḳuluñ gözi ḥarāb oldı

‘İmāret eyledi ‘ıyd-ı vişālde yā Resûlallāh

Yā Ḥabībullāh yā Resûlallāh şefā‘ at kânısın

Senden şefā‘ at yā Resûlallāh āh meded

Yā Ḥabībullāh dost meded yā Resûlallāh

[4b]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

14

- 1 Kim ki cāndan geçmez ise diñ bize yār olmasun
‘ Ār u ‘ arṣ ile gelüp ‘ āşıklara bār olmasun
- 2 Ğam yükin ‘ āşıḳ olan dā’im çeke gelmiş dūrūr
Duymayan dost yüzini ‘ aşḳa giriftār olmasun
- 3 Dert uyutmaz rāḥat itmez gice gündüz ‘ āşıḳı
Şol ki bülbüller gelür qarşu nıce zār olmasun
- 4 Zevḳ-i ṭā’atle kimesne ḥāl-i ‘ aşḳı añlamaz
‘ Āşıḳ-ı şādıḳ iseñ belinde zünnār olmasun
- 5 Remz-i Ḥaḳḳ’a maḥrem olmaḳ degmenüñ kārı degül
Kim diler ‘ aşḳuñıla yār olsun aḡyār olmasun
- 6 Zerrece ‘ aşḳ odı kimde olsa yaḳar varlıḡuñ
‘ Aşḳ odı ister ki Ḥaḳ’dan ḡayrı hıç var olmasun
- 7 Cümle efkārūñ ḥurūfin cem’ idüp tevḥīd ile
Noḳṭa-i vaḥdetde ḥaşr ol ḡayrı efkār olmasun
- 8 Ey Niyāzī ḥāl-i ‘ aşḳı herkese fāş eyleme
Sırr-ı Ḥaḳ’dur aña bī-ḡāne ḥaberdār olmasun

[7a]

REHĀVĪ

İLĀHĪ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

15

- 1 Habs için geldi gelür ıtlāk için fermān baña
Evvelī kahr āḡirī iḥsān ider sulṭān baña
- 2 Erba' inüm çün temām oldı daḡı on gün geçer
Ḥatm olur menzil merātib cān olur cānān baña
- 3 Kab-ı kavseyn-i ev ednā üç yüz ellidür bilin
Toḡdı gün maḡribden açdı zulmet-i Sübhān baña
- 4 Geldi ḥaḡ bāṭıl firār itdi tolaşdı maḡribe
Zāhir oldı gizlü sırlar virdi Ḥaḡ bürhān baña
- 5 Ol dem İsmā'il gibi teslīm-i cān itdüm hemīn
İki biñ yüz daḡı altmış beşde⁷⁷ bir kurbān baña
- 6 Añladum zebḡ-i 'aẓīme bir işāretdür bu қоç
Hem beşāretdür gelür Yahyā ile mihmān baña

⁷⁷ iki biñ yüz: iki yüz biñ N-25-26
altmış beşde: yetmiş beşde N-25-26

7 Bu didigüm vaḳ‘a ancaḳ bu yüzün başundadur
Elli biñ yüz daḳı yetmiş yedidür fermān baña

8 Halk-ı ‘ālem dediler ‘īsā’ya **Mısrī** bir zamān
Daḳı bundan özge mā evḫā didi Qur‘ān baña
[8a]

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

16

1 Bi-ḥamdillāh derüm Allāh alup ‘aḳlumu fikrullāh
Dilümde zātuñ esmāsı baña üns oldı zikrullāh

2 Bu tevḫid[d]en murād olan cemālī zāta irmekdür
Görünen kendi zātıdur degüldür şanma ğayrullāh

3 Göñül ‘āyinesin şūfī eger ider iseñ şāfī
Açılır saña⁷⁸ bir ḳapı ‘ayān olur cemālullāh

4 Ben ol pervāneyem geldüm düşüp ‘aşḳ odına yandum
Yanuban küllī maḫv oldum beni maḫv itdi ‘aşḳullāh

5 **Şems-i Tebrīz** bunu bilür eḫad ḳalmaz fenā bulur
Bu ‘ālem küllī maḫv olur hemān bāḳī ḳalur Allāh

⁷⁸ Metinde saña kelimesi sad ve nun harfleriyle yazılmıştır.

[9a]

PENÇGĀH

İLĀHĪ

Müstef' ilün müstef' ilün

17

1 Yandı gönülden māsivā

Çün nār-ı zıkrullāh ile

Oldı münevver cān u dil

Envār-ı zıkrullāh ile

2 Pāk eyle ʔalbūñ ey hümām

Zıkr itmek ile şubḥ u şām

Dil maḥzeni tolar tamām

Tekrār-ı zıkrullāh ile

3 Ehl-i ʔarīkat geldiler

Zıkr ile Ḥaqq'ı buldılar

Esrāra vāşıl oldılar

Āşār-ı zıkrullāh ile

4 Vaḥdet şarābından i er

Bu cümle varlı dan ge er

Mir'āt-ı ʔalbini a ar

Īşār-ı zıkrullāh ile

5 Dirsen kemāle iresin

Varup cināna giresin

‘Adlī gözün aç göresin

Dīdārı zıkrullāh ile

TEVŞİH

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

18⁷⁹

1 Bu şeb hürşid-i evreng-i risālet geldi dünyāya

Muhammed Muştafā’nuñ nūrı şaldı ‘āleme sāye

2 Tönandı ‘ālem-i bālā ser-ā-ser nūr ile ol şeb

Ğadem başdı vücūd iqlimine ol āsumān-pāye

Şallū ‘aleyhi ve sellimū teslīmā

[9b]

İLĀHİ

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

19

1 Gül midür bülbül midür şol zār u efgān eyleyen

Cān midür ya ten midür hem ‘arşı seyrān eyleyen

2 Nār u bād u āb u ħākūñ gel ħaber vir aşlını

Kim buların her birine emr u fermān eyleyen

⁷⁹İlk 2 beyit 9b’de tekrarlanmıştır.

3 Bāde birdür sākī bir meclisdeki sākī de bir
Bādenüñ rengini seyr it kimdür elvān eyleyen

4 Ey **Niyāzī** kim vücūdın terk iderse ol durur
Cümle yüzler içre ol bir yüzi seyrān eyleyen

İLĀHĪ

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

20

1 Bu şeb hūrşīd-i evreng-i risālet geldi dünyāya
Muḥammed Muştafā’nuñ nūrı şaldı ‘ālem[e] sāye

2 Donandı ‘ālem-i bālā ser-ā-ser nūr ile ol şeb
Ḳadem başdı vücūd iqlimine ol āsumān-pāye

3 Hilāl-i ebruvānı ğurre-i māye hidāyetdür
Cebīni nūr-baḥşı mihr-i devrāne virür dāye

4 ‘ Aceb mi ‘ andelīb-i nağme-pīrā olsa na‘ tuñla
Meded ey server-i Yeşrib kerem kııl bu **Refīgā**’ya

[10a]

İLĀHİ⁸⁰

21

1 *Vücūdun ḳad bedā fî külli mevcūd*
Nüḳūşun ḳad bedet min ‘ayni meşhūd

2 *Fe küllin bi i‘tibārın ‘aynin ḥalḳ*
Ve fî’t-taḥḳīḳi zātı ‘aynin ma‘būd

3 *Vemā fî’l-keṣni ‘ayne’l-Ḥaḳḳ-i⁸¹ aṣlā*
Ve mā fî’z- zāhiri illā aṣlı maḳşūd

4 *Yurā baḥrün lehü’l alāfu mevcin*
Hüve’l-mevcūdu ve’l-emvācu meḳşūd

5 *Feyā insānu vemā insānu Ḥaḳḳ’un*
Lefî küllil ‘avālimi ente Maḥmūd

6 *Lifānūsi’l-meẓāhiri ente şemün*
Likü’l lil vāridāti ente mevrūd

7 *Leke’l-Ḳāfu leke’l-‘Anḳā cemī‘ān*
Leke’l-ḳahru leke’l-luṭfu leke’l-cūd

⁸⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. Seyyid Muhammed Nûr, *Edebi ve Tasavvufi Mısırî Niyâzî Dîvânı Şerhi*, Esma Yayınları, İstanbul, 2016, s.65-66.

⁸¹ ‘ayne’l-Ḥaḳ: ḡayrū’l- Ḥaḳ N-65

8 *Vefî da‘vâke ma‘rûza ve mescûd*⁸²

Veli‘l-esmâ-i leyset ‘ayn-ün aşlâ

9 *Müsemmel küll-i ‘ayni[ğayr-i] ma‘dûd*

Vemâ‘l-Mısrî bi illâ i‘tibârî

10 *Ve innî küll-i mevcûd-ı ve ma‘hûd*

*Ente Rabbî hüve ente hasbe yâ Vedûd*⁸³

⁸² ma‘rûza ve mescûd : ma‘ruzu‘l-emānet N-65

⁸³ Hakk’ın vücûdu her bir mevcuda zâhir oldu
Bu nukûş ayni meşhuddan zâhir oldu

Hakk’ın vücûdundan başka vücûd yoktur
Tahkikte ise ayni Ma‘bud’dur

Yaratılmış bütün mevcudatta Hak’tan gayri asla yoktur
Zâhirde Hak’tan gayri yoktur, asıl maksuddur

Denizden görölür nice bin dalga olur
Geriye deniz kalır, dalgalar kaybolur

Ey insan, insan Hak değildir
Velâkin âlemlerde Mahmud Hak’tır

Bu mazharların fenerlerinin mumu sensin
Her bir halin ile bu âleme gelirsın, gelen sensin

Kâf senindir, Ankâ senindir
Kahr senindir, lûtf senindir, cömertlik senindir,

Çağrına icabet ve itaat edilir
(Allah’ın) İsimleri olmasaydı tek bir aynî varlık olmazdı

Her şey yok olucudur
Bozulan varlıktan öte bir Mısrî yoktur

Ve ben bütün var olan ve bilinenim
Rabbim sensin, sen her şeye yetensin ey sevgili!

[11a]

SŪZNĀK

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

22

1 Ben bilmez idüm gizli ' ayān hep sen imişsin

Yār-ı ma' būdum Allāh

Tenlerde ve cānlarda nihān hep sen imişsin

Senden bu cihān içre nişān ister idüm ben

Āhır bunı bildüm ki cihān hep sen imişsin

[13a]

MĀHŪR

İLĀHĪ

Müstef' ilūn müstef' ilūn

23

1 Dermān arardum derdüme

Derdüm baña dermān imiş

Bürhān arardum ašluma

Ašlum baña bürhān imiş

2 Mürşid gerekdür bildire

Ḥaqqı saña ḥaqqā' l-yaqīn

Mürşidi olmayanlaruñ

Bildükleri gümān imiş

3 Her mürşide dil virme kim

Hep şarpa uğradur yolu

Mürşidi kāmīl olanuñ

Yolları hep āsān imiş

4 Diñle⁸⁴ hemān bir söz durur

Yokış degül düpdüz durur⁸⁵

‘Ālem kāmū bir yüz durur

Gören anı hayrān imiş

5 İşit Niyāzī’nüñ sözün

Bir nesne örtmez haq yüzün

Haq’dan ‘ayān bir nesne yok

Gözsizlere pinhān imiş

[13b]

İLĀHĪ

24

1 Ayırma beni senden Yaradan⁸⁶

Düşüp ölürüm dostlar ben bu yaradan⁸⁷

2 Öldigüm için gam mı çekerüm amān

Alur cānumı dostlar bir gün Yaradan

⁸⁴ dinle: añla N-250.

⁸⁵ 2 beyit arasına “Velehu” girmiştir.

⁸⁶ Vezinde tutarlılık yoktur.

⁸⁷ Beyitlerin son mısralarında yer alan “dostlar” kelimesi fazladır.

- 3 Varam yüz sürem dost eşigine
Bir hırka giyem dostlar yüz biñ pāreden
- 4 Ağlama direm şol gözlerüme
Kān yaş aqıdur dostlar aqdan qaradan
- 5 ‘Āşık Yūnus’uñ budur maqşūdı
Alam cānumı dostlar çıkam aradan⁸⁸

İLĀHĪ

Mef’ ūlū mefā’ ilūn mef’ ūlū mefā’ ilūn

25

- 1 Bilmem bu benüm [cānum] āzād ola mı yā Rab
Yoḥsa yedi tamuda yanup kıala mı yā Rab
- 2 Ditrer bu benüm cānum yā Rab nīce olur ḥālüm⁸⁹
Şol varacaḳ dar kıabrüm⁹⁰ ‘ aḳreb dola mı yā Rab
- 3 Duram meydāna varam günāhlarımı görem
Gizlū günāhum çoḳdur ‘ ayān ola mı yā Rab
- 4 Allāh olıcaḳ kıādī bizden ola mı rāzı
Ḥaḳḳ’uñ Ḥabībī bizi şefī‘ ola mı yā Rab

⁸⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Tatcı, **Yūnus Emre-Dîvân-ı İlâhîyât**, Kapı Yayınları, İstanbul, 2011, s.415.

⁸⁹ ditrer bu benüm cānum yā Rab nice olur ḥālüm: ‘aceb bu benüm ḥālüm yer altında aḥvālüm T-115

⁹⁰ şol varacaḳ dar kıabrüm: varup yatacaḳ yerüm T-115

- 5 Dar ola baña düzler gicelerüm gündüzler
Fenāya bağan gözler dīdār göre mi yā Rab⁹¹

[14a]

İLĀHĪ

Fā‘ ilatūn fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn

26

- 1 N’olduñ ağılarsın gönül bī-bedel yārūñ mı var
Zāri zāri inlemekden ğayrı bir kārūñ mı var
- 2 Nār-ı ‘aşka kendini atmak dilerse her nefes
Oda yanmaz kim Ḥalīlullāh gibi tenūñ mı var
- 3 Bağı başlı gözi yaşlı cigeri delik delik
Kim belāya şabr idüp Eyyūb gibi şabruñ mı var
- 4 Rūz u şeb ārzū idersin Ḥaḳ cemālūñ görmeye
Sırr-ı Aḥmed’den irişmiş çeşmine nūruñ mı var
- 5 Cāñumı virsem diyü ārzū ider saña dā’im
Rūḥ-ı İsmā‘il’e beñzer virmege cānuñ mı var
- 6 Ne ‘aceb cūr’et idersin sūzlara üftādesin
Rāh-ı Ḥaḳḳ’a vāşıl olmuş zerrece ḥālūñ mı var

⁹¹ Yūnus Emre tarafından yazılmıştır.

İLĀHĪ

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

27

- 1 Eyā rehber olan rāh-ı vişāle
Muḥammed Muştafā sulṭān-ı kevneyn
Senüñle irdiler nūr-ı cemāle
Muḥammed Muştafā sulṭān-ı kevneyn

- 2 Ki ol taht-ı risālet şāhı sensin
Göñüller burcınıñ çün māhı sensin
Günehkāruñ şefā' at-ḥ' ahī [sensin]
Sensin Muḥammed Muştafā

- 3 Ḥabīb-i Ḥazret-i yezdān Muḥammed
Yoluñda sāliküñ bu Derviş Aḥmed
Ne var 'afv it kuşūrın
Eyleme red Muḥammed Muştafā

[14b]

Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

28

- 1 Ey derde dermān isteyen yetmez mi derd dermān saña
Ey rāḥat-ı cān isteyen ḳurbān olandur cān saña
- 2 Yağma idersüñ varlıguñ gider göñülden ıarlıguñ
Maḥv eyleseñ ağıyārlıguñ yār olısar mihmān saña

3 Sermāye bu yolda hemān teslīm olup buna inan
Şıdk ile Allāh’a tayan itmez mi gör ihsān saña

4 Tevhīde tapşur özini kimseye açma rāzını
Şeyh izine tut gözini şeyhūñ yeter bürhān saña

5 İven kişi yol alamaz maḳşūdını hem⁹² bulamaz
Bekle ma‘ārif ḳapusın yüz göstere ‘irfān saña

6 Dünyā ile ‘uḳbāyı ḳo ūlā ile uḫrāyı ḳo
Var ol ḳurı sevdāyı ḳo maṭlab yeter Sübhān saña

7 Cāndan ṭaleb ḳıl yārini vir cānı bu dildārını⁹³
Yoğ eyle kendü vārını kim var ola cānān saña

8 Çürüklerūñ hep sağ [ola]⁹⁴ zehrūñ ḳamū yağ bal ola
Ṭağlar yemişli bāğ ola cümle cihān bostān saña

⁹² hem: tiz N-27

⁹³ bu dildārını: bul didārını N-29

⁹⁴ N.A. da “ ola “ kelimesi yazılmamıştır. Vezin gereği ve ahengin sağlanması açısından “ola” kelimesi eklendi.

VELEHU

9 Güçdür katı Hakk'ıñ yolu dergāhı hem gāyet ulı

Şıdķ ıla olmazsuñ ķulı itmez yolu āsān saña

10 Ƙulluġa bel baġlar iseñ şām u seher aġlar iseñ

Şular gibi çağlar iseñ tiz bulunur ‘ummān saña

11 Būlbūl olunur ötegör gül gibi sen hem dütegör

‘Aşķ odına cān atagör gülzār ola nīrān saña

12 Yüzin **Niyāzı** eyle hāk derd ile ķıl baġrını çāk

Ƙalbūñ sarāyın eyle pāk şāyed gele sulţān saña

[15a]

İLĀHĪ

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

29

- 1 Düşeli bu ‘aşkuñ cānum iline
Beni düşürdi bu halkuñ diline
- 2 Akı[t]dun çeşmümden kanlu yaşları
İllā yaşum dilemezem siline
- 3 Zīrā aqdıkça gözümden kanlu yaş
Hoş teselliler gelür ben kulına
- 4 Hoş yaraşur ‘āşıqlara gözyaşı
Her kim ‘āşıksa gözünden biline
- 5 Ben bu ‘aşqdan bir nefes ayrılmazam
‘Aşksız geçen ‘ömrümüñ biñ yılına
- 6 ‘Aşksız geçen bir demüm[i] virmezem
Gel yüregüm şerha şerha diline
- 7 İsmi resmī **Eşref-zāde Rūmī’**nüñ
Kül [olup] şavruıldı ‘aşkuñ yeline

8 Kaldı nām u nişānum zerrece

Ġarķa varup gitdi ‘ aşķuñ seline⁹⁵

[15b]

İLĀHĪ

11’li Hece Ölçüsü

30

1 Baġrumdaki biten başlar ĩmānum

Muħammed’üñ ‘ aşķın[dan]dur ĩmānum

Bu gözümdeñ aķan yaşlar ĩmānum

Muħammed’üñ ‘ aşķındandur ĩmānum

2 Her şām seķer aġladığum ĩmānum

Şular gibi çağladığum ĩmānum

Çarķ vurup semā döndığüm ĩmānum

Muħammed’üñ ‘ aşķındandur ĩmānum

3 Daħl eyleyen devrānuma ĩmānum

İrmemişdür seyrānuma ĩmānum

Kıydığum taķlı cānuma ĩmānum

Muħammed’üñ ‘ aşķındandur ĩmānum

⁹⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Tatcı, **Eşrefoġlu Rûmî- Dîvân-ı İlâhiyât**, DİB Yayınları, Ankara, 2014, s.124.

4 Görün **Seyfullāh**’uñ kaçduñ

Şor ol Allāh’uñ dostuñ

Şorarsanız n’içün mestsuñ

Muhammed’uñ ‘aşkındandır⁹⁶

[19a]

DÜĞĀH

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

31

1 Şermsār itme Hudāyā rüz-i maḥşerde beni

Hürmetine ḥāṭemüñ yaqdurma dūzaḥda beni

Şallū şallū ‘ale’l-Muştafa

2 Mu‘ terifem ben günāhuma muḥırrüm cürmüme

Enbiyā vü mürselîn içre ḥacil itme beni

Şallū şallū ‘ale’l-Muştafa

3 Şimdilik iqbāliyā daldum ‘amīḳ-i ḥayrete

Luṭf ile destümi al düşdüm diyār kürbete

Şallū şallū ‘ale’l- Muštafa

⁹⁶ Son dörtlükte redif olan “imānum” kelimesi yer almamıştır. Bu nedenle bu dörtlük 8’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

- 4 Diler iseñ o caıme diler iseñ cennete
Enbiyā vü mürselin içre acil itme beni

DERVİŞ MUHAMMED ŞADIK EFENDİ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

32

- 1 Marem-i zāt-ı udā'sın yā Muammed Mutafa
Mutedā-yı enbiyāsın yā Muammed Mutafa
- 2 Nūr-ı vechinden yaratdı a seni bī-itibāh
Ol cemāle āināsın yā Muammed Mutafa
- 3 Gzlerüm yaına ram it yā Nebīyallāh meded
Reh-nümā-yı evliyāsın yā Muammed Mutafa
- 4 ıl efā' at tālīb-i dīdāra sen yā seyyidī
Sen efī' -i etiyāsın yā Muammed Mutafa
- 5 Ben za' ifem ümmetün bī-āresiyem bī-nevā
Sen delil-i afiyāsın yā Muammed Mutafa
- 6 ün aardı mūy-ı ser oldum 'alil[ü] itiyār
İsterem Mevlā rızāsuñ yā Muammed Mutafa
- 7 Mü 'minem mir'at-ı a'dur bu gnöldür beyt-i a
N'ola görsem a liāsuñ yā Muammed Mutafa

[19b]

8 Cism ü cānı ben fedā kıldum saña luṭf it baña⁹⁷

Sen şeh-i mülk-i beḳāsın yā Muḥammed Muṣṭafā

9 **Şādık**’am bir ‘āşık-ı bî-ḳāreyem geldüm saña

Göster ol vechüñ zıyāsuñ yā Muḥammed Muṣṭafā

[22a]

ŞABĀ

İLĀHĪ

Müstef’ ilün müstef’ ilün

33

1 Ben dost ile dost olmuşam

Kimseler dost olmaz baña

Münkerler bakup gülüşür

Selām daḫı virmez baña

2 Ben dost ile dost olayam

Cānumı fedā kılayam

Ölmezden evvel öleyem

Dünyā bākī ḳalmaz baña

⁹⁷ 2 mısra arasına “Lehu” kelimesi girmiştir.

3 Şanurlar beni deliyem
Dost bağçesi bülbülüym
Mevlā'nuñ ednā kıluyam
Kimse bahā şaymaz baña

4 'Āşık Yūnus ben n'eydeyem
Fānī cihān terk ideyem
Yana yana dostu gidem
Perde hicāb olmaz baña

İLĀHĪ

Mefā' ilūn mefā' ilūn fe' ulūn

34

1 Yine andum yine gönüm alanı
Benüm gönüm alup şeydā kılanı

2 Çün aldın gönümi virgil murādum
Murādum bu[dur] ki göster cemālūñ

3 Ger öldür ger dirgör fermān senüñdür
Helāldür 'āşıkuñ ma' şūka kânı

4 Gerçi sever Hakk'ı Şems-i Tebrizī
Fedādur yoluna baş ile cānı

[22b]

İLĀHİ⁹⁸

35

- 1 Benüm ol ‘aşk bahresi cānum
Deñizler hayrān baña
Deryā benüm kaçremdür cānum
‘Aşk oldu seyrān⁹⁹ baña

- 2 Yogiken bu bārgāh
Sen var idin pādşāh
Āh bu ‘aşk[uñ] elinden āh
Derd oldu dermān baña

- 3 Şerī‘ at ehli ırak
İremez bu menzile
Ben kuş dilin bilürem
Söyler Süleymān baña

- 4 **Yūnus** bu halk içinde
Eksüklig[üñ] haq bilür
Dīvāne olmuş çağırur
Dervīşlik bühtān baña

⁹⁸ 23b’de tekrarlanmıştır.

⁹⁹ cānuma ‘aşk oldu seyrān: zerreler ‘ummān bana G-199

İLÂHÎ

11’li Hece Ölçüsü

36

- 1 Arayı arayı bulsam izini
İzinüñ tozına sürsem yüzümi
Hağ naşib eylese görsem yüzünü
Yâ Muhammed cânım ârzûlar seni
Dost Muhammed cânım pek sever seni¹⁰⁰

- 2 Bir mübârek sefer olsa da gitsem
Ka‘be yollarına yüzümi sürsem
Hüb cemâlûñ bir kez düşde seyretsem

- 3 Şıdkıla girdüm ben bu Hağ yola
Zerrece kalmadı kalbümde hîle
Ebübekir ‘Ömer ‘Oşmân’da bile

- 4 ‘Alî ile Hasan Hüseyin anda
Sevdası gönlümde muhabbet cānda
Yarın mahşer günü Hağ dīvânında

¹⁰⁰ Yûnus Emre tarafından yazılmıştır. Nakarat kısmı:
“Yâ Muhammed cânım ârzûlar seni,
Dost Muhammed cânım pek sever seni” N.A. da 3’lüklerin sonunda yer almamıştır.

[23a]

İLĀHĪ

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

37

1 Gözlerini n’oldı bī-dār eyledüñ

Āh u efgānı saña yār eyledüñ

‘Aşq odıyla içini nār eyledüñ

N’oldı bülbül işüñi zār eyledüñ

Ne sebebdan ‘azm-i gülzār eyledüñ

2 N’oldu ağlarsın ne eylersin taleb

Bu dükenmez derdüñe n’oldı sebeb

Güldeki dīdārımı gördün ‘aceb

N’oldı bülbül işüñi zār eyledüñ

Ne sebebdan ‘azm-i gülzār eyledüñ

3 Bu fenā gülzāra t̄alibsen eger

Hiç beķāsı yokdur anuñ tiz geçer

Bu fenā içre beķā duyduñ meger¹⁰¹

N’oldı bülbül işüñi zār eyledüñ

Ne sebebdan ‘azm-i gülzār eyledüñ

¹⁰¹ Araya “Velehu”girmiştir.

4 Ber-ķarār olup biraz eglenmeden
Dā'im aġlarsın ʈurup diñlenmeden
Kimse bilmez ħālını añlatmadan
N'oldı bñlbñl iřñni zār eyledññ
Ne sebebden 'azm-i ġñlzār eyledññ

5 Bunca ħasretten[di] cānuñ ne sezer
Firķātin ġñnden ġñne artup gider
Luţf idüp virgil Niyāzī'ye ħaber
N'oldı bñlbñl iřñni zār eyledññ
Ne sebebden 'azm-i ġñlzār eyledññ

[23b]

İLĀHĪ

38

1 Benüm ol ol¹⁰² 'aşķ baġresi cānum
Deñizler ħayrān baña
Deryā benüm ķaţremdür cānum
'Aşķ oldı seyrān¹⁰³ baña

2 Yoġiken bu bārgāh
Sen var idin pādşāh
Āh bu 'aşķuñ elinden āh
Derd oldı dermān baña

¹⁰² ol: -G-99

¹⁰³ cānuma 'aşķ oldı seyrān: zerreler 'ummān baña G-199

3 Şerī‘ at ehli ırak
İremez bu menzile
Ben kuş dilin bilürem
Söyler Süleymān baña

4 **Yūnus** bu halk içinde
Eksüklig[üñ] haq bilür
Dīvāne olmuş çağırur
Dervīşlik bühtān baña

İLĀHĪ

11’li Hece Ölçüsü

39

1 Ğaflet ile baña bir hāl göründi
Bir yeşil ‘ ilimli sulţān göründi
Gözümün gördigin söyleyin saña
Bir yeşil ‘ ilimli sulţān göründi

2 Şancāğı aq idi döndi yeşile
Uyardum ben beni dögdüm taşıla
Allāh’um bir dağı göster düşile
Bir yeşil ‘ ilimli sulţān göründi

3 Şancāğın aldurdu d z ldi yola
Şancāğı dibinde  mmeti bile
Gel ey g n hk r ul g n hu n dile
Bir yeşil   ilimli sul  n g r ndi

4 **Derviş Y nus** sa na şıdkıla  apar
 apmayanlar doğrı yolından şapar
Ey All h um bizi anlarla kopar
Bir yeşil   ilimli sul  n g r ndi

[24a]

 L  H 

F   il  t n f   il  t n f   il  t n f   il n

40

- 1 Derdim  n derm n  sensin y ce sul   n m meded
C n mu n c n n  sensin y ce sul   n m meded
- 2  urbete d ş d m ilimden¹⁰⁴ fır  t od  yak dı  h
Vaşl n  eyle m yesser y ce sul   n m meded
- 3 Enbiy  n n   izzetine evliy  h rmetine
C mle    ş  lar dilinden y ce sul   n m [meded]
- 4 Derd-mend **    de** n n budur mur dı d  im 
H b cem l n g rmek ister y ce sul   n m meded

¹⁰⁴ ilimden: ilinden

İLĀHĪ

ŞEVK-i TARAB

Fa' lün fe' ülün fa' lün fe' ülün

41

1 ' Aşkuñ meyine ben kana geldüm

Şevküñ nārına hoş yana geldüm

2 Şem' -i tevḥīdi gördüm yakmışlar

Gitdi qarārüm pervāne geldüm

3 Halka-i zikri kırmış ' aşıklar

Bende şahnında cevlane geldüm

4 Mecnūn'um bugün Leylā derdinden

' Aklı neylerem dīvāne geldüm

5 Derdi cānānuñ açdı yāreler

Derdüm üstünde dermāna geldüm

6 Yāremi bildüm yārümden imiş

Bunda Niyāzī Loḳmān'a geldüm

[24b]

İLÂHÎ

ŞEVK-İ TARAB

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

42

1 Girândır çeşm-i dilde h'âb-ı ğaflet yâ Resûlallâh

Meger bîdâr ide şubh-ı hidâyet yâ Resûlallâh

Derûnum şu' le-rîz itdi ser-â-ser âteş-i ' işyân

Meger itfâ ide eşk-i nedâmet yâ Resûlallâh

2 Benüm de hâlûme rahm eyle hengâm-ı şefâ' atde

' Uşât-ı ümmete rûz-ı kıyâmet yâ Resûlallâh

Günahkârum günahkârum günahkârum **Nazîm**-âsâ

Şefâ' at kıl şefâ' at kıl şefâ' at yâ Resûlallâh

İLÂHÎ

ŞEVK-İ TARAB

NA' T-I ŞERÎF-İ NEBÎYY-İ MUHTEREM

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

43

1 Ben ol pervâne-i şem-i firâkum yâ Resûlallâh

Yanup yakılmadur her dem merâkum yâ Resûlallah

2 Olaldan silsile-bend-i muhabbet gerden-i şevkum

Senün ' aşkuñla mecnûn-ı siyâkum yâ Resûlallâh

3 Hevā-yı nefis ile düşdükçe girdāb-ı mecāzīye
Miṣāl-ı rīg pā-māl pūr aqım¹⁰⁵ yā Resūlallāh

4 Reh-i mi‘ rāc-ı ‘ aşkuñda ümīd-i pāy-būsuñla
Miṣāl-ı rīg pā-māl pūr aqım yā Resūlallāh

5 Beni rü ‘yāda yāri eyle dīdāruñla kām-āver
Kemāle erdi zīrā iṣṭiyākum yā Resūlallāh

[25a]

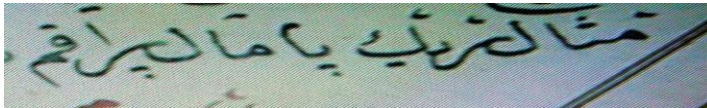
VELEHU

6 Kuluñ **Dervīṣ Vāṣıf** gibi ṣehrāh-ı ṭarīkatda
Sevenlerle seni var ittifākum yā Resūlallāh

Allāhümme ṣalli ve sellim ‘alā eṣref-i

Cemī‘ü’l-enbiyā ‘i ve’l-mürselīn

Ve’l-ḥamdülillāhi Rabbi’l-‘ālemīn

İLĀHĪ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

44

- 1 Her nefesde bir tecellī ey Hūdā ister gönül
Kendüye bu ġarīb içre āşinā ister gönül
- 2 Görmege āyinesinde pertev-i nūr-ı hāḡḡı
Hāk-ı-pā-yı Muştafā'dan tūtiyā ister gönül
- 3 Devlet-i dünyā vü 'uḡbā cümle tecrīd içredür
Ne 'abāya meyl ider ne ḡod ḡabā ister gönül
- 4 Hāḡḡıyā maḡrem bulunmaz zār-ı 'aşḡa bu zamān
Hāḡḡ-ı 'ālemden anuñçün ihtifā ister gönül

İLĀHĪ

Fe' ilātün fe' ilātün feilātün fe' ilün

45

- 1 N'ideyim şabr idebilsem dil-i cān oda yanar
Velī āh eyler isem kevn ü mekān oda yanar
- 2 Büridi yeryü[zi]ni āh ile zārüm tütüni
Bu inildüm zārına cümle cihān oda yanar

3 Beni vaşlından ırâğ eyleyüp cennetde koma

Bu inildüm her işiden hūr-ı cinān oda yanar¹⁰⁶

4 Kim ola şem'e yakın olmayı da' vā idine

Nice yüz biñ per ü pervāne revān oda yanar

5 Vara **Eşref** yanagör kūyı kenārında Hāk'uñ

Dimesünler Rūmî'ye ibni filān oda yanar¹⁰⁷

[25b]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

46

1 Kandedür cehl ile zūlmet nefsi-şu' bānuñdadur

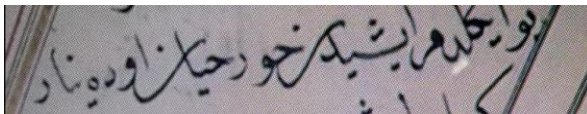
Kandedür 'ilm ile hikmet bil anı cānuñdadur

2 Zūlmet-i cehli bırak sen iste nūr-ı hikmeti

Cennetüñ zevkin dilerseñ cümle 'irfānuñdadur

3 Zāhirā¹⁰⁸ bu hārm-i 'ālemde bir dānesin

Ma' na yüzinden ne kim var cümle hārmānuñdadur

¹⁰⁶

¹⁰⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Tatcı, **Eşrefoğlu Rūmî- Dîvân-ı İlâhiyât**, DİB Yayınları, Ankara, 2014, s.66.

¹⁰⁸ zāhirā: şüretā N-221

4 Şüretā¹⁰⁹ aḥkām-ı eflāküñ velī maḥkūmusuñ
Bāṭinā ay gün felekler cümle fermānuñdadur

5 Şayḳal ur mir'āt-ı ḳalbe taşraya baḳmaḡı ḳo
Sen saña baḳ cümle ʿālem ḥalḳı dīvānuñdadur

6 Al ele çevgān-ı zikri [hem] süvār ol nefsüñe
Ḳapagör tevḥīd ṭopını çünkü meydānuñdadur

7 Bil ki Ḥaḳḳ'a mir'ātdur özüñ bir ḥoş gören
“Men ʿaref”¹¹⁰ sırrındaki maʿ den senüñ kānuñdadur

8 “Küntü kenzen”¹¹¹ remzini bulduñısa sen Mıṣriyā
“Külle yevmin hüve fī şe'n”¹¹² añla kim şānuñdadur

¹⁰⁹ şüretā: zāhirā N-222

¹¹⁰ Men ʿarefe nefsehū feḳad ʿarefe Rabbehū “Kendini bilen Rabbi’ni de bilir.” hadisine işaret edilmiştir.

¹¹¹ Küntü kenzen mahfiyyen fe-ahbebtü en-uʿrafe feʿhalaktü’l-halka li uʿrafe bihi “Ben gizli bir hazine idim. Bilinmeyi sevdim, bilinmem için halkı yarattım.” hadisine işaret edilmiştir. (el-Aclunî, Keşfu’l-Hafâ, 2, 262.)

¹¹² Rahman Suresi, 29. Ayet: Külle yevmin hüve fī şe’n “O her gün bir iştedir.”

İLĀHĪ

Müstef' ilün müstef' ilün

47

1 Gel[gel] berü derdlü iseñ

Dermānı iste bul bugün

Gel imdi ey āvāre kul

Sulṭānı iste bul bugün

2 Da'vā-yı bāṭıl eyleme

Beyhūde sözler söyleme

Gerçek iseñ cān terkin ur

Cānānı iste bul bugün

3 Başdan bu ğavġāyı gider

Dosta giden ḫalvet gider

Gel gir gönül hücresine

Pinhānı iste bul bugün

4 Sendedür ol genc-i nihān

Sendedür ol itme gümān

Senden saña viren alan

Mihmānı iste bul bugün

[26a]

5 Uşlu iseñ yābānı ҡo
Sen saña gel sendedür o
Senden aña yoldur ulu
Sen seni iste bul bugün

6 Ayruğı ҡo saña ҡolaş
Senden kesil aña ulaş
Senden i erü sende ol
Nihānı iste bul bugün

7 Bundan dağı diyem  aber
‘  alem aña  ayined ar
Ta lıdi ҡo  a    e er¹¹³
 im anı iste bul bugün

8 ‘  aş   iseñ  a   ’a eger
Ba ma yar nki va‘ deye
Cehd eylegil bunda iken
Sen anı iste bul bugün

9 Kim bunda g rmezse anı
Anda dağı g rmeyiser
   bu s zime sen del l
 ur’ n’ı iste bul bugün

¹¹³ ta lıdi ҡo  a    e er: ta lıdi ҡo bul ta    i T-121

10 ‘ Ārif anı bunda görür

İrteki va‘ deyi n’ider

Sen daḥı ‘ ārif olagör

Var cānı iste bul bugün

11 Eşrefoğlu Rūmī gibi

Sende seni elden bırak

İki cihānı isteme

Sübḥān’ı iste bul bugün

[26b]

İLĀHĪ ŞABĀ

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

48

1 Gel dikensiz gül istersen gülşen-i ‘ irfādadur

Bū-yı cānānı taleb kı l gülsitān-ı cāndadur

2 Mürşide dil virdiler sen genc-i ‘ aşkı bulmağa

“Küntü kenzen”¹¹⁴ sırrı zīrā ekmel-i insādadur

3 ‘ Aql ile vaşfını idrāk eylemek emr-i muḥāl

Kim tecellisi beyānı “küll-i yevm-i şe’n”¹¹⁵ dedür

¹¹⁴ Küntü kenzen mahfiyyen fe-ahbebtü en-u‘ rife fe’halaktü’l-halka li u’rafe bihi. “Ben gizli bir hazine idim. Bilinmeyi sevdim, bilinmem için halkı yarattım.” hadisine işaret edilmiştir. (el-Aclunî, Keşfu’l-Hafâ, 2, 262.)

¹¹⁵ Rahman Suresi, 29. Ayet: Külle yevmin hüve fi şe’n “O her gün bir iştedir.”

4 Yād ile birlik diler süñ sen seni aradan
Sırr-ı vahdet dersi çünki “*men ‘aleyhā fān*¹¹⁶” dadur

5 Ma‘ nā-yı ‘ ilm-i ledünden sen haberdār olmağa
Bu vücūduñ āyetüñ oğu **Sezāyî** andadur

İLĀHÎ

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün

49

1 Yanup derdi elemlele
Ağlama gönül inleme
Gelür geçer bu demlerde
Ağlama gönül inleme

2 Neden şaşıldın gideni
Neden düşürdün gideni
Neden pişirdin gideni
Ağlama gönül inleme

3 Derd ile geldi enbiyā
Miḥnetle geçdi evliyā
Dār-ı fenādur bu dünyā
Ağlama gönül inleme

¹¹⁶ Rahman Sûresi, 26. Ayet: Küllü men ‘aleyhā fān “Yer üzerinde bulunan her canlı yok olacaktır.”

- 4 **Hakkı** zebûn eyledüñ
Cigerini hûn eyledüñ
Yaşını Ceyhûn eyledüñ
Ağlama gönül inleme

[27a]

ḤÜSEYNİ

İLÂHÎ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

50

- 1 *Cāhidū fillāhi yā ehle 'ş-şalāḥ*
İnne 'umre'l-mer'i yemzî kerriyāḥ
- 2 *Yā 'İbādallāḥ kŭmŭ va' melŭ*
Veẓ kŭrŭhu bi'l-ġudve ve'r-riyāḥ¹¹⁷

- 3 'Aqla bakma ir tecellî nŭrına
Şem'e hâcet kalmaz olduḡda şabāḥ

¹¹⁷ Ey barış ehli Allah yolunda çaba gösteriniz
Çünkü insanın ömrü rüzgâr gibi gelip geçer.

Ey Allah'ın kulları kalkınız ve çalışınız
Sabah akşam Allah'ı hatırlayınız.

Akla bakma tecelli eden nura ulaş
Sabah olduğunda muma gerek kalmaz

- 4 Cennet ehline gerek ‘ilm u ‘amel
Lā cerem lâzımdur uçmākda cenāh¹¹⁸

İLĀHĪ

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün

51

- 1 Eser ‘aşkuñ yeli eshāra karşı
Öter bülbülleri gülzāra karşı
- 2 Cemālūñ şu‘lesinden tāb-dārum
Yanar pervāneyem ol nāra karşı
- 3 Bugün yār olmayan ‘āşıklar yarın
Utanur hāzretinden ağıyāra karşı
- 4 Görürsin **Nūriyā** ‘āşıklarına
Neler ihsān ider ağıyāra karşı
- 5 Ne şabra qarārūm var görmez isem
Ne görsem göz toyar eṭvāra karşı

¹¹⁸ Cennet ehline ilim ve amel gerek
Uçmak için kuşkusuz kanat gerek.

[27b]

İLĀHĪ

11'li Hece Ölçüsü

52

- 1 Yürük degirmenler gibi dönerler
El ele virmişler Hakk'a giderler
Gönül Ka'besini tavâf iderler
Muhammed'ün kösi çalınur bunda
O sultânun demi sürilür bunda
- 2 Semâda melekler kanad açarlar
Mü'minler üstüne rahmet saçarlar
Birisi kılâvuz Hakk'a uçarlar
Muhammed'ün kösi çalınur bunda
O sultânun demi sürilür bunda
- 3 **Derviş Yûnus** eydür gör n'oldı baña
‘Aşkuñ muhabbeti toқınur cāna
‘Aqlını başına getür divāne
Muhammed'ün kösi çalınur bunda
O sultânun demi sürilür bunda

İLÂHÎ

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

53

- 1 Ol menüm ki vâkıf-ı esrâr-ı ' ilm-i Âdemüm
Kâşif-i genc-i haķıķat hem hayât-ı ' âlemüm
- 2 Bende maḥfî oldı ğaybü'l-ğaybuñ esrârı hemîn
Bendedür sırr-ı emānet aña kenz-i mübhemüm
- 3 Ben cemāl-i Haķķ'ı cümlesinde zāhir görmişüm
Bu merāyāya anuñçün baķdığumca ḥürremüm
- 4 Yerde gökde her ne ki var bağlıdur başı baña
Âşikāre vü nihāne ben tılısm-ı â' zamum
- 5 Ben o **Mısrî**'yem vücūdum Mısr'ına şāh olmuşum
Ḥadisüm gerçi velî ma' nāda sırr-ı aķdemüm

[28a]

NA‘T-I ŞERİF

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

54

- 1 Nūr-ı fahr-i ‘āleme bir zerre olmaz āfitāb
La‘l-i nābınd[an] nümüne gevher-i yektāda tāb
- 2 Pāyūne yüz sürmege müştāk ola ‘arş-ı berīn
Var kıyās it kimdür ol peygamber-i ‘ālī-cenāb
- 3 Āsitānın rif‘atūñ dā‘im melekler hıfz ider
Sidreden teşrīfine peyk-i celīl eyler şitāb
- 4 Ḥamdülillāh ravza-ı pākūñ ziyāret ideli
Oldı ey Nakşī¹¹⁹ derūnum mülkine çok feth-i bāb

İLĀHİ

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

55

- 1 Şafḥa-i şadrında dā‘im ‘āşıkuñ efkārı Hū
Şākirūñ şükri hüvallāh zākirūñ ezkārı Hū
- 2 Sidre seyrine muḥakḳak ırmeye Cibrīl Emīn
Olmasa anuñ dilinde dem-be-dem tekrār-ı Hū

¹¹⁹ Çıkrıkçı Şeyh Mustafa Efendi

3 Nāleden ney deldi baġruñ Hū deyü efġān ider
Mevlevīler Meşnevī'den başlar ki eş'ār-ı Hū

4 Şūfī mest olup şafādan raqs ider yā Hū deyü
Münkir inkārı bırağdı eyledi ikrār-ı Hū

5 Ravza-i Hū'da maḳām it ey **Cemāl-i Ḥalvetî**
Tā vücūduñ milkinge keşf ola bu esrār-ı Hū

[28b]

16'lı Hece Ölçüsü

56

- 1 Sensin bize bizden yakın görünmezsın hicāb nedür
Çün aybuñ yok gökçek yüzün yüzindeki niķāb nedür
- 2 Sen buyurdun ey pādişāh *yehdillāhü limen yeşā'*
Şerīkin yok senüñ hāşā suçlı kimdür ' azāb nedür
- 3 Raķīm dūrür senüñ adın raķımligin bize didüñ
Mürşidlere muştūladın "*Lā taknetū*"¹²⁰ ħiķāb nedür
- 4 Levķin üzre kimdür yazan bu işleri kimdür düzen
Azdıran kim kimdür azan bu su 'āl u cevāb nedür
- 5 **Yūnus** bu göz anı görmez görenler ħod ħaber virmez
Bu menzile ' akıl irmez bu ķurduķın serāb nedür

¹²⁰ Zümer Sûresi, 53. Ayet: La taknetû min rahmetillāh "Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin."

İLÂHÎ

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

57

- 1 Cân bu ilden göçmeden cânânı bulmazsa ne güç
Yârini terk itmeden yârânı bulmazsa ne güç
- 2 Şûreti insân içi hayvân olursa kişinüñ
Taşlar ile döğünüp insânı bulmazsa ne güç
- 3 Âdemüñ gönli evinde baħr-ı 'ummân gizlidür
Dâ'imâ şusuz gezüp 'ummânı bulmazsa ne güç
- 4 Şol fakîr olup gezenlerde hazine toptolu
Sa'y idüp ol genc-i bî- pâyânı bulmazsa ne güç
- 5 *Fakru fahrî* devletine irişen sultân olur
Fakr-i tāmme irişen sultânı bulmazsa ne güç
- 6 Her kişinüñ derdine dermân yine derdindedür
Derdinüñ içindeki dermânı bulmazsa ne güç
- 7 Bunda gelmekden murād çün kim Hakk'ıñ 'irfânıdur
Ey **Niyâzî** kişi ol 'irfânı bulmazsa ne güç

[29a]

11’li Hece Ölçüsü

58

- 1 Seyyāh olup şol ‘ālemi ararsan
‘Abdulḳādir gibi bir er bulunmaz
Ceddi Muḥammed’dür eger şorarsan
‘Abdulḳādir gibi bir er bulunmaz
- 2 Cümle evlādına yeşil yaraşur
‘Aşḳı gelür bu cānuma dolaşur
Aña mürīd olan Ḥaḳḳ’a ulaşur
- 3 Giderler ğazāya çalarlar şatır
Dā’imā yaparlar hoş göñül hātır
Bağdād’da türbesi nūr olmuş yatır
- 4 **Derviş Yūnus** çeker dā’im ğayreti
Üstümüze hāzır ola himmeti
Aña oğul dimiş Resūl Ḥazreti¹²¹
Allāh Allāh huvallāh Allāh Allāh illallāh

¹²¹ İlk dörtlük hariç diğer üçlüklerin sonunda nakarat kısmı olan “‘Abdulḳādir gibi bir er bulunmaz” yazılmamıştır.

İLĀHĪ

Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

59

- 1 Bir yüze düş oldı gözüm yüz biñ gezer āvānesi
Olmuş cemāl-i şem' inüñ ay ile gün pervānesi
- 2 Kendi şunar dolı dolı peymāneler ' āşıqlara
Bir kez elinden nüş iden ebed olur mestānesi
- 3 Bir mülke mālīk eylemiş ' uşşāķını ol pādīşāh
Mülk-i Süleymān anlaruñ yanında bir vīrānesi
- 4 İki cihānda Mıṣrı' ye devlet daķı ' izzet yeter
Geldikçe yāruñ şunduğı gevherlerüñ dür¹²²-dānesi

[29b]

İLĀHĪ

Müstef' ilün müstef' ilün

60

- 1 Ey Ḥayy ü Qayyūm ü İlāh
Bildüm seni buldum seni
Ey nūr-ı mekşūf ü penāh
Bildüm seni buldum seni

¹²² dür: her N-104

2 Gördüm aradum çok zamān
Terk eyledüm ben baş u cān
Her şeyde olmuşsin nihān
Bildüm seni buldum seni

3 Her zerrede mestūr olan
Arz ü semāda nūr olan
Maḥcūb olandan dūr olan
Bildüm seni buldum seni

4 Ey lā-mekān-ı lā-fenā
İksīr-i vaşluñdur ğınā
Her şey saña ider şenā
Bildüm seni buldum seni

VELEHU

5 Ey evvel ü āḥir olan
Ey bāṭın ü zāhir olan
Ṭāliblere nāşır olan
Bildüm seni buldum seni

6 Ṭaşra arar ‘āşık ğarīb
Sensin aña andan qarīb
Sübḥānehü şey’-i ‘acīb
Bildüm seni buldum seni

7 ‘ Ārif vücūdın maḥv ider
‘ Āşık teğannī lehv ider
Her demde zāhid sehv ider
Bildüm seni buldum seni¹²³

8 Cümle vücūd-ı mümkünāt
Mücellā ’ esmā ’-i şıfāt
Fānī ḳamū bâḳī o zāt
Bildüm seni buldum seni

[30a]

İLĀHÎ

Mef’ ūlū mefā’ ilün mef’ ūlū mefā’ ilün

61

1 Ey dil-zen dünyānuñ çün āline mı aldanduñ
Pervāne gibi her dem şem’ -i ruḥına mı yanduñ
Ḳardaş o yalancınuñ rengine mi boyanduñ
‘ Ahdına mı inandın va’ dine mi dayanduñ

Bilmem saña bu dünyā bâḳī mi ḳalur şanduñ
Bu meclis-i fānīde sāḳī mi ḳalur şanduñ

¹²³ Nakarat kısmı nüshâda yazılmamıştır. Akışın bozulmaması için eklendi.

2 Dünyāya nazar itsen biñ başlu bir ırmağdur
Her başda dehānı biñ her loğması ādemdür
Tiryākı anuñ semdür her demi bir mātemdür
Fikr eyle bu ma‘ nāyı fehm eyle ne ‘ālemdür

Bilmem saña bu dünyā bākī mi qalur şanduñ
Bu meclis-i fānīde sākī mi qalur şanduñ

Eyzan Velehu

3 Māt oldu o şehler kim vaşlını göñül özler
Vaşfını beyān itsen şerh eylemez sözler
Qanı o qalem qaşlar qanı o güzel yüzler
Hāk oldu o sım tenler şu oldu siyeh gözler

Bilmem saña bu dünyā bākī mi qalur şanduñ
Bu meclis-i fānīde sākī mi qalur şanduñ

4 Ey **Nūrī** o yār cānın şāfuña geçer farzet
Şu gibi aqar ‘ömrüñ yel gibi ider sür‘at
Biñ yıl yaşarsan āhır gelmez saña bir sā‘at
Ey göz nice bir uyğu ey dil nice bir gāflet

Bilmem saña bu dünyā bākī mi qalur şanduñ
Bu meclis-i fānīde sākī mi qalur şanduñ

[30b]

İLĀHĪ

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

62

1 Cānān ilinūñ güllerinūñ bāğı göründi

Dost iklīminūñ lālesinūñ ıağı göründi

2 Kayğı gicesi gitdi ıamū ıalmadı ıorıu

Vuşlat güninūñ gündüzinūñ āğı göründi

3 Envār-ı Muḥammed ıoğuban ıutdı cihānı

Şakıu'l-ıamerūñ mu' cize parmağı göründi

4 Ya' ıūb'a bugün Yūsufu'nuñ ıoıusu geldi

Eyyūb'a dağı şıḥḥatinūñ ıağı göründi

5 Dil ḥastesinūñ derdine tīmār irişdi

Şemsī'ye bugün dostuñ oıağı göründi

İLÂHÎ

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

63

- 1 Vâsl olmaz Hakk'a kimse cümleden dūr olmadan
Kenz açılmaz şol gönülde tā ki pūr-nūr olmadan
- 2 Sūr çıkar ağıyarı dilden tā tecellî ide Hakk
Pâdişâh konmaz sarāya hâne ma' mūr olmadan
- 3 Hakk cemālũn Ka' be'sini kıldı 'âşıklar tavâf
Yerde Ka' be gökyüzünde Beyt-i Ma' mūr olmadan
- 4 “*Mūtū kable en temūtū*”¹²⁴ sırrına mazhar olan
Haşr u neşrî bunda gördi nefha-i şūr olmadan
- 5 Mağv olanların kelâmı gayriden gelmez velî
Pes “*Ene'l- Hakk*” nice disün kişi Manşūr olmadan
- 6 Mest olup mestâne geldüm tā ezelden tā ebed
İçdiler 'aşkuñ şarābuñ āb-ı engūr olmadan
- 7 Bir 'aceb sevdāya düşmiş duduşur **Şemsî** müdām
Hakk'a maqbûl olmak ister halka menfūr olmadan

¹²⁴ Hadîs-i Şerîf : “Ölmeden evvel ölünüz.”. (Ölüm gelip çatmadan evvel, şehvanî ve nefsanî hislerinizi terk etmek suretiyle bir nevi ölünüz.) (el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ;2.29; İbn-i Hâcer el-Askâlânî)

[31a]

İLĀHĪ

Müstef' ilün mestef' ilün

64

- 1 Gelā hey ‘ āşık gelā gel
Gel Allāh’a ‘ āşık gel Mevlā’ya
Uyan ğafletden aç gözün
Gel Allāh’a ‘ āşık gel Mevlā’ya¹²⁵

- 2 Tut bir mürşidün elini
Tövbeye öğret dilini
Derviş yanılma yolunu
- 3 Begüm māl ile iş bitmez
Kazandığın yine yetmez
Kimi gördün koyup gitmez

- 4 Yatmağdan uşanmaz mısın
Öleceğin bilmez misin
Allāh’dan utanmaz mısın

¹²⁵ Her dörtlüğün sonunda tekrar edilen nakarat kısmı,: Gel Allāh’a ‘ āşık gel Mevlā’ya: Gel Allāh’a dön Allāh’a T-817

Diğer 3’lüklerin sonunda nakarat kısmı “Gel Allāh’a dön Allāh’a “ yazılmamıştır.

5 **Yūnus**'um eksikli sözüm

Dergāhına tutdum yüzüm

Saṇa direm iki gözüm

Gel Allāh'a 'āşık gel Mevlā'ya

İLĀHĪ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

65

1 Bî-vücūdem 'aşk odı bilsem benüm nem yandırur

Yanuban küllî kül oldum pes daḥı nem yandırur

2 Yandır[ur] gerçi cihānuñ 'aşk odı 'āşıkları

Lîk ben 'âciz kılunı katı muḥkem yandırur

3 Nîce disün 'aşk odına degme bir cān-ı za'îf

Kim anı germiyyet-i nār-ı cehennem yandırur

4 Şem'a pervāne yaḥarsa fāş olur 'ālemlere

Ma'şūkın derdini gör kim beni her dem yandırur

5 Āh idersem bir nefes dünyāyı oda yaḥuban

Yedi çarḥı āhum odı cümle birden yandırur

6 Rūşenî 'aşkına düşmiş cigerdendür **Gülşenî**

'Aşk odı pervāne mişli beni her dem yandırur

[31b]

11’li Hece Ölçüsü

66

1 Behey kardaş Hakk’ı bulam mı dirsın

Hakk’a lâıyk ‘amel eylemeyince

Bu sırruñ ötesin duyam mı dirsın

Mürşid-i kāmili söylemeyince

2 Degme kimse gönül evin düzemez

Hakk’uñ taqdirini kimse bozamaz

‘Ummānlara talup çıkup yüzemez

‘Aşkuñ deryāsını bulamayınca

3 Gel karındaş gele tevḥīdi özen

Tevḥīddür nefsuñ kal‘asını bozan

Hiç kendü kendine kaynar mı kazan

Çevre yanuñ âteş eylemeyince

4 Gönül kuşu uçar geri dönemez

Başlı şuyun çün ayağına irmez

Elekden eleğe koyup elenmez

Degirmene varup un olmayınca

VELEHU

- 5 ‘ Aşqum ğālib oldı yüregüm hārlar
‘ Aşkı olan ‘ ārı nāmūsı n’eyler
Behey **Yūnus** saña söyleme dirler
Yā ben öleyüm mi söylemeyince

[32a]

MUḤAYYER

NAT-I ŞERİF

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

67

- 1 Asitān-i ravzaña her kim ide vaż‘ -ı cebīn
Ol emān buluban olur kām-yāb-ı kām̄bīn
Ben ġarībem bī-kesem kapuñda pür āh u enīn
Yā Resūlallāh emān yā faḥr-i ‘ ālem el-emān
- 2 Düşdüm ‘ aşkuñ şevķine oldum diyārumdan cüdā
Tā olur dārü’l-emāna sürmege yüzüm sezā
Ḥamdülillāh bu murādumı baña virdi Ḥudā
- 3 Ḥālūme eyle nazar luṭf eyle ey faḥr-i Resūl
Nār-ı hicrūñle ser-ā-ser yandı cismüm oldı kül
Açıla dilde nigāh-ı vuşlatuñla taze gül

- 4 ‘ Arş-ı a‘ zamdan mükerrem ittifākla medfenin
Nice olmaya mükerrem andadur nāzik tenin
Derd-mendüñdür ğarībüñd[ür] bu ‘ İzzeddin senüñ¹²⁶

İLĀHĪ

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

68

- 1 Cümle ‘ ālem āšinā ben arada bī-gāneyem
Her işüm aġyār ile gör kim ‘ aceb dīvāneyem
- 2 Teşneyem zulmetde kaldum āb-ı hayvān isterüm
Girmedüm deryā-yı ‘ aşka t̄alib-i dūr-dāneyem
- 3 Olmayup ta‘ mīr-i cismüm eyledüm qalbüm ħarāb
Ey meded mi‘ mār-ı ‘ ālem kı l naẓar vīrāneyem
- 4 Zāt-ı muṭlaq çünkü yüz gösterdi ğayri n’eyleyem
Ĥayra ger dil qayd ide ĥükm eyle kim büt-ĥāneyem
- 4 Mey-fürüş oldum şala dur ehl-i ‘ aşka **Şemsiyā**
Bendedür ĥamr-i ezel gelsün gelen mey-ĥāneyem

¹²⁶ Metinde “nun” harfı ile yazılmıştır.

[32b]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

69

- 1 İki kaşuñ arasında çekdi hatt-ı istivā
“‘Alleme’l-esmā”yı ta' līm itdi ol haṭdan Hudā
- 2 Zāt-ı ' ilme Muştafā esmāya Ādem'dür emīn
İkisinden zāhir olmuşdur ' ulūm-i enbiyā
- 3 Zāt-ı esmā vü şıfāt ef' āl ü āşār cümleten
Her zamānda bir velīnūñ vechine bunlar ziyā
- 4 Kenz-i lā-yefnāyi bilmez k̄andadur illā faḳīr
Baḫr-i bī-pāyān bulunmaz itmeyen terk-i sivā
- 5 Şūretā Allāh diyeni gördiler olmuş faḳīr
Şandılar anlar faḳīrdür kendülerdür aḡniyā
- 5 K̄anda bulur Ḥaḳḳ'ı inkār eyleyen bu **Mıṣrī**'yi
Zāhir olmuşken yüzünde nūr-ı zāt-ı Kibriyā

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

70

- 1 Deldi bağrum bülbül-i bî-çāre nālānuñ senüñ
Yohsa aldurduñ mı sen de verd-i handānuñ senüñ
- 2 Baña beñzersin behey bî-çāre ārām itmeyüp
Şubha dek bu halka rāhat virmez efğānuñ senüñ
- 3 Ey felek bir yara açduñ sīneme hīç çāre yok
Zehr ile ālūde olmuş tīg-i berrānuñ senüñ
- 4 Gülşen-i külhāna döndürdi inleteñ āteşi
Nār-ı hicrāndan mı halk itdi Hudā cānuñ senüñ
- 5 Çünkü **Seyyid Seyfi** devr oldu vişāl-i yārdan
Ağlasun kan ağlasun dü çeşm-i giryānuñ senüñ

[33a]

İLĀHĪ

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

71

- 1 Genc-i ‘aşkı ister isen dil-i vîrānda ara
Hızırveş āb-ı hayâtı zulmet-i tende ara
- 2 Her hacerden gevher olmaz ma‘ den olmaz her türāb
Zāhidā gir baħr-i ‘aşka dürr-i ‘ummānda ara
- 3 “‘Alleme’l esmā rumūzuñ men ‘aref” sırrın dahı
Añlamak şānında ise ehl-i ‘irfānda ara
- 4 On sekiz biñ ‘ālemi geşt eylesen bulmak muħāl
Seni yokdan var iden Mevlā’yı [sen] sende ara
- 5 Tālib-i Mevlā olup her kişiden himmet dile
Ġāfıl olma maṭlabında var sırrı K̲ur’ān’da ara

Fā‘ ilātün fāilātün fā‘ ilün

72¹²⁷

- 1 Düşeli bu ‘aşkuñ cānum iline
Beni düşürdi bu halkuñ diline
- 2 Akıtduñ çeşmümden kanlı yaşları
İllā yaşum dilemezem siline
- 3 Hūşyār yeter ‘āşıqlara gözyaşı
Her kim ‘āşıkdur gözünden biline
- 4 İsmi resmi **Eşrefoğlu Rūmī**’nüñ
Kül olup şavruldı ‘aşkuñ yeline

[33b]

10’lu Hece Ölçüsü

73

- 1 ‘Aşk bāzırgānı sermāye cānı
Bahādur gördüm cāna kıyanı
- 2 Vallāh bahādur cān terkin uran
Kılıç mı keser Allāh diyeni
- 3 Tiz çıkarurlar fevka’l-‘alāya
Şol ‘İsā gibi dünyā koyanı

¹²⁷ 15a’da tekrarlanmıştır.

- 4 Tiz indirürler tahte's-serāya
Şol Kārūn gibi dünyā seveni
- 5 ‘İlmüm var deyü aldanma zinhār
Haḡ kabūl eyler mi kefen şoyanı
- 6 Ḳamūyı bir gör kemteri er gör
Ḥor gözleme siyeh abā giyeni
- 7 Aṭlāsı ḡodı palāsı giydi
İbrāhīm Edhem sırdan duyanı
- 8 ‘Āşık olanuñ nişānı vardur
Melāmet olur bellü beyānı
- 9 Manşūr'ı gör kim *ene'l-Haḡ* didi
Ber-dār itdiler işitdün anı
- 10 Oda yandurdı külün şavurdu
Böyle ider sırruñı diyeni
- 11 Zinhār ey **Yūnus** gördüm dime sen
Oda yaḡarlar gördüm diyeni

[34a]

İLĀHĪ

Mef'ûlû mefâ'ilûn mef'ûlû mefâ'ilûn

74

1 Ahvâl-i serencāmum bu sâ' ate irince

Diyem saña icmâli tâ ġāyete irince

2 Biz beş er idük çıkduk bir günde yola girdük

Kırk yılda er[e] irdük bu şöhbete irince

3 Her pâyine çalışduk çok adları takınduk

Dört tekbîri bir kılduk tâ kāmete irince

4 Çok kâmet olup tırduk dīvâne el kavuşdurduk¹²⁸

Vechini 'ayân gördük bu hayrete irince

5 Tâ' at bu imiş el-hağ rāhat bu imiş el-hağ

'İzzet bu imiş el-hağ bu hizmete irince

6 Keşret idi bir oldı şüret idi sır oldı

Zulmet idi nūr oldı bu aynaya¹²⁹ irince

7 Biñ dört yüz kanad açdum bu hālete irince¹³⁰

Tā on beşe dek uçdum, bu hālete irince

¹²⁸ çok kâmet olup tırduk dīvâne el kavuşdurduk: çün kâmet alup tırduk dīvânına el bağı N-74

¹²⁹ aynaya: âyet N-74

¹³⁰ biñ dört yüz kanād açdım bu hālete irince: biñ dört yüz kanad açdım altı yüz dahi koşdum N-74

8 Dünyâyı n'ider ' aşık ' uqbâyı n'ider şadık

Mısrî olagör ayık sen vuşlata irince

[34b]

Müstef' ilün müstef' ilün

75

1 Bulunmaz bu derdüñ çāresi

Bî-çāre göñlüm n'eylesün

Ulaşdı ' aşkuñ cānuma

Āvāre göñlüm n'eylesün

2 Cānāna vaşl olmadı

Cānumda tākāt kalmadı

Andan tesellî bulmadı

Virāne göñlüm n'eylesün

3 Pervāne iderken heves

Cismüm oldı aña kafes

Eglenmez oldı bir nefes

Ġam-h^yāre göñlüm n'eylesün

4 Encüm gibi gāhî döner

Gāhî çıkar gāhî iner

Durmaz gice gündüz yanar

Pervāne göñlüm n'eylesün

VELEHU

- 5 Terk itdü cümle pîşesüñ
Artdurdu ğam endîşesüñ
Şundurdu nûrî şîşesüñ
Şad pâre göñlüm n'eylesün

[35a]

BEYÂTÎ

İLÂHÎ

8'li Hece Ölçüsü

76

- 1 Şehîdlerüñ ser-çeşmesi
Evliyānuñ gözi yaşı
Evliyānuñ bağı başı
Hasan ile Hüseyin'dür

- 2 Kerbelā'nuñ yazıları
Şehîd olmuş ğāzîleri
Fâtma ana kızları
Hasan ile Hüseyin'dür

- 3 Kerbelā'nuñ tâ içinde
Nûr belkır siyah saçında
Şol al kıanlaruñ içinde
Hasan ile Hüseyin'dür

4 Dedesiyle bile varan

Kevşer Irmağında duran

Şusuz ümmete şu viren

Hasan ile Hüseyin'dür

5 Hâzret-i 'Alî babaları

Muhammed'dür dedeleri

'Arşuñ iki küpeleri

Hasan ile Hüseyin'dür

6 **Yûnus** eydür dünyâ fânî

Senden evvel gelen kanı

İki cihānuñ sultānı

Hasan ile Hüseyin'dür

İLÂHÎ

11’li Hece Ölçüsü

77

1 Cānum kırbān olsun senüñ yoluña

Adı güzel kendi güzel Muḥammed

Şefā‘ at eyle bu kemter kıluña

Adı güzel kendi güzel Muḥammed

2 Yedi kıt gökleri seyrān eyleyen

Kürsinüñ üstünde cevḻān eyleyen

Mi‘ rācda ümmetini dileyen

Adı güzel kendi güzel Muḥammed

3 Mü ’min olanlaruñ çokdur cefāsı

Āhiretde olur zevkı u şafāsı

On sekiz biñ ‘ ālemüñ Muştafası

Adı güzel kendi güzel Muḥammed

4 Saña uymayanlar gider imānsız

Sen Hāķ Peyğambersin şeksiz gümānsız

Derviş **Yūnus** n’ider dünyāyı sensiz

Adı güzel kendi güzel Muḥammed

[35b]

İLĀHĪ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

78

- 1 Bülbul-i şūrīdeyem gülden naşībüm var benüm
Şanmanız beyhūdeyem gülden naşībüm var benüm

- 2 Derd-i hāre qadlanan buldı bu kez gül şohbetüñ
Dem-be-dem qapudayam gülden naşībüm var benüm

- 3 Açılır ' aşıkıların çünki vişālün gülleri
Gülsitānı hūdeyem gülden naşībüm var benüm

- 4 Bū-yı Hāq'dan **Dervīş Osmān** lezzet aldı şıdķ ile
Her dem ol qoqudayam gülden naşībüm var benüm

NA'T-I ŞERİF

14'lü Hece Ölçüsü

79

- 1 Aşķuñ dadı göñlümde hıç görmedüm ' ömrümde
Muhammed'i seyrümde emān göresüm geldi

- 2 Terk eyledüm dünyāyı n'idem ğayrı sevdāyı
Muhammed Muştafā'yı emān göresüm geldi

3 Dostum göster yüziñi işideyüm sözüñi

Ḥāk-i pāye yüzimi emān süresüm geldi

4 Müştākum ben cemāle irdür beni vişāle

Luṭf it ‘ azīz bende ne ğayet göresüm geldi

[36a]

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

80

1 Z̤ulmet-i hicrinde bīdār olmuşum yā Rab meded

İntizār-ı şubḥ-ı bīdār¹³¹ olmuşum yā Rab meded

2 Gülşen-i vaşlın nesîmin irgörüp bād-ı şabā

‘ Andelīb-i bāğ-ı gülzār olmuşum yā Rab meded

3 Kalmışam zindān-ı cism içre bugün tenhā ğarīb

Bu kafesde rûz-ı şeb-i zār olmuşum yā Rab meded

4 Şol şarābı kim anı şunduñ baña rûz-ı Elest

Ol zamān mest-i hūşyār olmuşum yā Rab meded

5 Vaḥdet ilinde senüñle yār idüm n’oldu baña

Keşret içre bend-i aġyār olmuşum yā Rab meded

¹³¹ bīdār: dīdār N-57

- 6 Bu Niyāzī düşdi darlık¹³² cāhına Yūsuf gibi
Al elüm kırtar ki nā-çār olmışum yā Rab

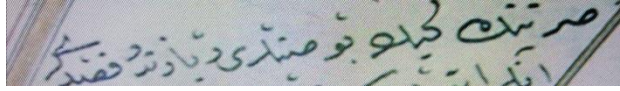
İLĀHÎ

14'lü Hece Ölçüsü

81

- 1 Ben bu 'aşka düşeli Allāhla bilişeli
Eli yeşil 'aşālı bize dervişler geldi
- 2 Dervişler sürer şafā hüküm ider Kāf'dan Kāf'a
Bilegeldi Muştafā bize dervişler geldi
- 3 'Aşālar[1] elinde tesbîhleri belinde
Hakḳ'ıñ zikri dilinde bize dervişler geldi

4

Anlar Allāh dostları bize dervişler geldi¹³³

- 5 Bölük bölük dervişler Hakḳ'ıñ buyruğın işler
Yūnus eydür kardaşlar bize dervişler geldi

¹³² darlık: varlık N-58

¹³³ Bu beyit Yūnus Emre dīvânında yer almamıştır.

[36b]

İLĀHÎ

14'lü Hece Ölçüsü

82

- 1 Oñulmaz yâredür ne 'aceb derdüm var benüm
Mecnûn olmuş gördüm ne 'aceb derdüm var benüm
- 2 İller yatmaz zâr medet geçdüm küllî varumdan
Ayrı düşdüm yârümden ne 'aceb derdüm var benüm
- 3 Āşık olan 'âr itmez derdi olmayan zâr itmez
Hekîmler tîmâr itmez ne 'aceb derdüm var benüm
- 4 Deryâ mevci çağladı hasret yüregü[m] tağladı
Hâlüm bilen ağladı ne 'aceb derdüm var benüm
- 5 Kemâl der coşdum yine sevdâya düşdüm yine
Yandum tûtuşdum yine ne 'aceb derdüm var benüm¹³⁴

¹³⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Tatcı, **Yûnus Emre-Dîvân-ı İlâhîyât**, Kapı Yayınları, İstanbul, 2011, s.726.

İLĀHĪ

10'lu Hece Ölçüsü

83

- 1 İdelüm cevlān kılalum seyrān
Mest olup hayrān şeyh eşiginde
- 2 Bırakdum ārı istedüm yāri
Kesdüm zünnārı şeyh eşiginde
- 3 Nīce bir üflet kılalum‘uzlet
Çekelüm halvet şeyh eşiginde
- 4 Aldum himmeti geçdüm zulmeti
Açdum hayātı şeyh eşiginde
- 5 ‘Āşıkam vallāh olmuşam billāh
Mağşūdum Allāh şeyh eşiginde
- 6 **Yūnus**’am elhak didāra müştāk
‘Āşıkam ‘uşşāk şeyh eşiginde

[37a]

İLĀHĪ

16'lı Hece Ölçüsü

84

- 1 Dost yolına gidenlere eydem nîce gitmek gerek
Kimlerle yoldâş olup kimleri terk itmek gerek
- 2 Evvel mürşid elin tuta bakmaya¹³⁵ dünyâ ahrete
Hiç dimeye hâlüm nite cümle¹³⁶ unutmağ gerek
- 3 Çeke bu yoluñ zaḥmetüñ rāḥat bile her miḥnetüñ
İki cihān sa‘ ādetüñ [cümle] hiçe şaymağ¹³⁷ gerek
- 4 Nefsine zecr ide katı hiç anmaya ākıbeti
Dosta bulmağa vuşlatı dünü güne katmağ gerek
- 5 Meşgûl ola riyāzete bel bağlaya ‘ibādete
Müştaş ola ol ḥazrete ne uzanup yatmağ gerek
- 6 Şöyle kim gice kendüden ne cānuñ ana ne ḥod ten
Cānsız gider dosta giden dahı diyem n’itmek gerek

¹³⁵ bakmaya: kılmaya T-84

¹³⁶ cümle: bildigin T-84

¹³⁷ şaymağ: şatmağ T-84

İLÂHÎ BEYÂTÎ

Mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ulün

85

- 1 Bî-‘ār olagör [kim]‘ār ile yār ele girmez
Dek durmağ ile rü‘yet-i dildār ele girmez
- 2 Bülbul gibi kıl tā-be-seher her gice efğān
Yatma tur gül vaḳti geḳer gül-zār ele girmez
- 3 Ḳo ikiligi birlige gel bir ile bir ol
İnkāruñı vir iḳrār alagör¹³⁸ iḳrār ele girmez
- 4 Nefs putlarını ḥurd idüben sen de Ḥalīl ol
Gir ‘āşıḳuñ esrārına kim esrār ele girmez
- 5 Hep varlığını dost yolına küllī fenā kıl
Yok ol yüri bu varlığıla[ol] vār ele girmez
- 6 Sen sendekini dosta virüp dostı alagör
Geḳürme bu bāzār bugün irteye bāzār ele girmez¹³⁹
- 7 Baş terkini ur iste anı itme tevaḳḳuf
İki şanuban turma geḳer fırsat yār¹⁴⁰ ele girmez

¹³⁸ inkārıñı vir iḳrār alagör: inkārını ḳo iḳrār al ki T-76

¹³⁹ geḳürme bu bāzār bugün irteye bāzār ele girmez: geḳürme bu bāzārı ki bu bāzār ele girmez T-76

¹⁴⁰ fırsat yār: dildār T-76

8 Tüt bendini¹⁴¹ **Eşrefoğlu Rûmî**’nün kim [zinhār]

Dost haberin toğrı virür her bār ele girmez

[37b]

86¹⁴²

1 Cānlular varmaz [bu] yola cānum diyen yolda kıala

Cānuñ vireñ dostı bula cāndan sefer itmek gerek

2 **Eşrefoğlu Rûmî** yāri sevenlerin budur kārı

Ol dost içün āğūları sūkker gibi yutmaķ gerek¹⁴³

İLĀHĪ

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

87

1 Vārumı ben dosta virdüm hānümānum kalmadı

Cümlesinden al yudum pes dü cihānum kıalmadı

2 Çünkü Hubbullāh irişdi çekdi [beni] kendine

Açdı göñlüm gözini ayruķ gümānum kıalmadı

3 Evliyā’nuñ himmeti yakdı beni kıāl eyledi

Şāfiyem buldum şafā reng-i ğubārum kıalmadı

¹⁴¹ bendini: pendini T-76

¹⁴² Vezinde tutarlılık yoktur.

¹⁴³ Ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Tatcı, **Eşrefoğlu Rûmî-Dîvân-ı İlāhiyât**, DİB Yayınları, Ankara, 2014, s. 85

4 Anı göreliden berü şabr u qarārum qalmadı
Şirk sürdüm aradan şekk ü gümānum qalmadı

5 **Aḥmedī** der İlāhī saña şükrüm çok durur
Ḥamdülillāh ‘ aşk-ı Ḥaḳ’ dan ğayrı vārum qalmadı

İLĀHĪ

11’li Hece Ölçüsü

88

1 Gel ey derviş Ḥaḳḳ’ ı bulam mı dirsın
Bir kāmīl mürşide varmayınca¹⁴⁴ olmaz
Resūl’üñ cemālüñ görem mi dirsın
Bir kāmīl mürşide varmayınca olmaz

2 Nīceler geldiler mürşid arayı
Arayanlar buldı derde dermānı
Biñ yılda oḳusañ aḳdan qarayı
Bir kāmīl mürşide varmayınca olmaz

3 Ḳāḍılar müftīler cümle geldiler
Kitāblaruñ bir yere durdılar
Bana bu ‘ ilmi kimden alduñ didiler
Bir kāmīl mürşide varmayınca olmaz

¹⁴⁴ Dörtlüklerde geçen varmayınca: varmasa şeklindedir.

4 Nîce zamân şunda alam mı dîrsin
‘İlm-i ledünni bilem mi dîrsin
Bir arfe yüz ma‘ nâ vîrem mi dîrsin
Bir kâmil mürşide varmayınca olmaz¹⁴⁵

5 Gelin ‘âşıklar gidelüm bile
Nîce şâdıqlaruñ bağırını dele
Cebrâ’îl delîldür Muammed bile
Bir kâmil mürşide varmayınca olmaz

6 **Yunûs Emre** bunda ma‘ nâ var didi
Bir kâmil mürşide durma var didi
azret Mûsâ’ya ızır’a var didi
Bir kâmil mürşide varmayınca olmaz

[38a]

UŞŞĀK

İLĀHĪ

Müstef’ ilün müstef’ ilün müstef’ ilün müstef’ ilün

89

1 Ey enbiyâlar serveri ey evliyâlar rehberi
Ey ins ü cân peygamberi ehlen ve sehlen merabâ
Allâhû ekber şâne hû sulâna hû sübhâne hû
ad cā’enâ burhâne hû ehlen ve sehlen merabâ

¹⁴⁵ Yunus Emre dîvânında yer almamıştır.

2 Peyğamber idüñ ol zamān yoğ idi ‘ālemde nişān

Ḳurbān saña baş ile cān ehlen ve sehlen merhabā

Cümle nebīler geldiler pāyine yüzler sürdiler

Yolına cānlar virdiler ehlen ve sehlen merhabā

3 Sen cānlar[uñ] cānānısın derdlilerüñ dermānısın

‘Ālemlerüñ sultānısın ehlen ve sehlen merhabā

Sensin ol maḥbūb-ı Ḥudā kılma şefā‘ atden cüdā

Aḥmed Muḥammed Muştafā ehlen ve sehlen merhabā

İLĀHĪ

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

90

1 Tecellī şevķi dīdāruñ beni mest eyledi ḥayrān¹⁴⁶

“*Ene’l-Ḥaḳ*” sırrını cānum anuñcün kılmadum pinhān

2 ‘ Aceb ḥayrān u mestüm kim bilişden bilmezem yāri

Gözüm her ḳanda kim baksa görünür şüret-i Raḥmān

3 Benüm ‘ilm-i ledünnümden hezārān Hıızr olur ‘āciz

Benüm her bir tecellimde nīce biñ Mūsālar ḥayrān

4 Çürimiş tenlere bir kez eger dirsem “*bi iznī ḳum*”¹⁴⁷

Yalın ayak başı açık duralar ḳamūsı ‘uryān

¹⁴⁶ ḥayrān: ḥayrān

¹⁴⁷ bi iznī ḳum: ḳum bi iznillāh “Allah’ın izniyle kalk.”

5 Bu ay ve gün bu yıldızlar bu giceler bu gündüzler
Bu yaz u kışlar u güzler benim emrümdedür yeksân

6 Cihân tılsımınıñ bendi benüm elimdedür şimdi
Benüm bugün bu meydānda benümdür top ile çevgān

7 Benüm şāhı bu meydānuñ benüm devri bu devrānuñ
Benüm cānı bu cānlaruñ benümle diridür her cān

8 Şanursın Eşrefoğlu'yam ne Rūmī'yem ne İznîkî
Benüm ol dā'im ü bākî göründüm şūretā insān

[38b]

İLĀHĪ

7'li Hece Ölçüsü

91

1 Tevhîd hoşca nesne olur
Tevhîd iden mest olur
Allāh ile dost olur
Böyle tevhîd idelüm

2 Tevhîd ider melekler
Döner çarḥ-ı felekler
Hem ḥūrî hem melekler
Böyle tevhîd idelüm

3 Tevhîd itsün dilimüz
Dîdâr görsün gözimüz
Dost Muḥammed pîrimüz
Böyle tevhîd idelüm

4 Tevhîd ile varalum
Ḥaḳḳ’a yüzler sürelüm
Yûnus yolda duralum
Böyle tevhîd idelüm

İLÂHÎ

Fâ’ ilâtün fâ’ ilâtün fâ’ ilün

92

1 Ey beni ‘ aşḳ ateşine yanduran
‘ Aşḳ senüñ ‘ âşık senüñ ma’ şûḳ senüñ
Hem seven hem sevilen hem sevdiren
‘ Aşḳ senüñ ‘ âşık senüñ ma’ şûḳ senüñ¹⁴⁸

2 Yanarsa ‘ aşḳ ile bu cān u tenüm
Geçer ise āh ile dün ü günüm
Hep senüñdür arada nem var benüm
‘ Aşḳ senüñ ‘ âşık senüñ ma’ şûḳ senüñ

¹⁴⁸ Her dörtlüğün sonunda nakarat kısmı yazılmamıştır. Nakarat kısmı “‘ Aşḳ senüñ ‘ âşık senüñ ma’ şûḳ senüñ” her dörtlüğün sonuna eklendi.

3 Luṭfuñ ile diseñ aña derd-mend

Nīce olduñ ‘aşkuñ kaydında bend

Nīce ‘aşkuñ saña etdigi fend

‘Aşk senüñ ‘āşık senüñ ma‘şūk senüñ

4 ‘Āşıkunñ ḳalbine itseñ bir nazār

Bu havādan ḳalmaz anda bir eṣer

Saña iren cennet ü ḥūrī n’ider

‘Aşk senüñ ‘āşık senüñ ma‘şūk senüñ

5 Maḥz-ı luṭfuñ ile ey Ḳādir İlāh

‘Āşıkunñ ḥāline eyle gel nigāh

Bir gedādur **Nūrī** ḳuluñ pādiṣāh

‘Aşk senüñ ‘āşık senüñ ma‘şūk senüñ

[39a]

İLĀHĪ

Müstef’ ilün müstef’ ilün müstef’ ilün müstef’ ilün

93

1 Naḳḳāşımız bizi ezel bī-levn ü renk yazup durur

Levh-i gönülden ḡayrınunñ naḳşını [hep] yazup¹⁴⁹ durur

2 Yer gök daḡı eglenmeden “*Ḳālū Belā*” söylenmeden

Kendü cemālün görmege gözümüzü düzüp durur

¹⁴⁹ yazup: bozup T-43

3 Kullāb urup cānumıza¹⁵⁰ dün gün çeker kendü özüñe
Küllī cihāndan ser-te-ser meylimüzi üzüp durur

4 Neyler ‘āşık cān [u] teni ister anı düni günü
Gel gör anı sevenleri dü cihāndan bezüp durur

5 Bu **Eşrefoğlu Rūmī**’nüñ ‘aşk deryāsınuñ mevcleri
Taşdan taşā çala çala mahveyleyüp ezüp durur

İLĀHĪ

Müstef’ ilün müstef’ ilün müstef’ ilün müstef’ ilün

94

1 Göster cemālūñ şem’ini yansun oda pervāneler
Devlet degül mi ‘āşıkā şem’ine karşı yāneler

2 Ol hāli çok a’lā güzel yağmaladı göñlüm evüñ
Pek bağla ‘aşkıñ zencirüñ boşanmasun dīvāneler

3 Mescid ile medreseyi ısmarladuğ zāhidlere
Hakk’a ‘ibādet itmege bize yeter vīrāneler

4 Ben meye tevbe itmişüm ağıār elinden içmege
Kendi elümle şun bize tolu tolu peymāneler

¹⁵⁰ cānumıza: boynumıza T-43

5 Cevr u cefā itmek ile **Şemsî** seni terk eylemez

Sen şanma ki seni seven senden şehā uşanalar

[39b]

İLĀHÎ

16'lı Hece Ölçüsü

95

1 Her kaçan anarsam seni qarārūm qalmaz Allāh'um

Gözüm yaşın senden ğayrı kimseler silmez Allāh'um

2 Sensin ismi bākî olan sensin dillerde okunan

Sensin 'aşkuna dokunan kendini bilmez Allāh'um

3 Cānını fedā kılmayan sensin bir mekân bilmeyen

'Aşkuñ baħrine ıalmayan meydāna girmez Allāh'um

4 Açılır bāğ ü büstānuñ okunur dillerde destānuñ

Sen baqdığuñ gülistānuñ gülleri şolmaz Allāh'um

5 Sen yaratdun cism ü cāñı sen yaratdun dü cihānı

Mülk senüñdür Kerem xanı kimsenüñ olmaz Allāh'um

6 'Āşık **Yūnus** seni ister luṭf eyle cemālūñ göster

Cemālūñ gören 'āşıklar ebedî olmaz Allāh'um

İLÂHÎ

11’li Hece Ölçüsü

96

- 1 Mecnûn’a şordılar Leylâ nice oldu
Leylâ gitdi adı dillerde kaldı
Şimdi gönlüm benüm bir Leylâ buldı
Yüri Leylâ ki ben Mevlâ’yı buldum

- 2 Leylâ beslerdi kullar dayalar
Mecnûn’uñ başında kuşlar yuvalar
Meskenüm olmuşdur hollar odalar
Saña ben yalvarırken nâz iderdüñ

- 3 Hevâyı gözleyüp pervâz iderdüñ
Cefâyı çok vefâyı az iderdüñ
Ağlayu ağlayu Ka’be’ye vardum
Yapışup halkaya çok zârı kıldı

- 4 Leylâ Leylâ dirken Mevlâ’yı buldum
Dervîş Yûnus bu sırlardan açılma
Hakk’uñ lûtfuñ görüp gayre saçılma
Tecellî Hakk olan yerden kaçınma¹⁵¹

¹⁵¹ İlk dörtlük hariç kalan dörtlüklerde nakarat bölümü olan “Yüri Leylâ ki ben Mevlâ’yı buldum” mısrası yer almamıştır.

[40a]

İLĀHĪ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilatün fā' ilün

97

1 Ey 'aceb bilsem nedür yā Rab bu derdün çāresi

Gün gün artar hîç oñulmaz yüregimüñ yāresi

2 Yüregimüñ yāresine hîç ṭabīb kılmaz 'ilāc

Ey 'aceb var mı ola benüm gibi bî-çāresi

3 Çāresi bî-çārelıkdür yine bu derdün hemān

Çün belā burcundadır 'āşıqlaruñ seyyāresi

4 Bağrı yaşlu gözi yaşlu cigeri delik delik

Olmışum 'ālem içinde 'aşkınuñ āvāresi

5 Her kim iñler bu belādan varsun ol 'āşık degül

Görsün aña neyleyiser nefsinüñ emmāresi

6 Dost yolında 'āşıkı ger kılsalar biñ pāreler

Dönmeye dost dost diye çağıra her bir pāresi

7 Eşrefoğlu Rūmī bu derde giriftār olalı

Düşdi bir deryāya kim yokdur anuñ kenāresi

MAKĀM-I ‘UŞŞĀK

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

98

- 1 Bu nīce derddür ki düşdi cāna dermān istemez
Artdurur günden güne derdine noķşān istemez
- 2 ‘Āşıkā besdür anuñ derdi¹⁵² gerekmez dü cihān
Bülbülüñ maķşūdı güldür bāğ [u] bostān istemez
- 3 N’eylesün n’itsün sarāyı pādişāhı isteyen
Hūrīye kılmaz nażar cennet-i Rıdvān istemez
- 4 Eşrefoğlı Rūmī artdur derdini sen ‘ārı kıo
Derdile rüsvā[y] olan ‘ālemde pinhān istemez

MAKĀM-I ‘UŞŞĀK

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün

99

- 1 Göñül dostuñ cemāl āyīnesidür
Göñül kim pās ola Hāķķ’uñ nesidür
- 2 Göñüldedür göñülde pertev-i dost
Bu göñüller anuñ genc-ḡānesidür

¹⁵² ‘āşıkā besdür anuñ derdi: ‘āşıkā derdi anuñ besdür T-73

- 3 Göñülde buldı dostuñ āşināsın
O taşra isteyen bī-gāñesidür

[40b]

- 4 Göñül ‘arşdan yücedür nīce biñ ‘arş
Göñül zerresinüñ bir dānesidür

- 5 Bu kemter **Eşrefoğlu Rūmī** gönli
Şanık mecrūḥ hem vīrānesidür

Mef‘ ulü mefā‘ ilün

100

- 1 Sevdim seni hep vārum
Yağmadur alan alsun
Gördüm seni efkārım
Yağmadur alan alsun

- 2 Alduñ çü beni benden
Geçdüm bu cān u tenden
‘Aqlum daḥı hep vārum
Yağmadur alan alsun

3 Geldi dile dildārum
Buldu gül-i gül-zārum
Şimden girü hep vārum
Yağmadur alan alsun

4 Ben varlığımı atdum
Dost varlığına yetdüm
Hep üşlila pazārum
Yağmadur alan alsun

5 Sen ğa'ib-i hāzırsın
Her hālūme nāzırsın
Ahvāl ile eṭvārum
Yağmadur alan alsun

6 Çün buldu gönül yārüm
Terk eyledi aġyārum
İmān ile zünnārum
Yağmadur alan alsun

7 Geçdüm ben ād u şāndan
Çıkıdum ben o dükkāndan
Hep ırzile vaḳārum
Yağmadur alan alsun

8 Mıṣrî ‘ye vüçüb imkân

Bir oldı ıamû ‘āyān

Ṭā‘āt ile ezkārum

Yağmadur alan alsun

[45a]

‘ACEM

İLĀHÎ

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

101

1 ȶalbüñi bāğ-ı cinān it Ravza-i tevḥîd ile

Cān dimāğın kıl mu‘aṭṭar nefḥa-i tevḥîd ile

2 Ka‘be-i nūr-ı siyāhın bî-nihāyet yolların

ȶaṭ‘ ider ‘ārifler anı lemḥa-i tevḥîd ile

3 Her ne deñlü rû siyāh itdiyse ‘iṣyānın seni

Ağarur bî-şek yüzüñ bu ğurre-i tevḥîd ile

4 Mā-verāyı ins ü cinni seyr ider ‘arşa çıkar

Kim ki mi‘râc eyler ise cezbe-i tevḥîd ile

5 Sidre-i ṭübā degül ‘arş-ı mu‘allādan geçer

ȶaḥḥ’a kim pervāz iderse hefve-i tevḥîd ile¹⁵³

¹⁵³Niyāzî dîvânında bu beyit yer almamıştır.

- 6 Ey **Niyāzī** ‘ārif-i billāh gönülden selb ider
On sekiz biñ perde’i bir lem‘a-i tevḥīd ile

İLĀHĪ

Müstef’ ilün fā‘ ilün müstef’ ilün fā‘ ilün

102

- 1 Bakup cemāl-i yāre çağırırum dost dost
Dil oldı pāre pāre çağırırum dost dost
- 2 Geldüm cihāna garīb oldum güle ‘andelīb
Her dem cigerler delik¹⁵⁴ çağırırum dost dost
- 3 Mescid ü meyḥānede ḥānede vīrānede
Ka‘be’de putḥānede çağırırum dost dost
- 4 Deryā olunca nefes tā tükenince bu ses
Pārenince ḳafes çağırırum dost dost¹⁵⁵
- 5 Geldüm o dost elinden ḳoḳa ḳoḳa gülinden
Niyāzī’nün dilinden çağırırum dost dost

¹⁵⁴ cigerler delik: cigerim tālib N-252

¹⁵⁵ Deryā olunca nefes pārenince ḳafes
Tā kesilince bu ses çağırırum dost dost

TAKDİM

103

1 Cemālūñ bize bir şem‘ hidāyet yā Resūlallāh

Vişālūñ ‘ aşıķzāre kifāyet yā Resūlallāh

2 Bu cürm bī‘ ad dile rüşte-i ümīdi kaç‘ itmem

Der ihsānuña geldüm şefā‘ at yā Resūlallāh

[45b]

İLĀHİ

Müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün

104

1 Mülk-i beķādan gelmişem fānī cihānı n’eylerem

Ben dost cemālūñ görmüşem hūr-ı cinānı n’eylerem

2 Vaḥdet meyinūñ cür‘ asın ben dost elinden içmişem

Ben dost қоһusın almışam müşk-i tātārı n’eylerem

3 İbrāhim’em Cebrā’ile hīç ihtiyācum kalmadı

Muḥammed’em dosta gidem ben tercümānı n’eylerem

4 ‘ İṣā gibi dünyā yakup gönülleri seyrān eyleyüp

Mūsā-yı dīdār olmuşam ben “*len terānī*”¹⁵⁶ n’eylerem

¹⁵⁶ Araf Suresi, 143. Ayet: Len terānī “Sen beni göremezsın.”

5 Eyyübleyin ma‘ şūķınıñ cevırın taħammül eyleyen
Cercīs gibi Hāķ yolına çıķmayan cānı n’eylerem

6 ‘Āşık Yūnus ma‘ şūķına vuşlat bulınca mest olur
Ben şīşe-yi çaldım taşā nāmūs u ‘ārı n’eylerem

İLĀHĪ

MURABBA‘

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

105

1 Çün teferrüc eyleyüp baķdum cihānuñ yüzine
Her neye baķdum ise ‘ibret görüñdi gözüme
‘Āķil iseñ cān gözin aç tūt kulaķ bu sözüme
Bir degirmendür bu dünyā un ider bir gün bizi

2 Alt taşıdır degirmen yer yüzi tıtmış ķarār
Göklere ķılsañ naķar gör nicedür leyl ü nehār
Nıce yüz biñ enbiyāyı ķıldı topraķa ğubār
Bir degirmendür bu dünyā un ider bir gün bizi

3 Cāhidī geķ bu fenādan baķma bunuñ āline
Zehr olur her kim şunarsa şunma anuñ mālına
‘Āķil iseñ ķıl seyāķat gir Resül’üñ yolına
Bir degirmendür bu dünyā un ider bir gün biz

[46a]

İLĀHĪ

11'li Hece Ölçüsü

106

- 1 Arayı arayı bulsam izini
İzinüñ tozına sürsem yüzümi
Hak naşib eylese görsem yüzini
Yâ Muhammed cānum arzūlar seni
- 2 Bir mübārek sefer olsada gitsem
Ka‘be yollarına yüzümi sürsem
Hüb cemālūñ bir kez düşde seyr itsem
- 3 Zerrece kalmadı kalbümde hîle
Sıdk ile girmişem ben bu Hak yolına
- 4 ‘Alî ile Hasan Hüseyin anda
Sevdası gönlümde muhabbet cānda
Yarın mahşer günü Hak dīvānında
- 5 **Yūnus** medh eyleyüp seni dillerde
Dillerde dillerde hem gönüllerde
Arayı arayı gurbet ellerde
Yâ Muhammed cānum arzūlar seni¹⁵⁷

¹⁵⁷ İlk dörtlük ve son dörtlük hariç diğer bölümlerde nakarat bölümü yazılmamıştır.

[46b]

İLĀHĪ

Müstef ilün müstef ilün müstef ilün müstef ilün

107

- 1 Açıldı çün bezm-i elest devr eyledi peymānesi
Andan içenler oldu mest ayılmadı mestānesi
- 2 Ol bādeden kim nūş ider içdigi dem serhoş ider
Deryā gibi ol cūş ider esrük olur dīvānesi
- 3 Şavm-ı sivāyı kim tutar ‘ıyd u vişāle ol yeter
Bülbül gibi dā’im öter gülşen olur kāşānesi
- 4 Aç gözini Hāḡ ile baḡ oḡı Hüdāyī’den sebaḡ
Kāmil olurmuş ehl-i Hāḡ toḡmazdan evvel ānesi

Müstef ilün müstef ilün müstef ilün müstef ilün

108

- 1 Şūrīde vü şeydā kılan yārūñ cemālidür beni
‘Ālemlere rüsvā kılan yārūñ cemālidür beni
- 2 Ḳaddüm büküp yay eyleyen baḡrum delüp nāy eyleyen
İşüm gücüm vāy eyleyen yārūñ cemālidür beni
- 3 Bir dem ‘abā-pūş eyleyen dürlü derde dūş eyleyen
Yūnus’ı mecnūn eyleyen yārūñ cemālidür beni

[47a]

NEVĀ

İLĀHĪ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

109

- 1 Tıoğdı ol şadr-ı risālet başdı ' arş üzre şadem
řaldı ol nūr-ı nübüvvet pertevin fevķa'l-ümem
- 2 Çalınup şabl-ı beřāret geldi řāh-ı enbiyā
Ėülgüle şoldı cihāna şondı ol řāhib-' alem
- 3 Nūr-ı vecķinden alındı encüm ü řems ü kamer
Baķr-ı ' ilminden bilindi ķikmet-i levķ ü ķalem
- 4 Merķabā yā Muřtafā ey nūr-ı ' ayn-ı ařfiyā
Merķabā yā řāhibü'l-mi' rāc-ı fi't-tāci'z-zulem
- 5 Gelmeseydin ' āleme sen ķalk olınmazdı cihān
DostluĖuņa yaradıldı ey Nebiyy-i muķterem
- 6 Yā Resūlāllāh řefā' at ķıl **Niyāzi** mücrime
Ol zamān kim baş açık yalın ayak ķan ağlayam

İLÂHÎ

Mef' ulü mefâ' ilün mef' ulü mefâ' ilün

110

- 1 Yanmağdan uşanmazam pervâne miyüm bilmem
Hiç şöünü şaymazam dīvâne miyüm bilmem
- 2 Her şām u seher zārum gūş eylemez ol yārüm
Bağmaz baña hünkārum bīgāne miyüm bilmem
- 3 Kālbümde ocağum var bu sīnede dāğum var
Āteşde durağum var hep yana mıyüm bilmem
- 4 Dil-ḡāne ḡarāb oldı yıkıldı tūrāb oldı
Her cānibi bāb oldı vīrāne miyüm bilmem
- 5 Nūrī dem-i dehşetde baḡr-i ḡam-ı fırkatde
Ka' r-ı yem-i ḡayretde dūr-dāne miyüm bilmem

[47b]

Mef' ulü fā' ilātün mef' ulü fā' ilātün

111

- 1 Āh ey sipihr-i ḡaddār vey ṭālī' -i sitemkār
Raḡm itmedüñ bu zāre her demde kılduñ āzār
- 2 Derd ile yandı cismüm kan ile tıldı çeşmüm
Maḡv oldı ism-i resmüm kaldum ḡarīb ü nāḡār

- 3 Derdüm benüm bilinmez eşk ü terüm silinmez
Emvâc-ı ğam eksilmez mânend-i seyl ü enhâr
- 4 Kurtulmadum elemnden derd ü belâ vü ğamdan
Mecrûh oldum sitemden sînemde yareler var
- 5 Bilinmez oldu hâlüm kalmadı hiç mecâlüm
Çarh-i felekse zâlim cevri eylemekde her bâr
- 6 Dâ'im yanar derûnum hem zâr ü hem zebûnum
Müstağrağ-ı cünûnum bend-i ğama giriftâr
- 7 Ağyâr ider cefâyı yâr eylemez vefâyı
Bilmem n'îçün **Zekâî** bu miñnete sezâ-vâr

[48a]

İLÂHÎ

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

112

- 1 Zühdüñi ko 'aşka düş ehl-i canân itsün seni
Pîr-i 'aşka kulluk it cānāna cān itsün seni
- 2 Bir zamân bülbül gibi efgānuñ ağıdır göklere
Şol kadar kıl nāleyi kim gülsitān itsün seni

3 ‘ Ār [u] nāmūsuñ biraķ şöhret kabāsından şoyun

Giy melāmet hırķasın kim ol nihān itsün seni

4 Yüzini yerler gibi ayaklar altında ķo kim

Hāķ te‘ ālā başlar üzre āsumān itsün seni

5 Virme rāhat nefsiñe dā’im ġazā-yı ekber it

Ka‘ be-i dil feth olup dārü’l-emān itsün seni

6 Gel Niyāzī’nüñ elinden bir ķadeh nūş eyle kim

Maḥv idüp nām [u] nişānuñ bī-nişān itsün seni

[48b]

İLĀHĪ

10’lu Hece Ölçüsü

113

1 N’oldı bu gülüm n’oldı bu göñlüm

Derd ü ġamuñla tıldı bu göñlüm

2 Yandı bu göñlüm yandı bu göñlüm

Yanmada dermān buldı bu göñlüm

3 Gerçi ki yandı gerçege yandı

Rengine ‘ aşķ cümle boyandı

4 Kendi de buldı kendi de buldı
Maṭlabını hoş buldı bu göñlüm

5 Sevdā-yı a‘zam sevdā-yı a‘zam
Belki olupdur ‘arş-ı mu‘azzam

6 Mesken-i cāna mesken-i cāna
Bula ‘aceb mi şimdi bu göñlüm

7 *El-faḫr-ı faḫri’l-faḫr-ı faḫri*
Dimedi ol ‘ālemler faḫri

8 Faḫrini zıkr it faḫrini zıkr it
Maḥv-ı fenāda buldı bu göñlüm

9 **Bayrām**’ı imdi Bayrām’ı imdi
Bayrām idersin yār ile şimdi

10 Ḥamd ü şenāda ḥamd ü şenāda
Dost ile bayrām it bu göñlüm

[49a]

İŞFAHÂN

İLÂHÎ

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

114

- 1 Râziyem derdine yârüñ ben şikâyet itmezem
Kendi hâlüm söylerem ğayrı şikâyet itmezem
- 2 Derd ü miñnet yoldâşumdur bu yola ‘azm ideli
Dost belâsından başum bir dem selâmet itmezem
- 3 Dost baña nefsüñi kahr eyle berü gel didi çün
Nefsümi kahr eyleyüp hergiz ‘inâyet itmezem
- 4 Dost ile bilişeli ‘ilimle kılmadum ‘amel
Cennet ü hûr u kuşûr içün ‘ibâdet itmezem
- 5 Dost yüzün göstermeyen bildüm ki benlikden baña
Benlik evin yıkdum ve yaqdum ‘imâret itmez
- 6 Söyle **Eşrefoğlu Rûmî** derdüñi ‘âşıqlara
Dime kim ben gizlerem ‘aşkı melâmet itmezem

NA‘T-I ŞERİF

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

115

- 1 Reh-i ‘aşkuñda bî-şabr u şekībüm yā Resūlallāh
Seni her kim severse ben raķībüm yā Resūlallāh
- 2 Gözüm eşk ile māl-ā-māl göñlüm ‘aşk ile memlū
Ba‘ idüm şūreten ma‘ nā qarībüm yā Resūlallāh
- 3 Debistān-ı haķiķatde olup şākird-i nā-kābil
Velī fenn-i mecāzide edībüm yā Resūlallāh
- 4 Rızā deh zūhd ü taķvā her hemān levḥ-i derūn sāde
Ḥaṭā deh şafḥa-i pūr naķş u zībem yā Resulallāh
- 5 Qarīn eyle gül-i gūş-i kabūle nāle-i şevķüm
Riyāz-ı midḥatūñde ‘andelībüm yā Resūlallāh
- 6 Revādur ṭālī‘ ümde devlet-i o şāfuñ el virse
Felekde mażhar-ı keffü’l- ḥażībüm yā Resūlallāh
- 7 N’ola şerḥ eyledikçe vaşfuñı cezb-i ķulūb itsem
Senūñ bīmāruñ olmuşken ṭabībüm yā Resūlallāh
- 8 **Nazīm**-asā olup şīrīn mızāķ-ı lezzet-i na‘ tuñ
Zebānum mā’il-i şehd ü zebānum yā Resūlallāh

[49b]

İLĀHĪ

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

116

1 Zihī cān kim münevverdür bugün nūr-ı tecellādan
Zihī dil kim mu‘aṭṭardur hevā-yı ‘aşk-ı Mevlā’dan

2 Ḥarābāt içre ‘uṣṣākı görüp ṭa‘n itmedi zāhid
Ki ol rüsvā-yı ‘aşk olmuş yanar derd-i dil-ārāda

3 Göñül dil-dāre virenler cihānda kılmadı ārām
Dü ‘ālemden ḥaber bilmez daḥı ol ‘arş-ı a‘lādan

4 Cihānuñ māverāsında kırupdur ḥayme-i ‘āşık
Budur āvāre ser-gerdān geçer dünyā vü ‘uḳbādan

5 Temāşāsın duyan ‘aşkuñ nazar kılmadı aḡyāre
Ki dā‘im ‘aşk u şevk ister uşanmazlar o sevdādan

6 Ḥudā’nuñ ‘āşıkı çokdur **Velī Ak Şemseddin** gibi
Ḳanı bir gerçek ‘āşık kim yana ol derd-i Mevlā’dan

İLĀHĪ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

117

- 1 Vire mi derd-i şanem derdüme dermān vire mi
Vaḳtidür yüregimüñ dem-be-dem artar elemi
- 2 Görebilmem yüzüñi müdde' ilerden şanma
Ey kıızıl gül saña kim çekdi dikenden ḫaremi
- 3 Ḥayli demdür ben anuñ gözlerinüñ ḫaste kim
Süregelse yüzümüñ üstüne başsa ḫademi
- 4 Yazayum dirse ḫalem ḫaşlarınuñ vaşfinı ben
Yarayum bıçak ile başdan ayağa ḫalemi
- 5 Yüzümi göklere tutup giceler yalvarırum
Ḳāfire vire murādın ya baña virmeye mi
- 6 **Fazlī** sen mähı dilerseñ yüzünü göklere tut
Böyle maḫrūmı koyar çokdur İlāh' uñ keremi

[53a]

‘ARAZBĀR

İLĀHĪ

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

118

- 1 ‘Aşıkun gitmez dilinden hiç bu hü y u hây-ı ‘aşk
Tutısar arz u semâyı ser-te-ser gavgâ-yı ‘aşk
- 2 Ka‘ rına irişmedüm mähî olup kaçd eyledüm
Tül u ‘arızı yok ‘aceb ‘ummân imiş deryâ-yı ‘aşk
- 3 Bezm-i ğamda çeng gibi hem inlemek kânün olur
Her kimün gönlünde kıla bu şadâ-yı nây-ı ‘aşk
- 4 Gönlümün şebâz-ı ‘ulvîlerde itmişken karar
Bir ‘aceb lu‘ b ile şayd itdi anı ‘anqâ-yı ‘aşk
- 5 Kendi hâlümde yürürken başuma sultân idüm
Eyledi derd ü belâya mübtelâ sevdâ-yı ‘aşk
- 6 Ey **Muhibbî** ‘âlem içre aña ‘âşıklık harâm
Bu melâmet kûyı içre olmaya rüsvâ-yı ‘aşk

İLĀHĪ

Mef' ūlū mefā' īlūn mef' ūlū mefā' īlūn

119

- 1 Derd-i Hāḳ'a ol ṭālib dermāna irem dirseñ
Miḥnetlere ol rāḡīb īmāna¹⁵⁸ irem dirseñ
- 2 'Aşḳ yolu belālīdur her kārı cefālīdur
Cānuñdan ümīd[i] kes cānāna irem dirseñ
- 3 Bu yolu bil andan gel 'ummānı bul andan ṭal
Ḳa' rına urup el şal dergāha irem dirseñ
- 4 Pīrūñle 'ahduñı güt her ne varısa ḳo gīt
Bildiklerini unut Raḥmān'a¹⁵⁹ irem dirseñ
- 5 Şabr itmede Eyyūb ol ğam çekmede Ya' ḳūb ol
Yūsuf gibi maḥbūb ol Ken' ān'a irem dirseñ
- 6 Terk it ḳurı da' vāyı hem 'ucbıla riyāyı
Mısrī ḳo sevdāyı Sübhān'a irem dirseñ

¹⁵⁸ īmāna: āsāne N-189

¹⁵⁹ Raḥmān'a: 'irfāna N-189

[53b]

İLĀHĪ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

120

- 1 Çün toğup tutdı cihān yüzini hüsnuñ güneşi
Kim ola sevmeye bu vech ile sen māh-veşi
- 2 Türk ü Kürd ü 'Acem ü Hind'i bilür buni ki sen
Hāşimī'sin 'Arabī'sin Medenī'sin Kureyşī
- 3 Parmağından ağıdup āb-ı revān-baḥşı revān
Nice yüz biñ kişiden def' idersin 'aşaşı
- 4 Sen emīre kıl olan her ne kadar müdbir ise
Bende-i maqbūl olur mişl-i Bilāl-i Habeşī
- 5 Dīg-i hikmetde pişürdi çü senüñ sevgili Hāk
Cebrā'ıl olsa n'ola maḥbaḥanuñ hīme-keşi
- 6 “*Ve'd-duḥā*” virdüñe “*Ve'l-leyl*”¹⁶⁰ okurum sünbülüne
Rūşenī virdi budur küllü *gaddātin* ve 'aşā

¹⁶⁰ Duhâ Sûresi: Ve'd-duḥâ ve'l-leyli izâ secâ “ Andolsun kuşluk vaktine ve dindiği zaman o geceye ki.”

İLĀHĪ

‘ARAZBĀR

16’lı Hece Ölçüsü

121

- 1 İki cihānı unudur saña göñül viren kişi
Yalan söyler ‘ aşık degül gözin senden ıran kişi
- 2 Kendinüñ terkinı ur senüñ yolına cān virir
Şorusuz uçmağa girersen sulṭānısun kişi
- 3 Cān u cihān ne nesnedür dost yolına ḥarc itmeye
Biñ cān alur bir cān ile göñlüñ Ḥaḳḳ’a viren kişi
- 4 Terk ide fāsıd işleri iş idinür dervīşleri
Akıdur gözden yaşları dost ḥaberin ṭıyan kişi
- 5 Gözlerini giryān ider cigerini büryān ider
Göñülleri ḥayrān ider derdin ile olan kişi
- 6 Çün bilürsin dünyā fenā ne yatarsın döne döne
Uyḥum uyur ḳana ḳana dost yolını şoran kişi
- 7 Bilür misin dost ḳandadır ḳanda olursañ andadır
Ma‘ şūḳ ile seyrānda[dur] **Yūnus** ‘ aşık olan kişi

[54a]

MAḲĀM-I ‘ARAZBĀR

14’lũ Hece Ölçüsü

122

- 1 Evliyā’nuñ kelāmı söylenmesün alsun mı
Bare yüzmek bilmeyen ‘ummānlara alsun mı
- 2 ‘Ummānlara kim aldı aldı bir cevher buldı
İsteyen H’ı buldı istemeyen bulsun mı
- 3 ‘İlim okuma bilmekdür bilmek H’ı bulmadur
Tekebbürlük eyleyen ya Allāh’ı bulsun mı
- 4 arīat mektebinde elif bāyı bilmeyen
Dört kitābı okusa ma‘ nāsın uysun mı
- 5 Didiler ul **Yūnus**’a artık eksik söyleme
Yā nice söylemesün utuuban yansun mı

[56a]

ḤİCÂZ

İLÂHÎ

Meḥ' ulü meḥā' ilü meḥā' ilü fe' ulün

123

1 Esmā-i ilāhî[yye]de bî-ḥad hünürüm var

Her demde semāvāt-ı ḥurūfa seferüm var

2 Göñlüm göginüñ yıldızınüñ hîç 'adedi yok

Her burcda benüm biñ güneş ve biñ kamerüm var

3 'Ālimlere ebced ḥocası olmak olur 'ār

Alçağ görinen ebcede 'ālî nazarum var

4 'Arş ile semāvāt 'ulūmuñ budur el-ḥağ

Hem dağı zemîninde dükênmez güherüm var

5 Bunuñla bir oldı dem-i İsā ile Mıṣrî

Göñlüme dağı ne gelür ü ne giderüm var

İLÂHÎ

Fâ' ilâtün fâ' ilatün fâ' ilün

124

- 1 Ey ğarīb bülbul diyāruñ ҡandedür
Bir Һaber vir gül-‘ izāruñ ҡandedür
Sen bu yolda kimseye yār olmaduñ
Var senüñ elbetde yārüñ ҡandedür

- 2 Artdı günden güne feryāduñ senüñ
Āh u efġān oldı mu‘ tādüñ senüñ
‘ Aşķ içinde kimdür üstāduñ senüñ
Bu senüñ şabr u ҡarāruñ ҡandedür

- 3 Gökde uçarken seni indirdiler
Çār ‘ unşur bendlerine urdılar
Nūr iken aduñ Niyāzī didiler
Şol ezelki ad u şanuñ¹⁶¹ ҡandedür

¹⁶¹ şanuñ: itibârum N-234

[56b]

İLĀHĪ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

125

1 Düşdi cāna 'ākıbet sevdā-yı 'aşk

Eyledi şeydā beni leylā-yı 'aşk

2 Mest olup ayılmaya tā haşre dek

Yār elinden nūş iden şahbā-yı 'aşk

3 Şol elif kāmetsleri dāl eyledi

Deldi bağrın ehl-i derdün nā-yı 'aşk

4 Gözlerüm yaşı fedā itsün ~~Hakkıyā~~

Böyle olur lü' lü'-i Leylā-yı 'aşk

İLĀHĪ

16'lı Hece Ölçüsü

126

1 'Aşkuñ aldı benden beni Mevlām seni ister seni¹⁶²

Ben yanarum düni günü Mevlām seni ister seni

2 Eger beni yandırsalar¹⁶³ külüm göge şavursalar

Zerrelerüm çağırsalar Mevlām seni ister seni

¹⁶² Mevlām seni ister seni: bana seni gerek seni G-135

¹⁶³ yandırsalar: öldüreler G-135

3 Cennet cennet didükler[i] bir ev ile bir kaç hūrī
İsteyene virsün anı Mevlām seni ister seni

4 ‘Āķillere dünyā gerek şādıqlara ‘uķbā gerek¹⁶⁴
Mecnūnlara Leylā gerek Mevlām seni ister seni

5 ‘Āşık Yūnus benüm adum günden güne artar derdüm¹⁶⁵
İki cihānda maķşūdum Mevlām seni ister seni

TAQDİM

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

127

1 Günāhum ḥadden efzūn oldı ġāyet yā Resūlallāh
Ki hīç bir vech ile yoķdur nihāyet yā Resūlallāh

2 Bu cürm ile iki luṭfuñı bizden kesmem ümīdüm
Ḥudā’dan maġfired senden şefā‘ at yā Resūlallāh

¹⁶⁴ ‘Āķillere dünyā gerek şādıqlara ‘uķbā gerek: Şūfīlere şöhet gerek āhīlere āḥret gerek G-135

¹⁶⁵ derdüm: odum G-135

[57a]

İLĀHÎ

NA‘T-I ŞERÎF

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün

128

- 1 Kāpuña geldiler ümmet Muḥammed
Dilerler merḥamet şefkat Muḥammed
- 2 Cihāna Ḥaḳ te‘ ālā kıldı iḥsān
Vücūduñ āyet-i rahmet Muḥammed
- 3 Senüñle oldı Ḥaḳḳ’uñ sırrı zāhir
Sen olduñ menba‘-ı ḥikmet Muḥammed
- 4 Şeref-yāb oldı pā-būsuñla eflāk
O yüzden buldılar rıf‘ at Muḥammed
- 5 Sen olduñ maḥrem-i bezm-i İlāhî
İdüp cānān ile şoḥbet Muḥammed
- 6 Nebîlerle velîler bāb-ı Ḥaḳ’da
Senüñle buldılar ḳurbet Muḥammed
- 7 O bezme ḥādim olmayınca Cibrîl
Saña kimdür iden ḥizmet Muḥammed

8 Sezāyī var niyāz it apusunda

Seni reddeylemez elbet Muammed

İLĀHĪ

Mef' ūlū mefā' ilūn mef' ūlū mefā' ilūn

129

1 'Aşuñ meyhine anduñ n'olduñ a gön l n'olduñ

Yaduñ beni yandırduñ n'olduñ a gön l n'olduñ

2 Bir yerde arār itmez h  kimseden 'ār itmez

Hek mler t m r itmez n'olduñ a gön l n'olduñ

3 alb mi k ş d eyle hem Mevl 'yı y d eyle

amg n dili ş d eyle n'olduñ a gön l n'olduñ

4 Bu dil v r nemi hem yaduñ k le d nd rd ñ

' leme dolup ef  n n'olduñ a gön l n'olduñ

5 Gel imdi 'Az z'i sen sırrın dime ol ebsem

Av le olup marem n'olduñ a gön l n'olduñ

[57b]

İLĀHĪ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

130

- 1 İñle gel ey derdli gönül inile
Ehl-i derdüñ inleyecek çağıdur
Gel timār it yaranı sen 'aşk ile
Yaralaruñ oñulacak çağıdur
- 2 Şol ki ğaflete yatup itmez taleb
Gövdesinde yok mı ola cān 'aceb
İşte vahdet gülleri açıldı hep
Bülbülüñ efgān idecek çağıdur
- 3 Sen nedīm idüñ ezel ol şāh ile
İmtihān içün gelüpsin bu ile
İñlemek sana yaraşur derd ile
Hem göz[üñ] kıan ağlayacak çağıdur
- 4 Yok karārı gönülümüñ bilmem neden
Kaşd ider biñ pāre ola bu beden
Var ise gitmek diler bu aradan
Aşlına 'azm eyleyecek çağıdur

[58a]

5 Ey **Niyāzī** dünyede itmez huzūr

Şol kişi kim olmaya ehl-i gurūr

6 Hakk'ı añla itmeden bundan 'ubūr

Mevtüñ elçisi gelecek çağıdur

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

131

1 Senüñ hüsñüñ tecellisi ider aşıklarüñ nālān

Yağup cān [u] dili 'aşkı bu 'aqlum eyledi tālān

Yā Resūlallāh

2 Göñül levhinde nağş olmuş vişālüñ va' desi [āh āh]

Anuñçün 'andelīb olmış kamū hālinde sergerdān

3 'Arūs-ı lā-mekān zātı fedā olsun saña cānum

Şefā' at kıl a sulṭānum nigāhuñdur baña dermān

4 **Naşūhī** hāk ile yeksān idüp cānum saña kurbān

Terahḥum kıl bize her an be-hakk-ı Sūre-i Furkān

İLĀHĪ

Mef' ūlū mefā' ilūn mef' ūlū mefā' ilūn

132

- 1 Ey bŭlbŭl-i nālende gŭl vāşfını ħ'āhende
Gŭl vaşlı muḳarrerdŭr sa'y eyle bu gŭlşende
- 2 Gŭl ismini evrād it var derd ile feryād it
Feryād ile mu' tād it vuşlat bulasın sende
- 3 Şabr it sitemi ħāre gŭl vaşlına bul çāre
Çāresini istersen ḳalma ḳafes-i tende
- 4 Gŭl vaşlı ḡanīmetdŭr bŭlbŭl saña ni' metdŭr
Bil ḳadri gŭli vaşlı gŭller gibi ol ḥande
- 5 Gŭl vaşlı **Sezāyī**'de bulmuşdı Fenāyī' de
Sen daḥı bulam dirseñ gel cān ile ol bende

[58b]

İLĀHĪ

11'li Hece Ölçüsü

133

- 1 Bir gice ben yaturken ğaflet ile
Uyuma dir baña server Muḥammed
- 2 Ğaflet uyḡusından uyar gözünü
Uyuma dir baña server Muḥammed
- 3 Geldi çün bir uyḡu başdı gözümü
Diñle imdi Muḥammed sözini
- 4 Aña ümmet olan açar gözini
Mü 'minler cevherdür bunda şatılmaz
- 5 Bu cevherüñ qadri bunda bilinmez
Ğaflet ile hıç cennete girilmez
- 6 Be-hey qardaş kendüñ girdāba itme
Ḥaqq'ıñ buyurmaduğı yollara gitme
- 7 **Derviş Yūnus** şakuñ ğafletle yatma
Uyuma dir saña server Muḥammed

[63a]

ṬÂHİR

İLÂHÎ

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün

134

- 1 Rumûz-ı enbiyâyı vâkıf-ı esrâr olandan şor
Ene’l-Ḥaḳ sırrını cāndan geçüp berdâr olandan şor
- 2 Yûri var ehli tecrîdi ‘alâyık ehline şorma
Anı cān u cihānı terk idüp deyyâr olandan şor
- 3 Ma‘ ârif olmak isterseñ ma‘ ârif sırrına ey dil
Rumûz-ı sırr-ı ‘aşkı tâlib-i dîdâr olandan şor¹⁶⁶
- 4 Dilâ bu Mantıku’t-Ṭayr’ı feşâhat ehli añlamaz
Bunı ancak ya ‘Atṭâr ve yâḥûd Ṭayyâr olandan şor
- 5 Gehi ḳahr u gehi luṭfin kemâlin bilmek istersen
Fenâ-ender-fenâda yok olup hem-vâr olandan şor
- 6 Anadan toğma gözsüzler kemâhî görmez eşyâyı
Niyâzî vech-i dildârı ulû’l-ebşâr olandan şor

¹⁶⁶ Niyâzî Mısırî Dîvânı’nda bu beyit yer almamaktadır.

MAḲĀM-I ṬĀHİR

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

135

- 1 İbni vaqtüm ben ebü'l-vaqt olmazam
‘ Abd-i maḥzum ben taṣarruf olmazam
- 2 Ānı dā’imdür ḥaḳīḳat güneşi
Eneyüm ben gitmezem ben gelmezem
- 3 Meryem içre ben toğurdum bir gulām
Hem bikir hem bir gülüm ki şolmazam
- 4 Ben toğurdum atasuz ‘ İṣā’yı hem
İttişālüm var aña ayrılmazam
- 5 Şanmañuz Mehdī benem Mehdī odur
Adı Yahyā’dur anuñ yañılmazam
- 6 Vaşfidur Esmā-i Ḥüsna cümle[ten]
Bu sözi işbāta ‘ āciz kıalmazam
- 7 Sır ile baña içrümnden söylenür
Mıṣrıyā ben toğmazam ben ölmezem

[65a]

BÜSELİK

İLÂHÎ

ŞÂKİR AĞA

136

- 1 *Key bud yâ Rab ki ‘azm-i Yeşrib beḥḥā konem*
Geh bi-Mekke menzil ve geh der Medine cā konem
- 2 *Ber-kenār-ı zemzem ez-dil berkeşem yek zemzeme*
V’ez dü çeşm ḥūn-feşān ān çeşme-rā deryā konem
- 3 *Yâ Resûlallāh bisû-yı ḥod me-rā rāhi nemāy*
Tā zi-farḳ-i ser-ḳadem sâzem zi-dide pā konem
- 4 *Ârzû-yı cennetü’l-me ‘vā-yı birûn kerdem zi-dil*
Cennetem in bes ki ber ḥāk-i dūrret me ‘vā konem
- 5 *Ḥāhem ez-sevdā-yı pā büyet nıhem ser der cihān*
Yā bi-pāyet ser nıhem yā ser der-în sevdā konem
- 6 *Her dem ez şevḳ-i to me‘zûrem eger her laḥze men*
Cāmî- āsā nāme-i şevḳ-i to-rā inşā konem¹⁶⁷

¹⁶⁷ Ne zaman ya Rab Yesrib ve Mekke’ye gideceğim.
Bazen Mekke’yi bazen Medine’yi konak edineceğim.

Zemzemin yanında sessiz bir çığlık atayım.
Ey Allah’ın Resûl’ü beni kendine çağır.

İLÂHÎ

HÂFİZ

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

137

1 Derdimüñ dermânı sensin yüce sulṭānum meded

Cānımuñ cānânı sensin yüce sulṭānum meded

2 Ğurbete düşdüm ilinden fırkat odı yakdı âh

Vaşlını eyle müyesser yüce sulṭānum meded

3 Enbiyâ'nuñ 'izzetine evliyâ ḥürmetine

Cümle 'âşıklar dilinde yüce sulṭānum meded

4 Derd-mend Üftâde'nüñ budur murâdı dâ'imâ

Hüb cemâlün görmek ister yüce sulṭānum meded

Tâ ki kafatasından ayak yapayım ve gözü ayağa çevireyim.
Kanlı iki gözle o pınarı denize çevireyim.
(Ya Resûlallâh sen yeter ki beni yanına çağrmaya layık gör.
Ben canla başla sana gelirim.)

Me'vâ cennetine girme arzusunu gönülden çıkardım.
Senin inci toprağına kapanmak cennet olarak yeterdir.

Senin ayak kokunun aşkından başvermek isterim.
Ya ayağına kapanayım ya da bu sevdaya baş koyayım.

Eğer her an sana dair farklı bir mektup Câmîce yazarsam.
Sana dair beslediğim aşktan ötürü mazurum.

[65b]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

138

- 1 Bülbul-i gülzār-ı ' aşkum āşiyān olmaz baña
Murğ-ı lāhūtum anuñçün bir mekān olmaz baña
- 2 Gülsitānum tāze tāze güllerüm açmaqtadur
Ārzū-yı nev-bahār itmem hāzān olmaz baña
- 3 Şūretüm sīretde pinhān eylemişdür cānumı
Sīretüm şūretde cān oldı zamān olmaz baña
- 4 Ey **Sezāyī** şem' -i vaşla per yağar pervāneyüm
Hālet-i vaşluñ şafāsından figān olmaz baña

İLĀHĪ

ŞĀKİR AĞA

14'lü Hece Ölçüsü

139

- 1 Tehī şanmañ siz bizi dost yüzün görüp geldüm
Bāḳī devlet rüzgār dost eyleyen sürüp [geldüm]
- 2 Yeri göği yaratduñ ' aşk ile bünyād etdüñ
Toprağa nazar idüp ağsırup durageldüm

- 3 Ādem oldum bilmedüm nefsüm boynın urmadum
Yañılup buğday yedüm cennetden çıkup [geldüm]
- 4 Nūḥ oldum Ṭūfān içün çok çalışdum dīn içün
Dīnüme dönmeyeni şuya ğark idüp geldüm
- 5 Mūsā oldum Ṭūr aldum biñ bir kelime kıldum
‘ Āşāyı yire urup ejderhā olup geldüm
- 6 ‘ Īsā oldum kudretten bahāne bir ‘ avretten
‘ İnāyet irdi Ḥaḳ’ dan ölü dirildüp geldüm
- 7 Muḥammed’ i bir gice Ḥaḳ okudı mi‘ rāca
Ser-te-ser yüce yüce gökler seyridüp geldüm
- 8 Yalnız Sübhān idi peygamberler cān idi
Yūnus ‘ da pinhān idi şüret deġişüp geldüm

[67a]

BÜSELİK ‘AŞİRAN

NA‘T-I ŞERİF

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

140

1 H̄asret-i dergāh-ı fahr-i ‘ālem ile dem-be-dem

Dilde dāğ-ı iştiyāk ve dīde-i giryāndayum

Tā be-key beyhūde gešt-i dešt-i miḥnet eyleyem

Key bud yā Rab ki ‘azm-i Yeşrib beḥḥā konem

Geh bi-Mekke menzil ve geh der Medine cā konem¹⁶⁸

2 H̄asretüm ol rûz-ı firûze o vakt-i ḥarem

Kim idem tekbîr u lebbeyk ile anda dem dem

Girye-i ḥasret gelüp şevk ile çeşm-i pür-i men

Ber kenâr-ı zemzem ez-dil berkeşem yek zemzeme

V’ez dü çeşm ḥûn-feşân ân çeşme-râ deryâ konem¹⁶⁹

3 Zât-ı pākûñ medḥet-i Mevlâ ile mevşûf iken

Kimde vardur medḥetünde yâri-i başt-ı suḥen

Bu **Naḥîfî’nüñ** kabul it ‘özüñ iḥsân eyle sen

Her dem ez-şevk-i to me‘zûrem eger her lahze men

Cāmî-āsā nāme-i şevk-i to-râ inşâ konem¹⁷⁰

¹⁶⁸ Ne zaman ya Rab Yesrib ve Mekke’ye gideceğim,
Bazen Mekke’yi bazen Medine’yi konak edineceğim.

¹⁶⁹ Zemzemin yanında sessiz bir çığlık atayım,
Ey Allah’ın Resûl’ü beni kendine çağır.

¹⁷⁰ Eğer her an sana dair farklı bir mektup Câmîce yazarsam.
Sana dair beslediğim aşktan ötürü mazurum.

İLÂHÎ

16'lı Hece Ölçüsü

141

- 1 Yine bir sevdāya düşdüm ‘aşkuñ elinden [elinden]
Yine ‘ummān olup taşdum ‘aşkuñ elinden [elinden]
- 2 Seherlerde ağlayayum cigercigüm dağlayayum
Şular gibi çağlayayum ‘aşkuñ elinden [elinden]
- 3 Āteş-i ‘aşkuñla yandum fānī cihāndan uşandum
Gūyā bir Mecnūn’a döndüm ‘aşkuñ elinden [elinden]
- 4 Özümü baħrine şaldum aña ğavvāş olup taldum
Birlikde hayretde kaldum ‘aşkuñ elinden [elinden]
- 5 **Derviş Himmet** bî-çāredür cihān içre āvāredür
Hem yüregi pür yāredür ‘aşkuñ elinden [elinden]

[67b]

Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

142

- 1 Mevlām vir ‘aşķuñı baña ĥayrānuñ olayum senüñ
Bülbül gibi cemālüne nālānuñ olayum senüñ
- 2 Yandur beni yandur [beni]‘aşķ meyine ķandur beni
Dervīş idüp döndür beni devrānuñ olayum senüñ
- 3 ‘Aşķ meyinden baña içür bu cān ķuşuñ saña uçur
Bu tāt-ı ĥırķadan geçür ‘uryānuñ olayum senüñ
- 4 Seyyīd Nizāmoğlu ĥoca ayırma kendinden yüce
Eger gündüz eger gice mihmānuñ olayum senüñ

İLĀHĪ¹⁷¹

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

143

1 İbni vaqtüm ben ebü'l-vaqt olmazam
‘ Abd-i maḥzum ben taşarruf olmazam

2 Meryem içre ben doğurdum bir gūlām
Hem bikir hem bir gūlüm ki şolmazam

3 Ben doğurdum atasız ‘İsā’yı hem
İttişālüm var aña ayrılmazam

4 Şanma ki Mehdī benem Mehdī odur
Adı Yahyā’dur anuñ yañılmazam

5 Sır ile baña içümden söylenür
Mıṣrıyā ben toğmazam ben ölmezem¹⁷²

¹⁷¹ Bu şiir 63a sayfasında tekrarlanmıştır. 63a sayfasında geçen
“Ān-ı dā’imdür ḥaḳīḳat gūneşi
Āneyim ben gitmezem ben gelmezem”

“Vaşfidur Esmā’i Hüsna cümle[ten]
Bu söze işbāta ‘āciz ḳalmazam”
beyiti bu bölümde yer almamıştır. Buna ek olarak bazı kelimelerde de değişiklik mevcuttur.

[68a]

Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

144

- 1 Dil hānesi mir 'āt-ı haḳ sırr-ı cemālullāhı gör
Maḳşūd olan keşf-i sebaḳ sırr-ı cemālullāhı gör
- 2 Ādem'dedür kenz-i ezel ğayre baḳup itme zeel
Dil zevḳine virme ḥalel fikr-i cemālullāhı gör
- 3 Efnā idüp gözüm kan bulsun beḳā sırrından cān
Vaḥdet sarāyında hemān zıkr-i cemālullāhı gör
- 4 Envār-ı Ḳur'ān meşhedem sermede mennān manzarem
Aḥkām-ı Furḳān mesnedem şükr-i cemālullāhı gör
- 5 Cümle bilür sensin 'ayān ancaḳ cemālüñdir nihān
Oldı Naşūhı ğarḳ-ı ān baḥr-i cemālullāhı gör

İLÂHÎ

14'lü Hece Ölçüsü

145

1 *Es-selâm serv-i evlâd-ı Âdem es-selâm*

Es-selâm bâdî-i icâd-ı 'âlem es-selâm

2 *Es-selâm ey gevher-i yektâ-yı zât-ı aķdesüñ*

Ziver-i bâlâ-yı tāk 'arşı a'zam es-selâm

3 *Es-selâm ey intisâb-ı zât-ı pāküñle senüñ*

Oldı böyle nev'-i insân-ı mükerrerem es-selâm

4 *Es-selâm ey ceddüñ olmakla Halîl'e iltihāk*

Âteş-i nemrûd bir gül-zâr-ı Harem es-selâm

5 *İşte geldi Nâbî-i dil-ḥaste ḥāk-i pâyine*

*Eyle zaḥm-ı cürmüne luṭfuñla merhem es-selâm*¹⁷³

¹⁷³ Selam ey insanlığın efendisi selam
Selam ey âlemin hayat soluğı selam.

Selam ey Kutsal Zât'ın biricik cevheri
Görkemli arşın yüce kemerinin zîneti selam.

Selam ey insanlığın efendisi selam
Selam ey âlemin hayat soluğı selam.

Selam ey Hakk'ın dostu atan olmakla
Nemrud ateşi kutsal bir gül bahçesi selam.

İşte hasta gönüllü Nâbî ayağının toprağına geldi
Günah yarasına lutfunla merhem ol selam.

[70a]

NÜHÜFT

NA‘T-I ŞERİF

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

146

- 1 Sāyesi düşmez yire böyle bir naḥl-i Ṭürsın
Mihr-i ‘ālem-gīrsin başdan ayağa nürsın
- 2 Sensin ol şāh kim Süleymānlar kapuḥda mürdur
On sekiz biñ ‘āleme ḥükm itmeye me’mürsın
- 3 Saña bağışlandı cümle ümmetān-ı ‘ācizān
Fazl-ı Ḥaḳ ile ezelden tā ebed mağfursın
- 4 El benüm dāmen senüñ ey raḥmeten li’l-‘ālemān
Şöhretüm ‘iṣyān benüm sen ‘afv ile meşhürsın
- 5 Pādişāh-ı evvelin ve kıblegāh-ı āḥirin
Evvel u āḥir imāmü’l-enbiyā mezkürsın
- 6 Yā Resūlallāh umarum diyesin rüz-ı cezā
Gerçi cürmüñ çokdur ama ‘İtriyā mağfursın

[73a]

‘IRĀḲ

NA‘T-I ŞERÎF

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün

147

- 1 Cemālūñ kıble-gāh-ı ‘āşıkandur yâ Resûlallâh
Ser-i kûyuñ maţâf-ı kudsiyândur yâ Resûlallâh
Felekde şemsi tevķîf eyledüñ ednâ işâretle
Senüñ her mu‘cizeñ günden ‘ayândur yâ Resûlallâh
- 2 ‘Uşâta va‘d-i luţfuñ bende icrâ eyle sulţānum
Bu işâretle a‘zâyı inandur yâ Resûlallâh
‘İnāyet kıl baña Allâh içün naķd-i şefâ‘ atle
Faķîrūñ hālî zîrâ pek yamândur yâ Resûlallâh
- 3 Bu dār-ı miħnet içre gerçi müşkildür emîn olmak
Der-i luţfuñ baña dārü’l-emândur yâ Resûlallâh
Yeter bu ħānķāh-ı ġaflet içre sergerdān olsun
Ġarîbüñ ‘Ārif’i luţf it uyandur yâ Resûlallâh

İLĀHĪ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

148

1 Tāleb-i Hakk' uñ devāsız derd dūr[ür] sermāyesi

Anuñ içün āh u zār olur hemīn hem-sāyesi

2 'Āşıkuñ ma' şūķ yolında derdi artdıķca müdām

Artar anuñ dem-be-dem aķrān içinde pāyesi

3 Arz-ı vāsi' ister iseñ kāmیلüñ gir ķabzına

'Arş-ı kürsiden geñiřdür bir velīnün āyesi

4 Tā' atuñ iħlāřa irmez' ilm ile a' māl ile

'İzzeti ķo zilleti tūt oldur anuñ māyesi

5 Kim ki māzāģa'l-başar sulţānının tıflı ola

Mıřrīyā şol feyz-i aķdes n'oldı oldı dāyesi

[73b]

İLĀHÎ

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

149

1 Pāk eyle gönül çeşmesini tā durulınca

Dik tır gözini gönlüne gönlün göz olunca

2 İnkārı kıo dil destisin ol çeşmeye tüt dur

Ol āb-ı şafā bahş ile ol desti dolınca

3 Evvel kıoma kim şoñra çıkarması güç olur

Şeytān çerisi hāne-i kıalbe kıoyulınca

4 Ey “**Lā-mekān**”¹⁷⁴um seni ben çok arardum çok

Sīnemde muķīm olduķağñ tā duyulınca

TEVŞİH

150

1 Şefi' u'l-halk-i fi'l-maḥşer Muḥammed şāhibü'l-minber

Ebūbekir 'Ömer 'Oşmān emīrū'l-mü'mīn Ḥay'dur

Resūlallāh 'aleyhim hüve şāfi' alā kevşer

¹⁷⁴ Lāmekānî Hüseyin Efendi

NA‘T-I ŞERİF

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

151

- 1 Yā Resūlallāh Ḥabīb-i Ḥālīk-i yektā tūyī
Ber-güzīn-i Zū‘l-Celāl u pāk-i bī-hemtā tūyī
- 2 Nāzenīn-i Ḥazret-i Ḥaḳ şadr-i bedr-i kā’ināt
Nūr-ı çeşm-i enbiyā çeşm-i çerāğ-ı mā tūyī
- 3 Yā Resūlallāh tū dānī ümmet-ānet ‘ācizend
Reh-nümā-yı ‘ācizān-ı bī-ser ü bī-pā tūyī
- 4 **Şems-i Tebrîzî** ki dāred na‘t-ı Peygamber zî-ber
Muşţafā vü Müctebā ān seyyid-i a‘lā tūyī ¹⁷⁵

¹⁷⁵ Ey Allah’ın sevgilisi! Eşsiz Yaratıcı’nın elçisi sensin.
Celāl sahibi Allah’ın, kulları arasından seçtiği pak ve mümtaz kişi sensin

Hazreti Allah’ın nazlısı, kâinatın yüksek derecelisi ve tekemmül etmiş
Peygamberlerin gözünün nuru, bizim gözlerimizin ışığı sensin.

Ey Allah’ın Elçisi! Bilirsin ki ümmetlerin acizdirler.
Başsız ve ayaksız acizlerin yol göstericisi sensin.

Şems-i Tebrîzî Peygamberin methini ezberlemiştir.
Mustafa ve Mücteba olan, o yüce önder sensin.

TEVŞİH

Mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ulün

152

1 Maḥbûb-ı Hudâ zât-ı şeref yâr-ı Muḥammed

Maḥbûl-i İlâhî dürür eṭvâr-ı Muḥammed

2 Hep ' âlem ü Âdem anuñiçün yaradıldı

Pes ' illet-i gâ' iyyedür izhâr-ı Muḥammed

[74a]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

153

1 Ey gönül var kim bu derdden sen haberdār olmaduñ
Anuñ içündür bu yolda sen ciger-dār olmaduñ

2 Ey gönül var kim benümle dosta karşı yanmadın
Çok cefālar eyledin baña vefā-dār olmaduñ

3 Ben dilerüm dost zülfüñ boynuma kılām kemend
Sen perîşānlık idüp ol dāra ber-dār olmaduñ

4 Ben ol şāhīn hümāyem şem' ine pervāneyem
Var gönül var kim düşüp ol şem' e yanar olmaduñ

5 Pes senüñ gibi gönül varsın baña mahrem degül
Çün bu 'aşkuñ zehrini benümle tatar olmaduñ

6 **Eşrefoğlu Rūmī** ile yoldaş oluban ey gönül
Geçüben aşşı ziyāndan dosta gider olmaduñ¹⁷⁶

¹⁷⁶ Metinde “nun” harfī ile yazılmıştır.

İLĀHĪ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

154

- 1 Zāhidā şūret gözetme içerü gel cāna bak
Vechi üzre gör ne yazmış defter-i Raḥmān'a bak
- 2 Muşhaf-ı hüsninde yazmış “*Ḳul hüvāllāh*”āyetin
Gel inanmazsañ gir okı mekteb-i ‘irfāna bak
- 3 Hep mülāzım kulluğında bu cihānuñ şāhları
Ḳapusunda pādişāhlar ḳul olan sulṭāna bak
- 4 Çeşmini gösterdigince ‘āşıḳuñ cānın alur
Leblerin açdıḳça cān nefḥ eyleyen cānāna bak
- 5 Zülfünüñ her bir telinde bağılu biñ Mecnūn'u gör
Ḥaṭṭınuñ leylindeki yüz biñ meh-i tābāna bak
- 6 ‘Ālem anuñ hüsninüñ şerḫinde olmuş bir kitāb
Metnin isterseñ **Niyāzī** şūret-i Raḥmān'a bak

[78b]¹⁷⁷

155

Elḥamdülillāh-i Rabbi'l-‘ālemīn Erḥamerrāhīm

Es-semīu'l-beşīru'l-ḥekīmu'l-‘ālīm

Zī'l-‘azāmeti ve'l-kibriyā'i Rabbi'l-‘arşı'l-‘azīm

Hüve'l-evvelü ve'l-āḥiru ve'zzāhiru ve'l-bāṭın

Ve hüve bi-küllü şey'in 'alīm

Şehādete nuḥalişnā min semūmi ve cehīm

Ellezi hüve'n-nebiyyü'l-vesīmu'l-kerīm

Ve sari' u ilā mağfiretin min Rabbiküm ve cenneti'n-na'īm

Innel ebrāre lefī na'īm ve innel ficāre lefī cehīm

Ve't-takū yevmen terci'üne fihi ilallāhi'l-‘azīzi'l-ḥākīm

*Yevme lā yenfe'u mālun velā benune illā men etā'llāhe bi-ḳalbin selīm*¹⁷⁸

¹⁷⁷ 79b'de tekrarlanmıştır.

¹⁷⁸ En merhametli olan âlemlerin Rabbi'ne hamd olsun
O işiten, gören ve her şeyi bilendir
Yüce arşın Rabbi azamet ve görkem sahibidir
O ilktir, sondur, zâhirdir, batındır
O her şeyi bilendir.

Şehadet bizi ateş ve cehennemden kurtarır
O güzel ve cömert Nebî'dir.

Rabbinizden gelen mağfirete ve cennete koşun
Kuşkusuz iyiler cennette ve kötüler cehennemde
Aziz ve hâkim olana herkesin döndüğü günden sakının
Temiz bir kalple gelenlerin dışında ne malın ne de evlatların fayda vermediği gün

[79a]

BESTENİGÂR

İLÂHÎ

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

156

1 Aç gözün dîdâra bak ref‘ oldı vechinden hicâb

Zulmeti sürdi çıkardı ara yerden âfîtab

2 Şol *Seḳahüm Rabbühüm*¹⁷⁹ ḥamruñ lebünden içegör

Ḳaṭresüñ nüş eyleyen ‘uṣṣâḳ ebed görmez ‘azâb

3 Mekteb-i ‘irfâna gir okı bu ‘ilmin aşlını

Gör ki nice derc olupdur bu ‘ilimde dört kitâb

4 Otuz iki ḥarfı bildüñ dört kitâbuñ aşıldur

Şafḥa-i vechinde yazılmış ḥaḳ bir irtiyâb

5 Her ne söz ki söylenür ‘âlemde Tüṛkî yâ ‘Arab

Her ne okursan çün otuz ikiden taşra degül¹⁸⁰

6 Yüzinüñ metnini şerh ider okuyan faşl-i bâb

Her ne kim görse gözün andan cemâl-i yâre bak

7 Çünki gitdi ey **Niyâzî** ḳalmadı aşlâ hicâb¹⁸¹

¹⁷⁹ İnsan sûresi, 21. Ayet: Ve sakahüm Rabbühüm şaraben tahûrâ “Rableri onlara tertemiz içecekler içirir.”

¹⁸⁰ Her ne okursan çün otuz ikiden taşra degül: Tüt kulaḡuñ ki sañadur cümle dillerden ḥiṭâb N-54

[79b]

157

Elḥamdülillāh-i Rabbi'l-‘ālemīn Erḥamerrāhīm

Es-semīu'l-beşīru'l-ḥekīmu'l-‘ālīm

Zī'l-‘azāmeti ve'l-kibriyā'i Rabbi'l-‘arşı'l-‘azīm

Hüve'l-evvelü ve'l-āḥiru ve'zzāhiru ve'l-bāṭın

Ve hüve bi-küllü şey'in 'ālīm

Şehādete nuḥalişnā min semūmi ve cehīm

Ellezi hüve'n-nebiyyü'l-vesīmu'l-kerīm

Ve sari' u ilā mağfiretin min Rabbiküm ve cenneti'n-na'īm

İnnel ebrāre lefī na'īm ve innel ficāre lefī cehīm

Ve't-takū yevmen terci'üne fihi ilallāhi'l-‘azīzi'l-ḥākīm

Yevme lā yenfe'u mālun velā benune illā men etā'llāhe bi-ḳalbin selīm¹⁸²

¹⁸¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Seyyid Muhammed Nûr, **Edebi ve Tasavvufi Mısırî Niyâzî Dîvân Şerhi**, Esmâ Yayınları, İstanbul- 2019, s. 54-55.

¹⁸² En merhametli olan âlemlerin Rabbi'ne hamd olsun
O işiten, gören ve her şeyi bilendir
Yüce arşın Rabbi azamet ve görkem sahibidir
O ilktir, sondur, zâhirdir, batındır
O her şeyi bilendir.

Şehadet bizi ateş ve cehennemden kurtarır
O güzel ve cömert Nebî'dir.

Rabbinizden gelen mağfirete ve cennete koşun
Kuşkusuz iyiler cennette ve kötüler cehennemde
Aziz ve hâkim olana herkesin döndüğü günden sakının
Temiz bir kalple gelenlerin dışında ne malın ne de evlatların fayda vermediği gün

[81a]

RĀḤETÜ'L-ERVĀḤ

İLĀHÎ

Mefā' ilün mefā' ilün

158

1 Be-hey bülbül nedür feryād

Var eyle Ḥaḡ'dan istimdād

Ḥudā'yı yād it olma yād

Ḳul ol kim olasın āzād

2 Ḥiṭāb-ı irci' i olsa

Göñül maḡşūdını bulsa

Sarāy-ı vaḡdete irse

Olurđı ḡadr ile a' yād

3 ' Acebdür ḡikmet-i Mevlā

Kimi ednā kimi a' lā

Kimi Mecnūn kimi Leylā

Kimi Şīrīn kimi Ferhād

4 Hüdāyī yalvar Allāh'a

Yüzin tut 'ālī dergāha

İren bu ḡalb-i āgāha

Bulur maḡşūda isti' dād

[82a]

HÜZZÂM

Mef' ülü mefā' ilün mef' ülü mefā' ilün

159

- 1 Tennür-ı dile ot yakup āhı sermede¹⁸³

Bir özge kebāb-ı mā-ḥazar itdi cigerümde

- 2 Derd ehli ile nūş itmek için eyledüm ihzār

Bezm-i ' ḡāma iki şişe mey derilmede

- 3 Dil-beste-i zūlf-i siyāhı yine **Sezāi**

Sevdā-yı cünūn gitmedi ašlā bu sermede

[84a]

EVC

İLĀHĪ

Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

160

- 1 Mecnūn-ı Hudā olanı zincire çekerler

Şol t̄alib-i Ḥaḡ ' āşıḡı bir pīre çekerler

- 2 Fer' iyle bilür nūrına bu ' ālemin aşı

Ma' nā bileni lafzıla taḡrīre çekerler

¹⁸³ Vezinde tutarlılık yoktur.

3 Bu k n-ı yek n ile ey h  ce bu olmaz

Bu dersi bilen   a ı ı tefsire  ekerler

4 Seyfi bil rem dime  a ın   ilm-i led nni

Erb b-ı  ar kat seni ta  bire  ekerler

 L H 

8'li Hece  l s 

161

1 Ben dost hev sına d  d m

 ayrı hev  neme gerek

Ba umda dost sevd sı var

 ayrı sevd  neme gerek

2 Ey z hid-i d ny  perest

Var z hdini   arz eyleme

Ben   a ı -ı   r deyem

Zer  u riy  neme gerek

3 Ben uy humı fikritmezem

D   g r p ta  b r itmezem

Ben gitmezem ben gelmezem

   bu g vg  neme gerek

4 Ben Eşrefoğlu Rūmī'yem

Ben bākīyem kadīmiyem

Ben ol murğ-ı lāhūtīyem

Arz u semā neme gerek

[84b]

İLĀHİ¹⁸⁴

14'lü Hece Ölçüsü

162

1 Tehī şanmañ siz bizi dost yüzün görüp geldüm

Bākī devlet rûzgār dost eyleyen sürüp geldüm

2 Yeri göği yaratduñ ' aşk ile bünyād itdüñ

Toprağa nazār itdüñ ağıdıp duru geldüm

3 Ādem oldum bilmedüm nefsüñ boynın urmadum

Yañılup buğday yedüm cennetden çıkup geldüm

4 Nūh oldum Sübhān içün çalışdum ben dīn içün

Dīnūme övünmeyeni şuya ğarķ idüp geldüm

5 Mūsā oldum Tūr aldum biñ bir kelimāt kıldum

' Āşāyı yire urdum ejderhā olup geldüm

¹⁸⁴ Bu şiir sayfa 65b' de tekrarlanmıştır. Bazı kelimelerde değişiklik olmakla birlikte genel olarak aynıdır.

- 6 Zekeryā olup kaçdum varup kovuğa¹⁸⁵ düşdüm
Kānumı dört yaña saçdum re'süm biçdürüp geldüm
- 7 Bir çöp oldum başıldum Mañşūr olup aşıldum
Elüm ile gülümi göge şavurup geldüm
- 8 'İsā oldum kudretten bahāne bir 'avretten
'İnāyet oldu Hāk'dan ölü dirgürüp geldüm
- 9 Muḥammed'i bir gice Hāk okudı mi' rāca
Ser-te-ser uçdan uca yola yüz sürüp geldüm
- 10 Yalınız Sübhān idi Peygamberler ḥān idi
Yūnus'da pinhān idi şüret değışüp geldüm

İLĀHĪ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

163

- 1 Ey şanem n'olduñ cāna kaçduñ var
Bağrumı deldüñ kana kaçduñ var
- 2 Başum önünde çevkān elünde
Çelmeden ğayrı ya ne kaçduñ var

¹⁸⁵ kovuğa: kovuğa

3 Gör beni n'oldum şararup şoldum
Vaşluñ umarken hicrāna қаşduñ var

4 Oñmadık başum ğavġāya şallaruñ¹⁸⁶
Pādişāhum seyrāna қаşduñ var

5 Bu **Niyāzi**'yi aġlatdıġından
Umulur¹⁸⁷ kim ihsāna қаşduñ var

[85a]

İLĀHĪ

14'lü Hece Ölçüsü

164

1 Ey tarīkat erleri ey haqīkat pīrleri
Bir nişān virüñ baña ol bī-nişān қandedür

2 Қandedür dostuñ eli қанда açılur ğülü
Dost baġçesi bülbüli ğül-i handān қandedür

3 Bildüm ki cān tendedür ten cānıla zindedür
Ammā bilmem n'ideyüm ol bī-mekān¹⁸⁸ қandedür

4 Aradum baħr u berri bulmadum ben bu sırrı
Cism-i cāndan içeri gizli sultān қandedür

¹⁸⁶ şallaruñ: şaldun N-228

¹⁸⁷ umulur: añlanur N-228

¹⁸⁸ bī-mekān: cāna cānān: N-236

5 Niyāzī'ye yār olan sırrında sulṭān olan

Dīn u hem īmān olan cāna cānān¹⁸⁹ ҡandedür

İLĀHĪ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

165

1 Ey göñül bir derde düş kim anda dermān gizlidür

Gel ҡarış bir ҡaṭreye kim anda 'ummān gizlidür

2 Terk idüp nāmūs u 'ārı giy melāmet hırķasın

Bu melāmet hırķasında nice sulṭān gizlidür¹⁹⁰

3 Degme bir dervīş faķīre ḥor görüp ҡılma naẓar

Ҷalbinūñ her köşesinde 'arş-ı Raḥmān gizlidür

4 Nuṭķa gelse cān u dil bulur ḥayāt-ı cāvidān

'Ārifūñ her bir sözünde āb-ı ḥayvān gizlidür

5 Gör bu **Eşrefoğlu Rūmī** baḥr-i 'aşķda n'eyledi

Cān u başı terk idüp cānınıla cān gizlidür

¹⁸⁹ 3.beyitin son mısrasında yer alan “ol bī-mekān” ile 5.beyitte yer alan “cāna cānān” kelime grubu ile yer değiştirmiştir.

¹⁹⁰ şiirdeki beyit biriminin bozulmaması aķısından eklendi. Bu melāmet hırķasında nice sulṭān gizlidür -N.A.

TAḲSİM

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

166

- 1 Tıtuşdum nār-ı aşkuñla kül oldum yā Resūlallāh
Düşündüm nūr-ı şevküñle kül oldum yā Resūlallāh
- 2 Kaçan kim seyr kıldum diğkat ile hüsn ü evşāfuñ
Hayālün gülüşünde bülbül oldum yā Resūlallāh

[85b]

İLĀHİ¹⁹¹

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

167

- 1 Ey şanem n'olduñ cāna kaçduñ var
Bağrumı deldüñ kana kaçduñ var
- 2 Başum önünde çevkân elünde
Çelmeden gayrı ya ne kaçduñ var
- 3 Gör beni n'oldum şararup şoldum
Vaşluñ umarken hicrāna kaçduñ var
- 4 Bu vücūdumı odlara yakduñ
Bende bilmem bir yana kaçduñ var

¹⁹¹ 4.beyit hariç 84b'de yenilenmiştir.

5 Oñmadık başum ğavġāya şalduñ
Pādişāhum seyrāna қаşduñ var

6 Bu Niyāzī'yi aġlatdıġından
Umulur¹⁹² kim ihsāna қаşduñ var

İLĀHĪ

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

168

1 'İlm-i bahrı vücūd aşdāfinuñ dördānesidür [ben]
Ma' ārif kenz-i dil vaşaffinuñ virānesiyem ben

2 Benim 'ilmüm katında müctehidler 'āciz oldılar
Velī 'ilm-i İlāhī'nüñ deli divānesiyem ben

3 Birer hāle cihānuñ halkı bir bir rāzı oldılar
Benüm bir hāle meylüm yok Hāḡ'uñ bilmem nesiyem ben

4 Be-küllī 'ālemüñ halkı bilürler bende bir derd var
Bilinmez sevdigüm kimdür kimüñ mestānesiyem ben

5 Ne Mısrī'yem ne Mehdī'yem ne 'İsā'yam ne insānem
Bu yanan dā'imā şem' üñ velī pervānesiyem ben

¹⁹² umulur: añlanur N-228

[89a]

SEGÂH

İLÂHÎ

Mef'ûlû mefâ'îlû mefâ'îlû fe'ûlûn

169

- 1 Şem' -i ruḥına cismümi pervâne düşürdüm
Evrâḳ-ı dili âteş-i sūzāna düşürdüm
Bir ḳatre iken kendümi 'ummāna düşürdüm
Ḥayfâ yolunu va' de-i hicrâne düşürdüm

Taḳrîr idemem derdümi derūnum āh elemüm var
Allāh'ı seversen beni söyletme ğamum var

- 2 Şabrum benüm ol nergis-i mestâne ile gitdi
' Aḳlum benüm ol zülf-i perîşân ile gitdi
Gönlüm hevesi vuşlat-ı cānân ile gitdi
Cāñum eleme firḳat-ı cānân ile gitdi¹⁹³

Hicr âteşine yandı derūnum āh elemüm var
Mevlâ'yı severseñ beni söyletme ğamum var

¹⁹³ Bu dörtlük Sultân Veled'in Dîvânında yer almamaktadır.

İLÂHÎ

Mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ulün

170

- 1 Ey şüfî bizüm şohbetimüz cāna şafādur
Haḡ ile ezel itdigimüz 'ahde vefādur
Bir cür' amuzı nüş ide[gör] derde devādur
Semā' -1 şafā cāna şafā rūḡa ġıdādur
- 2 ' Aşḡ ile gelün eyleyelüm zevḡ-i şafāyı
Zevḡ ile şafālar sürelüm Hū ile Hāy'ı
Çalalum ḡudüm debredelüm def ile nāyı
Semā' -1 şafā cāna şafā rūḡa ġıdādur
- 3 Diñle sözümi saña direm özge edādur
Dervîş olana lāyık olan 'aşḡ-ı Hudā'dur
' Āşıḡuñ nesi var ise ma' şūḡa fedādur
Semā' -1 şafā cāna şafā rūḡa ġıdādur
- 4 ' Aşḡ ile gelün ṭālib-i cūyende olalum
Zevḡ ile şafālar sürelüm zinde olalum
Ḥazret-i Mevlānā'ya gelün bende olalum
Semā' -1 şafā cāna şafā rūḡa ġıdādur

[89b]

İLĀHĪ

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

171

- 1 Ey gāfil uyan rıhlet-i nāgāhı unutma
Yol korkuludur korkısı çok rāhı unutma
- 2 Mağrūr oluban devlet-i dünyāya dayanma
Şaķın yitürüp dīniñi Allāh'ı unutma
- 3 Ey çeşm-i hāķāretle baķan merd-i faķīre
Kim faķr ile faķr eyleyen ol şāhı unutma
- 4 Gögsüñ gerüben cān u cihān içre şalınma
Āhır yıkılup düşecegin çāhı unutma
- 5 Güç itme gücüñ yetdüğüne gice ve gündüz
Nā-gāh irişür āh-ı seķergāhı unutma
- 6 Hālīķ'dan utan rızķuñı hālķdan[şaķın] umma
Bil Rabbü'ñi “*er-rızķu ‘alā’llāh*”¹⁹⁴ı unutma
- 7 Bu dār-ı fenā içre hevā yolları çokdur
Şemsī yūri sen Hāķķ’a giden rāhı unutma

¹⁹⁴ Er-rızķu ‘alā’llāh: Rızķı veren Allah’tır.(el-Aynî, Nehbu’l-Efkâr, 10, 489.)

İLĀHĪ

11’li Hece Ölçüsü

172

1 Rūm’da ‘Acem’de ‘āşık olduğum

Yemen ellerinde Veysel Qarānī

Allāh’uñ sevgili dostum didügi

Yemen ellerinde Veysel Qarānī

2 ‘Aşāsı var [idi] ħurmā dalından

Ĥırkası var idi deve yūñünden

Hîç gözüñ ayırmaz idi Ka‘be yolından

Yemen ellerinde Veysel Qarānī

3 **Yūnus** bunda idi kendüsi anda

Özüm kaldı yine benüm ol yerde

Aña Veys dirler Qaren köyünde

Yemen ellerinde Veysel Qarānī

[90a]

İLĀHĪ

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

173

1 Bu ‘aşk bir baħr-i ‘ummāndur buna ħadd-i kenār olmaz

Delilüm sırr-ı Ɣur’ān’dur bunı bilende ‘ār olmaz

Süregeldük ezeliden pîrüm Muħammed ‘Alî’den

Şerāb-ı lâ-yezāliden içenlerde ħumār olmaz

2 Ɣıyamazsañ baş ü cāna ırağ ol girme meydāna

Bu meydānda nice başlar kesilür hiç şorar olmaz

Eger ‘āşık iseñ yāre şakuñ aldanma ağıyāre

Düş İbrāhīm gibi nāre bu gülşende yanar olmaz

3 Bağ şu Manşūr’uñ işine ħalkı üşürmiş başına

Ene’-l Hağğ’uñ firāşına düşenlere timār olmaz

Seyfullāh sözünde mestdür şeyħinden almışdur destūr

Dīvāne-rā qalem nîstdür ne söylerse qanar olmaz

İLĀHĪ

14'lü Hece Ölçüsü

174

- 1 ‘ Aşk ile ol ‘ âşıkun şıdk ile ol şādıkun¹⁹⁵
Maḥbūbıdur Ḥālīk’uñ Sulṭān ‘ Abdülkādīr’in
- 2 Devlet istersen devlet ‘ izzet istersen ‘ izzet
Eşiginde kıl hizmet Sulṭān ‘ Abdülkādīr’in
- 3 ‘ Āşık olan üftāde ırak dimez Bağdād’a
Ḳadrin bilen zāde¹⁹⁶ Sulṭān ‘ Abdülkādīr’in
- 4 İnkār iden evlādı¹⁹⁷ mürşid ider şeyṭānı
Aşıl derd Geylāñi¹⁹⁸ Sulṭān ‘ Abdülkādīr’in
- 5 [Bu] **Eşrefoğlu Rūmī** dervişlerin mücrimi
Evliyālar sulṭānı Sulṭān ‘ Abdülkādīr’in

¹⁹⁵ ‘ Aşk ile ol ‘ âşıkun şıdk ile ol şādıkun: ‘ Āşık olan ‘ âşıkun şādık olan şādıkun T-92

¹⁹⁶ zāde: ziyāde T-92

¹⁹⁷ iden evlādı: eyleyen anı T-92

¹⁹⁸ aşıl derd Geylāñi: var seyreyle sulṭānı T-92

[90b]

İLĀHĪ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

175

1 Bilmeyen cān Yūsuf'ın Ken' ān'ı bilmez kıandedür

Öz vücūdı Mısrî'nün sultānı bilmez kıandedür

2 Mübtelā-yı 'aşk oluban bilmeyen cānānını

Derd ile döner eydür devānı bilmez kıandedür

3 İçmeyen vuşlat şarābın yār elinden her zamān

Beñzer ol māhiye kim 'ummānı bilmez kıandedür

4 Bilmeyen 'ilm-i ledünnı dü kitābı okusa

Zāhirā 'ālemdür ol Kıur'ān'ı bilmez kıandedür

5 Cān kıulağıyla işit mihr-i Muḥammed nuṭkıdur

Kendü nefsün bilmeyen cemāli bilmez kıandedür

[91a]

İLĀHĪ

Mef' ūlū mefā' ilūn mef' ūlū mefā' ilūn

176

- 1 Ey 'āşık-ı dil-dāde gel nūş idelüm bāde
Bir bāde gerek ammā kim içile me'vāda

- 2 Sākisi ola Mevlā aqdāhı anuñ esmā
Bir kerre içeñ kaṭ' ā ğam görmeye dünyāda

- 3 Bir kez içeñ 'āşıkdur 'aşkınd[a] hem şādıkdur
'Aşık anlara lāyıkdur Mecnūn ile Ferhād'a

[92b]

Mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn

177

- 1 Hevā ise yeter gönül gel Allāh'a dönelüm gel
Sivā ise yeter gönül gel Allāh'a dönelüm gel
- 2 Nīce bir olalum ayrı nīce bir sevelüm ğayrı
Olalum¹⁹⁹ vuşlat-ı yārı gel Allāh'a dönelüm gel
- 3 Bize Hāḡ'dan gel olmadan ecel kösi urılmadan
Rūḡuñ 'Azrā'il almadan gel Allāh'a dönelüm gel

¹⁹⁹ olalum: aṅalum N-134

- 4 Özenmez misin ol yâre ki aldanmışsın ağıyâre
Seni azdırmış emmâre gel Allâh’a dönelüm gel
- 5 Şoralum gel bilenlere küllî boyun eyenlere
Vişâline irenlere gel Allâh’a dönelüm gel
- 6 Niyâzî’ye olan yoldaş dağı hem-ğâl ile hâldaş²⁰⁰
Ağup gözlerimüzden yaş gel Allâh’a dönelüm gel

[94a]

MÜSTE‘ÂR

NA‘T-I ŞERİF

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

178

- 1 Hadden aşdı iştiyâkum yâ Resûl göster cemâlün
Yağdı beni iftirâkuñ yâ Resûl göster cemâlün
- 2 Çün beni şalduñ bu derde kıl nazar qalbüme zerre
Nice bir hicâb u perde yâ Resûl göster cemâlün
- 3 Çün hayâlün irdi cāna nice baqayum cihāna
Yeter eyledün bahāne yâ Resûl göster cemâlün

²⁰⁰ Niyâzî’ye olan yoldaş dağı hem-ğâl ile hâldaş: Niyâzî’ye olup hâldaş olursun yolına yoldaş N-135

TAḲSİM

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

179

- 1 Bir gedā ḥalvet-sarāy-ı şāh itdikde duḥūl
Hiç olur mı luṭf u iḥsān ile sürūr olmaya
- 2 Sen ki faḥru'l-ālemeyn ü seyyidü'l-kevneysin
Yüz sürenler ḥalūñe ḥāşā ki maḡfūr olmaya

Yā Resūlallāh

[94b]

NA' T-I ŞERİF

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlün

180

- 1 Maḥbūb-ı Ḥudā kān-ı 'ināyetsin efendüm
Hem dāḥil-i bezm-i eḥadiyyetsin efendüm
Sen gevher-i gencīne-i ḥikmetsin efendüm
Bī-çārelere bā' iş-i raḥmetsin efendüm

Şāhenşeh-i evreng-i risāletsin efendüm
'Ummān-ı kerem baḥr-i şefā' atsin efendüm

2 Ey lü'lü'-i pāk-ı şedef-i lücce-i levlāk

Ḳaḥr eylese ravẓāñ ile 'arş n'ola bu ḥāk

Ser-geştedür 'aşķuñla döner rûz-ı şeb eflāk

Kim idebilür meretebe-i şānıñı idrāk

Şāhenşeh-ı evreng-i risāletsin efendüm

'Ummān-ı kerem baḥr-i şefā' atsin efendüm

3 Ol dem ki ḳadem-ber-ḳadem ola bütün insān

Nefsī diye herkes ideler çāk-i girībān

Hep nāme sipāhuñ olup çāk-i girībān

Ol ḥande yine senden ola luṭfla iḥsān

Şāhenşeh-ı evreng-i risāletsin efendüm

'Ummān-ı kerem baḥr-i şefā' atsin efendüm

4 Olmaz benüm 'işyānuma pāyān-ı nihāyet

Nezdinden 'ayān işledigüm cürm ü ḳabāḥat

Taḳşirini 'afv itdirüp ḥādī-i ümmet

Maḥşerde emān ğālebe çekdirme sefālet

Şāhenşeh-ı evreng-i risāletsin efendüm

'Ummān-ı kerem baḥr-i şefā' atsin efendüm

NA‘ T-I ŞERİF

Mef‘ ülü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ülün

181

- 1 Ednā kılıyum faḥr-i Resūlü’ş-seḫaleynüñ
Ol nūr-ı Hudā Aḥmed-i ceddü’l-Ḥüseyni’nüñ
Cān tīgini ‘ uryān iderüm cism-i kılıfdan
Kıanlar şaçarum fethine bedr-i Ḥüseyni’üñ

- 2 Nüş eyler isem şāh Ḥüseyni ‘ aşkına zehri
Çekmem elemi yolına baş gitse Ḥüseyni’üñ
Evlād ile aşḫābına selām eyle selāmı
Şād ola daḡı rūḫ-ı şerīf-i ebeveynüñ

[95a]

NA‘ T-I ŞERİF

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

182

- 1 Zuhūr-ı kā’ inātuñ ma‘ denisin yā Resūlallāh
Rumüz-ı “*Küntü kenzen*”²⁰¹ mahzenisin yā Resūlallāh
- 2 Beşer dineñ bu ‘ ālemde senüñ şüretle şahsuñdur
Haḫīkatde hüviyetde degülsin yā Resūlallāh

²⁰¹ Küntü kenzen mahfiyyen fe-ahbebtü en-u‘ rafe fe’halaktü’l-halka li u’ rafe bihi “Ben gizli bir hazine idim. Bilinmeyi sevdim, bilinmem için halkı yarattım.” hadisine işaret edilmiştir. (el-Aclunî, Keşfu’l-Hafâ, 2, 262.)

- 3 Vücūduñ cümle mevcūdātı nice cāmi‘ olduysa
Dağı ‘ilmüñ muhîf oldu kamūsın yâ Resûlallâh
- 4 Dehānuñ menba‘ -ı esrār-ı ‘ilm-i min ledünnîdür
Haķāyık ‘ilminüñ sen maḥremisin yâ Resûlallâh
- 5 Cihān bāğında insān bir şecerdür ğayrılar toprak²⁰²
Nebîler meyvedür sen zübdesisin yâ Resûlallâh
- 6 Şefā‘ at kılmasan varlık **Niyāzî**’yi yoğ eylerdi
Vücūd zahmınuñ sen merhemisin yâ Resûlallâh

TAḤSİM

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

183

- 1 Vücūda ‘āleme maḥz-ı‘ ināyet yâ Resûlallâh
Günehkār ümmetüñe kıl ḥimāyet yâ Resûlallâh
- 2 Saña mağrūr olup yevmü’l-cezāda cümleten maḥlūk
Ki zîrâ Haķķ’a bir nuṭkuñ kifāyet yâ Resûlallâh

²⁰² toprak: yaprak N-87

TAḲṢĪM

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

184

- 1 Enīsüm *Ḳul hüvallahü eḥad*²⁰³ dur yā Resūlallāh
Celīsüm daḡı *Allāhü’ş-Şamed*²⁰⁴ dūr yā Resūlallāh
- 2 Şıfātı *lem yelid*²⁰⁵ zātı ve *lem yūled*²⁰⁶ de maḥfidūr
Mişāl-i *lem yekün küfven Eḥad*²⁰⁷ dur yā Resūlallāh

[95b]

TAḲṢĪM

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

185

- 1 Ḳazā-yı dergehüñ kân-ı ‘atādur yā Resūlallāh
Cenābuñ melce-i ehl-i recādur yā Resūlallāh
- 2 Muḳaddem bir ḡaberdūr enbiyā terkīb-i kün içre
Senüñ zātuñ mu’aḡḡar mübtedādur yā Resūlallāh

²⁰³ İhlās Sûresi: Kur’an’ı Kerim’in 112. sûresidir.

“De ki Allah birdir”

²⁰⁴ “Allah kimseye muhtaç değildir”

²⁰⁵ “Doğurmadı”

²⁰⁶ “Doğurulmadı”

²⁰⁷ “Kimse O’na denk değil, O tektir”

TAKSİM

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

186

- 1 Kadem baş bezm-i ' uşşāka kerem kı1 yā Resūlallāh
Nazar şal cān-ı müştāka kerem kı1 yā Resūlallāh
- 2 Esir-i ğam durur ~~Hakkı~~ şefā' at eyle dergāha
İrişdür anı Hallāka kerem kı1 yā Resūlallāh

NA' T-I ŞERİF

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

187

- 1 Cemālūñ pertev-i nūr-ı Hudā'dur yā Resūlallāh
Kelāmuñ cümle vahy-i Kibriyā'dur yā Resūlallāh
- 2 Ra' ūf ü hem Raḥīm ile müsemmā oldu çün zātuñ
Şefā' at eylemek saña sezādur yā Resūlallāh
- 3 Zülāl-i rü 'yete ' atşān olup yandum ḥarāretten
İçür cām-ı vişālinden şifādur yā Resūlallāh
- 4 Ğubār-ı ḥāk-i pāyini ' abir-i cānum içsem āh
Kabūl eyle efendüm yek ' atādur yā Resūlallāh

5 Vücūduñ ‘ālemine rah̄met iken nīce red olsun
Ümīdüm h̄azretinden bir ricādur yā Resūlallāh

6 Yolında hayli demlerde sürinür sâ’ilūñ **Fethī**
Eser kim kavluñ olsun bī-riyādur yā Resūlallāh

[96a]

NA‘T-I ŞERİF

Mefā‘ ilūñ mefā‘ ilūñ mefā‘ ilūñ mefā‘ ilūñ

188

1 Cemālūñ gülşen-i h̄üsn-i tarāvet yā Resūlallāh
Ruḥuñ ārāyış-i bāğ-ı leṭāfet yā Resūlallāh

2 ‘İzār-ı tābnākuñ maṭla‘-ı nūr-ı dil-ārāyı
Ḥabībinūñ lem‘ a-efrūzı sa‘ādet yā Resūlallāh

3 Dehānuñ menba‘-ı āb u ḥayātı ‘ilm-i Rabbāni
Lebūñ ser-çeşme-i feyz-i kerāmet yā Resūlallāh

4 Kelāmuñ nüşḥa-i ḥālet fezā-yı bezm-i rūḥānī
Lisānuñ bülbül-i bāğ-ı belāgat yā Resūlallāh

5 Şıfāt-ı zātuñ oldı gevher-i gencine-i kudret
Vücūduñ dürr-i deryā-yı melāḥat yā Resūlallāh

6 Zamān-ı ھاşre dek ھاlk-ı cihān evşāfuñ eylerse
Kemāl-i zātına yokdur nihāyet yā Resūlallāh

7 Nahīfi-veş olup mağrūr-ı luṭfuñ şerm-i hüccetle
Rüsūm-ı na‘ tına kıldum cesāret yā Resūlallāh

NA‘ T-I ŞERİF-İ CĀMİ-İ TAḤMİS-İ NEŞ‘ ET

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

189

1 Bezm-i cāmīde mey-i ‘aşkuñ olup cūr‘ a-keşi
Olmuşam mest-i muḥabbet akıdup kanlı yaşı
Ururam na‘ re-i mestāne hemān şubḥ u ‘ işā

Lī Ḥabībīn Medeniyyin ‘Arabiyyin Ḳureşī

Ki buved derd-i ğameş māye-i şādī-i Vahşi²⁰⁸

2 Vahy-i ilhām-ı Ḥudā’dur suḥen-i muḥteremi
Olmayan mazḥar-ı eltāf-ı kemāl-i keremi
Mazḥar-ı sırr-ı eḥādiş-i şerīfi ola mı

Fehm-i rāzeş ne konem o ‘Arebī men ‘Acemī

Lāf-ı mihreş çı zenem o Ḳureşī men Ḥabeşī

²⁰⁸ Arap, Kureys, Medeni Sevgili için
Ki kederinin acısı Vahşi’nin sevinç kaynağı oldu.

Onun Arap olması benimse Acem olmamın sırrını anlamazsam
O Kureysli benimse Habeşli olmamdan nasıl söz edeyim

3 Tā ezel bezm-i elest nūrı iken faḥr-ı cihān
Şem‘ -i dīdārına sūzān idi pervāne-i cān

[96b]

VELEHU

Yanarak yakılarak ‘āleme geldüm sūzān
Zerre vārum behevādāri-yi o raḡs konān
Tā şod an şehre-i afāk bi-ḡurşīd u şey²⁰⁹

4 Bundan a‘ lā nedür ‘uşşākına elṭāf-ı kerem
Olalar devlet-i dīdār ile ḡoş dil-i ḡarem
Şūretā fırkat-ı ma‘ nāda vişāli her dem
Gerçi şad merḡale dūr est zi-pīş-i nāzerem
Vechuhu fī nazarı külli ḡadātin ve ‘aşā²¹⁰

5 Hūşyārān vefādur heme mestān-ı elest
Sāḡir-i sırr-ı muḡabbet ola hāşā ki şikest
Neş‘e-mend olmaz o kim olmaya peymāne be-dest
Şıfāt-ı bāde-i ‘aşkeş to mepors ez-men-i mest
Zevḡ-i īn mey neşināsi be-ḡudā tā neçeş²¹¹

²⁰⁹ Bütün varlığımla onun için hayranlıkla etrafımda döneyim
O afak ülkesi güneş ve nurla dolana dek.

²¹⁰ Gözümde yüz merhale uzak olsa da
Onun yüzü sabah akşam gözümün önündedir

²¹¹ Mest olmuş benden aşk şarabının vasfını sorma,
Allah’a yemin olsun ki bu şarabı tatmadıkça bilemezsin.

6 Sūzeş-i ‘aşk-ı Nebî ile ‘aleyhi’ş-şalavât

Şöyle dil-teşne gidem maḥşere buldukda ḥayât

Ola sîrâb-i sireşk ḥuşk lebân-i ‘Araşât

Maşlahat nîst merâ sîr ez-în âb-ı ḥayât

Žā‘afallāhu bihi külle zamānin ‘aşaş²¹²

7 Sâlik-i şāhreh-i ‘aşka budur ṭor pesend

Olmaya cān u cihān kayd-ı ‘alāka peyvend

Neş’etâ ehl-i muḥabbet olına bes bu pend

Cāmî erbāb-ı vefā coş reh-i ‘aşkeş ne revend

Ser mebâdet ki ez-în rāh ḳadem bâz keş²¹³

²¹² Bu hayat suyuyla doymak bana yaraşmaz,
Her susadığımda Allah onu arttırsın.

²¹³ Cāmî vefa ehli onun aşkından başka bir yolda yürümezler
Sakın bu yoldan geri kalmayasın.

[97b]

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

190²¹⁴

- 1 Girāndur çeşm-i dilde ḥāb-ı ğaflet yā Resūlallāh
Meger bīdār ide şubḥ-ı ḥidāyet yā Resūlallāh
- 2 Derūnum şu' le-rīz itdi ser-ā-ser āteş-i işyān
Meger itfā ide eşk-i nedāmet yā Resūlallāh
- 3 Benüm de ḥālūme raḥm eyle hengām-ı şefā' atde
'Uşāt-ı ümmete rûz-ı kıyāmet yā Resūlallāh
- 4 Günehkārum günehkārum günehkārum **Nazīm**-asā
Şefā' at kıl şefā' at kıl şefā' at yā Resūlallāh

²¹⁴ 24b'de tekrarlanmıştır.

SONUÇ

Mecmûalar, yazıldığı dönemin edebî zevk ve tercihlerini yansıtan bir ayna niteliğinde oldukları için önem arz eden eserlerdir. Türk edebiyatında ilâhî mecmûaları önemli bir yer tutmaktadır.

Üzerine çalışma yapılan mecmûanın içerik itibariyle “Mecmû'a-i İlâhiyyât” özelliği gösterdiği, mecmûada çeşitli şairlerin ilâhîlerinin bir araya getirildiği, ilahîlerin sade bir dille yazıldığı, kullanılan kelimelerin halkın düşünce yapısını ve dönemin kültürünü yansıttığı görülmüştür.

Mecmûanın derleyicisi hakkında bir malumata rastlanılmamıştır. Şairlerin yaşadıkları dönemleri, tezkireleri ve edebiyat tarihlerini inceleyerek mecmûanın hangi tarihte yazıldığına dair bir tahminde bulunmaya çalışıldı. Mecmûada 13.yy ile 18.yy arası dönemlerde yaşayan şairler yer almıştır. Bu şairler göz önünde bulundurulduğunda müellifin 18. yüzyıl veya sonrası bir dönemde yaşadığı sonucuna ulaşılabilir.

Mecmûanın genelindeki şairlerin mahlasları son beyitte veya son dörtlükte belirtilmiştir. Fakat şairi bilinmeyen (yazılmayan) şiirler de bulunmaktadır. Şairi belli olmayan kimi şiirlerin şairleri dîvânlar, tezkireler ve mecmûalar vasıtasıyla tespit edilmiştir.

101 varaktan oluşan bu İlâhîler Mecmuâsı üzerinde bugüne kadar herhangi bir akademik çalışma yapılmamıştır. Mecmûada adı geçen 40 şairin ilâhîleri yer almıştır. Mahlas beyti gecmeyen manzumelerle birlikte mecmûada toplam 190 şiir mevcuttur. Bu sayıya beyitler ve dörtlükler de dâhil edilmiştir. Mecmûada en fazla gazel nazım şekli kullanılmıştır. En fazla ilâhîleriyle başta Yûnus Emre olmak üzere Niyâz-î Mısırî, Eşrefoğlu ve diğer şairler sırayı takip etmişlerdir.

Mecmûada en fazla kullanılan 3 arûz kalıbı 48 adetle fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün, 27 adetle mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün, 13 adetle fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün'dür. Mecmûada en fazla kullanılan 3 hece ölçüsü 12 adetle 11'li, 8 adetle 14'lü, 7 adetle 16'lı hece ölçüleridir.

Vezinler mecmûaya bağlı kalınarak yazılmakla birlikte vezin açısından tutarsız olan şiirler belirtilmiştir. Nüshada yer alan ilâhîlerin birçoğu günümüzde musîkî alanında yayınlanmıştır. Dîvânlarda yer almayan ancak elimizdeki çalışmada yer alan şiirlerdeki beyitler ve dörtlükler tespit edilerek gün yüzüne çıkarılmıştır.

KAYNAKÇA

- AKSOY, Hasan, “Şemseddin Sivâsî”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 38, TDV Yayınları, İstanbul, 2010.
- ALBAYRAK, Nurettin “Kul Himmet”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 26, TDV Yayınları, Ankara, 2002.
- AŞKAR, Mustafa, “Niyâzî-i Mısırî”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 33, TDV Yayınları, İstanbul, 2017.
- AZAMAT, Nihat, “İbrâhim Gülşenî”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 21, TDV Yayınları, İstanbul, 2000.
- AZAMAT, Nihat, “Câhidî Ahmed Efendi”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 7, TDV Yayınları, İstanbul, 1993.
- AZAMAT, Nihat, “Hacı Bayrâm-ı Velî”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 14, TDV Yayınları, İstanbul, 1996.
- AZAMAT, Nihat, “Üftâde”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 42, TDV Yayınları, İstanbul, 2012.
- AYDEMİR, Yaşar, “Metin Neşrinde Mecmûaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler”, **Turkish Studies**, 2007, Volume 2/3, s. 123-137.
- BANARLI, Nihat Sâmî, **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**, İstanbul, MEB Devlet Kitapları, 2001.
- BİLGİSEVEN, Amiran Kurtkan, **Niyâzî Mısırî’den Esintiler**, H Yayınları, İstanbul, 2010.
- CÂNİB, Ali, “Edebiyat Tedkiklerinde Mecmûaların Rolü”, *Hayat*, S. 45, 1927.
- CEYHAN, Semih, “Şems-i Tebrîzî”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 38, TDV Yayınları, İstanbul, 2010.
- DEĞİRMENÇAY, Veyis, “Sultân Veled”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 37, TDV Yayınları, İstanbul, 2009.
- ÇELEBİ, Asaf Halet, **Eşrefoğlu Dîvânı**, Hece Yayınları, Ankara, 2011.

DEVELLIOĞLU, Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2012.

DİLÇİN, Cem, **Yeni Tarama Sözlüğü**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2013.

DİLÇİN, Cem, **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, TDK Yayınları, Ankara, 2000.

DURMAZ, Gülay, Muhibbî,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=963>

Erişim Tarihi[06.08.2019]

ERDOĞAN, Kenan, **Niyâzî Mısırî- Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı(Tenkitli Metin)**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2008.

GIYNAŞ, Kâmil Ali, “Şiir Mecdûaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası”, **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, 2011, 25, s. 246-247.

GÖLPINARLI, Abdalbâki, **Yûnus Emre- Hayatı ve Bütün Şiirleri**, Türkiye İş Bankası, Kültür Yayınları, İstanbul, 2013.

GÜNEŞ, Mustafa, **Eşrefoğlu Rûmî-Hayati Eserleri ve Dîvânından Seçmeler**, T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara, 1998.

GÜZEL, Abdurrahman, TATCI, Mustafa, **Yûnus Emra-Hayatı, Eserleri ve Şiirlerinden Seçmeler**, Sabancı Kütüphanesi, Ankara, 1990.

İPEKTEN, Haluk, **Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz**, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2005.

KARA, Kerim, “Mehmed Nasûhî”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 28, TDV Yayınları, Ankara, 2003.

KARATAŞ, Turan, **Edebiyat Terimleri Sözlüğü**, Ankara, 2006.

KAVRUK, Hasan, **Malatyalı Niyâzî-i Mısırî; Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Türkçe Şiirleri**, Malatya, 2004.

KESİK, Beyhan, Nakşî, Çıkrıkçı Şeyh Mustafa Efendi,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4908>

Erişim Tarihi[05.08.2019]

KILIÇ, Atabey, “Mecdûa Tasnifine Dâir”, **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecdûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambârı**, Turkuaz Yayınları, İstanbul, 2012.

KILIÇ, Filiz, Fazlî, Ebu'l-Fazl Mehmed Efendi,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1532>

Erişim Tarihi[06.08.2019]

KONUR, Himmet, “Sezâi-yi Gülşenî”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 17, TDV Yayınları, İstanbul, 2009.

KÖKSAL, Mehmet Fatih, Derviş Osman,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=852>

Erişim Tarihi[05.08.2019]

KÖPRÜLÜ, Orhan F. “Velî Ak Şemseddin”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 2, TDV Yayınları, İstanbul, 1989.

KURNAZ Cemal ve AYDEMİR Yaşar, “Mecmûalara Sorulması Gereken Sorular”, **Turkish Studies-International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 8/1, 2013. s. 51-64.

KUT, Günay, “Mecmûa”, **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi** (Devirler, İsimler, Eserler, Terimler), C. 6, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1986.

LEVEND, Ağâh Sırrı, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2008.

NAMLI, Ali, “İsmâil Hakkı Bursevî”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 23, TDV Yayınları, İstanbul, 2001.

NÛR, Seyyid Muhammed, **Edebi ve Tasavvufî Mısırî Niyâzî Dîvânı Şerhi**, Esmâ Yayınları, İstanbul, 2016.

OKUMUŞ, Ömer, “Câmî, Abdurrahman”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 7, TDV Yayınları, İstanbul, 1993.

ÖZCAN, Nuri, “Nazîm”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 32, TDV Yayınları, İstanbul, 2006.

ÖZCAN, Nuri, “Zekâî Dede”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 44, TDV Yayınları, İstanbul, 2013.

ÖZCAN, Nuri, “İtrî Efendi”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 19, TDV Yayınları, İstanbul, 1999.

ÖZKAN, İsmail Hakkı, “Nevâ”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C.33, TDV Yayınları, İstanbul, 2007.

PALA, İskender, **Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü**, Kapı Yayınları, İstanbul, 2017.

- PEKOLCAY, Ayşe Necla, “Eşrefoğlu Rûmî”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 11, TDV Yayınları, İstanbul, 1995.
- RÛMÎ, Mevlana Celaleddin, Çev. Edip TURGUT, **Divân-ı Kebir**, Süre Yayınevi, Sadettin Konevi, Ankara, 2010.
- Sağlam Kitabevi Yayını, **Niyâzî Divânı**, İstanbul, 1976.
- TAHİR, Bursalı Mehmet, “Fethî Abdülkerim (Bülbülcüzâde)” **Osmanlı Müellifleri**, C. 1, Meral Yayınevi, İstanbul, 1972.
- TANRIKORUR, Çinuçen, “Acem”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 1, TDV Yayınları, İstanbul, 1988.
- TANYILDIZ, Ahmet, “Şiir Mecmûalarının Neşri Hakkında”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, C. 5, 2012, s. 224-229.
- TATCI, Mustafa, “Yûnus Emre”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 43, TDV Yayınları, İstanbul, 2013.
- TATCI, Mustafa, **Niyâzî Mısırî**, Malatya Kitaplığı, İstanbul, 2013.
- TATCI, Mustafa, **Eşrefoğlu Rûmî- Dîvân-ı İlâhiyât**, DİB Yayınları Ankara, 2014.
- TATCI, Mustafa, **Yûnus Emre-Dîvân-ı İlâhiyât**, Kapı Yayınları, İstanbul, 2011.
- TATCI, Mustafa, KURNAZ, Cemal ve AYDEMİR, Yaşar, **Giritli Salacioğlu Mustafa ve Mesnevîler**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2001.
- TAYŞİ, Mehmet Serhan, “Cemâl-i Halvetî”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 7, TDV Yayınları, İstanbul, 1993.
- TİMURTAŞ, Faruk Kadri, **Yûnus Emre Dîvânı**, Kültür Bakanlığı Yayınları: 380, Sabancı Kütüphanesi, Ankara, 1989.
- TOPRAK, Burhan, **Yûnus Emre Dîvânı**, 2 Cilt, İstanbul, 1943.
- TOSUN, Necdet, “Seyyid Nizâmoğlu”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 37, TDV Yayınları, İstanbul, 2009.
- TURAN, Şerafettin, “Bayezid II.”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 5, TDV Yayınları, İstanbul, 2017.
- UÇMAN, Abdullah, “Abdülehad Nûrî”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 1, TDV Yayınları, İstanbul, 1988.
- UZUN, Mustafa, “Dede Ömer Rûşenî”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 9, TDV Yayınları, İstanbul, 1994.
- UZUN, Mustafa, “İlâhî”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 22, TDV Yayınları, İstanbul, 2000.

UZUN, Mustafa, “Mecmûa”,**TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 28, TDV Yayınları, Ankara, 2003.

Yazım Kılavuzu, TDK Yayınları, Ankara, 2009.

YILMAZ, Hasan Kâmil, “Aziz Mahmud Hüdâyî”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 4, TDV Yayınları, İstanbul, 1991.

YILMAZ, Ülkü, **İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi No: T 1532’de Kayıtlı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin)**,Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.

EKLER

MECMÛANIN TIPKIBASIMI

SOLEYMANIYAT

Y. 1395

No. 1395

Merhametli Yekenci

18

Sn. Nuri Arslan Bağcı

[الشيء الذي محجود]

Araz bar.. ^{misal: far} - mislaan
puselik.. ^{rahmatul lillah - kuzum}
nukult-
nole. ^{seysh}

الحق حقل غیری سبک بالاند ز بلان حقل غیری سبک بانی دکلر فلا عاشق اولان کشینک بلالی لشانک وازدر دول اوغونین اوغوش دیلاره مشتاق اولان بونان کوخوم وازدر کسلره حکم البسته بارینیزان نور یاور اولو دیواندن درویشین یونس کاملره سوبالده جاهلک صحنی عقله زباند زبانت	الحق عشقکله جهار نیشنه لطف ایله عیارین قیل درد کله و جاز خسته عاشقاره احسانت دردنلوره دروازانت وصلت یولون سارانت ای درختی چوقدرخان عالمیولون قمر تیان اوچاوسق قیل جان لطف ایله عیارین قیل بیگانه اولان زبانت وزیرانه لرا بادیانت قوی ویران زبانت لطف ایله عیارین قیل
--	---

الحق جافدن شهرک زنده زنده اولجه کله دوشد و عیارین قیل کشتان سوزا ایلمی قیل چشمه سر عیارین قیل دوده دوشلر یور ز اهل درد سالی کوزنجی عاشقاره عیارین قیل ظاهر و وزیر عیارین قیل هدم اولان دوشن قضا سوزا چونکه موجود نظر ایلمی قیل یوه یلدری قیل و عیارین قیل	الحق افاق صبح ما اوچی جنب ماهتاب شام اوچی جنب کوه کل ناب سوزنک بر وانی شمع زولیلده اسد احبیب آتش و صفتی و الیل شمع ماغ لبس و صفتی و احبیب اوچاوسق قیل و احبیب باقه نقصان نظیم یا احبیب
--	---

نماندند بجز ایند دل بدیدار اولست
 عارض ای کلون عاشق دار اولست
 محروم عاشق اولان آله حکمت زور
 دوستان دوست بوزنی غصه کفار اولست
 رزق و تنزلت بهنجی کوندار اولست
 شوکتیلیلر که قارشو یچدار اولست
 زوق طاعتک حال عاشقی کلست
 عاشق صادق اینک دلن کارنی کل
 رخصه نجم دار اولون اجم اولست
 یکم دیل عشق دار اولست بزار لک
 در جنت اودی کیم اولست بزار لک
 عشق اودی سز کجند غیر محروم
 جلد افکاره فانی ایوب نوشید
 نطق خندان حشر او اعتراف اولست
 ای نازی حال عشق هر کیم فاش اولست
 سر حقد را کیم بنخردار اولست

بجگاه

بایستی که کلیدت بیاورد
 چون مادر ذکر الله اینست
 اولدی منور جان و دل
 انوار ذکر الله اینست
 بایک ابله فطرتی هفت
 ذکر اینک ابله منور شد
 دل محض فطرتی هفت
 تکرار ذکر الله اینست
 اهل طریقت بولیدیلر
 ذکر اینک ابله اولدی
 انوار و فضل اینست
 انوار ذکر الله اینست
 وحدت شمس اینست
 بوجله وار فطرتی هفت
 شمس ایت قلبی فطرتی
 اینست ذکر الله اینست

در این کلید بزرگ
 در دین جان بزرگ
 علی کوزا
 دیداری ذکر الله اینست

در این کلید
 در دین جان بزرگ
 علی کوزا
 دیداری ذکر الله اینست

سحر الحكي عين معدود
 وما المصير الا القباد
 وان كل من جود ومهنة
 انت **دين هوات صبر** او دود

وحيه فليس في كل موضع
 ففوس قد بدف من جود
 وكل يا غلبه عين خاف
 وفي الحقيقة زان عين معبود
 وما في الكون عين الحكي اصله
 وما في الفهم الا اصل مقبوضه
 برب خجله اوف معج
 جود جود والامع مقبوضه
 فبا ان وبالناس من
 لقي كل العلم انت محم
 لقا من المظاهر انت سمع
 لكل الدوافع انت مو
 لله الطاف لله العفا جميعا
 لله القدر لله اللطف الله الحي
 وفي عراك معرض ومسبح
 فلا تها والبست عين اصلا

التهف
 كل يد ريليلد وشول زادو انظار
 جاعبه ويا تخيدو هم شمشيت
 نار وباد و آب و طلك كل خور و و اصلا
 كجوب و لا و زنه زينه زينه زينه زينه
 باد و زنه زينه زينه زينه زينه
 باد و زنه زينه زينه زينه زينه
 انت **دين هوات صبر** او دود
 جلد و زنه زينه زينه زينه زينه

فوسخور سيد و زنه زينه زينه زينه
 كل من طلقك و زنه زينه زينه زينه
 زينه زينه زينه زينه زينه زينه
 فوسخور سيد و زنه زينه زينه زينه
 فوسخور سيد و زنه زينه زينه زينه
 فوسخور سيد و زنه زينه زينه زينه
 فوسخور سيد و زنه زينه زينه زينه
 فوسخور سيد و زنه زينه زينه زينه

سوزناك

بن بزرگم كزلى عيان
يار معبودم الله
نلرده و جانلرده نهات
سندن بو جهان لجه نشان
اخر بوئے بلده كى جهان

الحق
 ایضا به بنسبتان یارده دت
 در شفا اولور در دستار یو یارده دت
 اولدیکیم ایچین غمکیم فرامان
 در جامی دوستلر یو یارده دت
 وارار بو سوز در دست اشکینه
 بخرقه کیم دوستلر یو یارده دت
 اعلله در مشول کوز لر نیمه
 فان یارمش اقبال دوستلر اقله دت
 عاشق یونسک بودن مقصودی
 الا مغانم دوستلر ختام اوده دت

الحق
 ایضا به بنسبتان یارده دت
 در شفا اولور در دستار یو یارده دت
 اولدیکیم ایچین غمکیم فرامان
 در جامی دوستلر یو یارده دت
 وارار بو سوز در دست اشکینه
 بخرقه کیم دوستلر یو یارده دت
 اعلله در مشول کوز لر نیمه
 فان یارمش اقبال دوستلر اقله دت
 عاشق یونسک بودن مقصودی
 الا مغانم دوستلر ختام اوده دت

الحق
 ایضا به بنسبتان یارده دت
 در شفا اولور در دستار یو یارده دت
 اولدیکیم ایچین غمکیم فرامان
 در جامی دوستلر یو یارده دت
 وارار بو سوز در دست اشکینه
 بخرقه کیم دوستلر یو یارده دت
 اعلله در مشول کوز لر نیمه
 فان یارمش اقبال دوستلر اقله دت
 عاشق یونسک بودن مقصودی
 الا مغانم دوستلر ختام اوده دت

الحق
 ایضا به بنسبتان یارده دت
 در شفا اولور در دستار یو یارده دت
 اولدیکیم ایچین غمکیم فرامان
 در جامی دوستلر یو یارده دت
 وارار بو سوز در دست اشکینه
 بخرقه کیم دوستلر یو یارده دت
 اعلله در مشول کوز لر نیمه
 فان یارمش اقبال دوستلر اقله دت
 عاشق یونسک بودن مقصودی
 الا مغانم دوستلر ختام اوده دت

الای
 زنده کی بینی یا شکر ایام
 محبتك عشقند ز ایام
 بو کو زده اقان یا شکر ایام
 محبتك عشقند ز ایام
 هر نام سحر اغلا دیغم ایام
 صو کر بی باغلا دیغم ایام
 جرج وزو سعادوند یغم ایام
 محبتك عشقند ز ایام
 دهل بلین دوراغه ایام
 ابرمشد رسراغه ایام
 قید یغم طوطی خانه ایام
 محبتك عشقند ز ایام
 کورون سیف الیهک قصهك
 صو اول الیهک دوستك
 صو ارضه زبون مستك
 محبتك عشقند ز ایام

دوگاه

محرم ذی الحجه سن یا محمد مصطفی
 مقدس ایام سن یا محمد مصطفی
 نور و جلال سن یا محمد مصطفی
 نور جلاله اش سن یا محمد مصطفی
 نور کرم بایشه سن یا محمد مصطفی
 دهنای اولیا سن یا محمد مصطفی
 قیام شاف طالب دیداره سن یا محمد مصطفی
 سن شمع انقیاس سن یا محمد مصطفی
 بر صیفم امثال عاده سن یا محمد مصطفی
 سن دلیل اصفیا سن یا محمد مصطفی
 مولای غری موی سر لدم علیا سن یا محمد مصطفی
 سن مولا رضا سن یا محمد مصطفی
 مولای محمد و موسی و علی و ابی طالب
 فقه و دین و حق و تقی و زین العابدین
 مس و معانی بن فدا قیدم سالک و ابی

الهی
 شمس زانیه خدا یار و زحمت دهنی
 مرسته خاتک با قدر و در خند

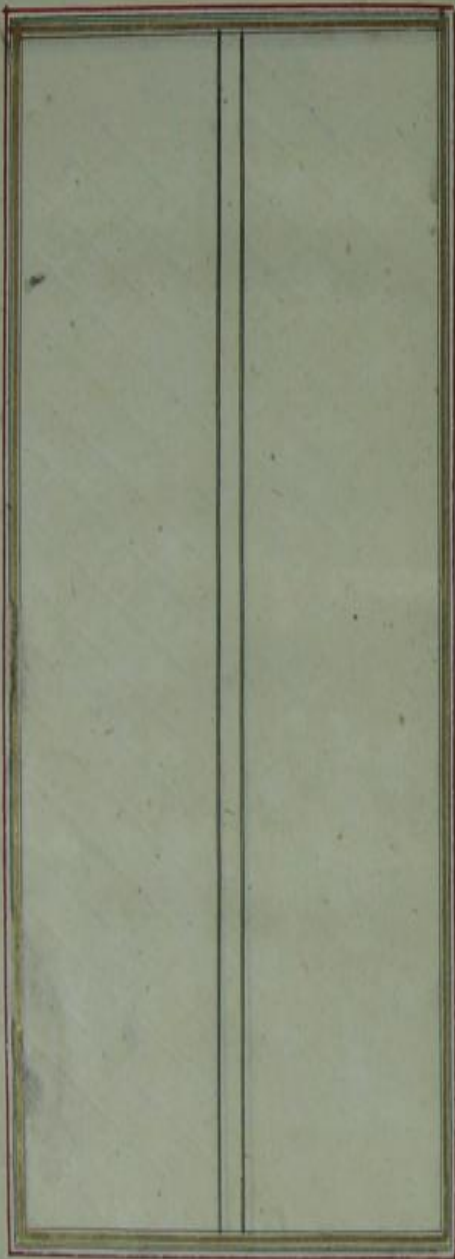
صلوا علی المصطفی

مقصدی بکامه منم و جرمه
 انبیا و مرسلین و حجیل انبیا

انبیا
 شمس بک انبیا دالدم و حجیل
 لعل ابله و سنبل و دوشم دیار کرم

انبیا
 دیار سن و حجیل و دیار انبیا
 انبیا و مرسلین و حجیل انبیا

الهی

صبا

الحق

بناغده سیر کلام ازین
 بحر کلام بودیند افلاک

چون الین کلامی در کلام مردم
 مراد بود که کوسر جمال

که اولد که در کوز و فغان
 حلاله عاشقانه عشق و فغان

کوی سوز و غم شمع نوری
 قند از یونیز با شمع جان

م

الحق

بندوست ایلد دست اولمش
 بندوست اولمش اولمش
 کسکه لرد دست اولمش
 منکر لرد باغون کولوشور
 سلامده خدی و بندوست اولمش
 بندوست ایلد دست اولمش
 جانیم اولمش اولمش
 اولمش اولمش اولمش
 دنیا باغ اولمش اولمش
 منور لرد خدی اولمش
 دست بجه اولمش اولمش
 مولانا اولمش اولمش
 کسکه بهام اولمش اولمش
 عاشق اولمش اولمش
 فانی اولمش اولمش
 باند اولمش اولمش
 بندوست اولمش اولمش

م

کیم بود که در خسته آن
 آند و دخی کیم بدست
 این بود که در خسته آن
 آند و دخی کیم بدست
 قمری اینست بول بوگون
 غارتان بول بوگون
 برون کی و غده بول بوگون
 و این غارتان بول بوگون
اشرف و غارتان
 شنده مینی غارتان بول بوگون
 یکی جهان اینست
 شجاعت اینست بول بوگون
غارتان
 کیم بود

کیم بود که در خسته آن
 آند و دخی کیم بدست
 قمری اینست بول بوگون
 غارتان بول بوگون
 برون کی و غده بول بوگون
 و این غارتان بول بوگون
اشرف و غارتان
 شنده مینی غارتان بول بوگون
 یکی جهان اینست
 شجاعت اینست بول بوگون
غارتان
 کیم بود

حسبی

الحق

سر عشق با انوار فرشت
او ز لیلی کلاوه فرشت

جهان شعله ز ناله از
بیان بر لبیم اول ناله فرشت

بوگون باز اولی از عشق بارین
او تا نو خضر از انوار فرشت

کودن من نوریا عاشق زین
نظر احسان از انوار فرشت

نیمه نور و نور کوز خراش
نور کوز نور کوز انوار فرشت

الحق

جاهد و افسان با اهل القیام
ان عشق المومنه بعضی کرام

یا عباد الله فاعلموا ان
واذکروه بالغدو

عقل با فقه از بخت نوریه
شمع با خفت فالر و لافده صباغ

جنت اهلین کون علم و عمل
لا حرج لارسل او جفته خیاخ

۴۴

مفتی علم از سن
سن خبر دار و وقت

بودن خودت ایستاد تو
میزان الله در

یا نور دردی المله
کلور کس بود مده

نفس شعله در کینه
نفس شعله در کینه

در دیکر کس کایا
دار فاد در دیکر

حی و ریزن ابدک
باشی چون ابدک

حکمت حوز ابدک
ایضا

الحق

کل یکس از سن
کلین عذرا نده در

بوی جان با طیب فیلس
کشتان جانده در

نرسیده دلش بوقت
سنگ عشق کمره سری زور

اکن انسا نده در
عقله و ضعیف اذراک

ایست انرم علی بیاب
کایم شانه دود

بازده ناله دایند سن
سن سفا در دین

متر حذت در سخی خور
من علیا فاشده در

آلهی
 بودون دکر مکر نفس دوزن
 ال الدوزن مکر خفا کیدون
 کول کعبه شمش طوفان ایدون
 محال کونی جالبوز بون
 محال کونی سوز بلور بون
 او سلطان دمی سوز بلور بون
 ساه ملکر قاده آجرون
 مؤنلر او شمش دقت صا جرون
 برسی قلاوز خفا او جازون
 محال کونی جالبوز بون
 محال کونی سوز بلور بون
 او سلطان دمی سوز بلور بون
 دوزنیش بولس ایدر کوز لولای بکا
 عتقل محبتی طوفانوز جانه
 عتقل باشا کوز دوزن
 محال کونی جالبوز بون
 او سلطان دمی سوز بلور بون

نفس شریف
 نور خفا المیزره اولن آفتاب
 لعل نابند غم کوه خفاه تاب
 با کبک بوز سوز مکش اولن شیرین
 وار قیاسیت کدر اولن بیخیز عالجیل
 آستان زلفک دایر ملکر خط ایدر
 سدره دشت نصیب جلیل ایدر شایه
 خدند دوزن باطل زارن ایدر
 اولدی ای نقشی دوزن ملکر شایه

آلهی
 صفی خنده دم شمش افکاری غم
 شاکرین شکری غم کوه دکرین دکرین غم
 سدره دشت غم از غم جیل ایدر
 او سلطان دمی سوز بلور بون
 ناله زدن غم از غم جیل ایدر
 سوز بلور بون از غم شمش افکاری غم
 سوز غم از غم جیل ایدر
 سوز غم از غم جیل ایدر
 سوز غم از غم جیل ایدر

آلهی
 بودون دکر مکر نفس دوزن
 ال الدوزن مکر خفا کیدون
 کول کعبه شمش طوفان ایدون
 محال کونی جالبوز بون
 محال کونی سوز بلور بون
 او سلطان دمی سوز بلور بون
 ساه ملکر قاده آجرون
 مؤنلر او شمش دقت صا جرون
 برسی قلاوز خفا او جازون
 محال کونی جالبوز بون
 محال کونی سوز بلور بون
 او سلطان دمی سوز بلور بون
 دوزنیش بولس ایدر کوز لولای بکا
 عتقل محبتی طوفانوز جانه
 عتقل باشا کوز دوزن
 محال کونی جالبوز بون
 او سلطان دمی سوز بلور بون

نفس شریف
 نور خفا المیزره اولن آفتاب
 لعل نابند غم کوه خفاه تاب
 با کبک بوز سوز مکش اولن شیرین
 وار قیاسیت کدر اولن بیخیز عالجیل
 آستان زلفک دایر ملکر خط ایدر
 سدره دشت نصیب جلیل ایدر شایه
 خدند دوزن باطل زارن ایدر
 اولدی ای نقشی دوزن ملکر شایه

آلهی
 صفی خنده دم شمش افکاری غم
 شاکرین شکری غم کوه دکرین دکرین غم
 سدره دشت غم از غم جیل ایدر
 او سلطان دمی سوز بلور بون
 ناله زدن غم از غم جیل ایدر
 سوز بلور بون از غم شمش افکاری غم
 سوز غم از غم جیل ایدر
 سوز غم از غم جیل ایدر
 سوز غم از غم جیل ایدر

مخبر

غنم غالب و لایق بوده که خادو
 عشق و دلان عادی مونی یسار
 بی یوفس ملک یوسد ریزار
 بیان و لایق سوبیل جحر

نفت
 استان و کوه حکم این وضع جبین
 اول امان بولون او کابا کابین
 بن ختم یکیم فابوکن بره و انیت
 بار رسول الله امان با فخر عالم

جلد عالم آشنا آره بیکانیم
 هس الشیم اغیار الیکد کرم عجب دیوانیم
 نشتم ظلمت فالدم آب خیر انیم
 آیدیم در بای عشق طالب درد انیم

اولوب بغیر جسم الیلم فلیم خراب
 ای مدد معار عالم قبل نظر وزیر انیم
 زان مطلق جوی بوز کوشن غیر نیلین
 خبره کردل فیله این حکم الیکم غلاییم

حاکم الی نظر لفظ الیله ای فخر سل
 نارحی کله اسر باندی جسم اولدی کل
 آجله دین نگاه و فکله ناره کل
 نمنه اعظم دل مکیم انفا فله مد فتن

موصوفه اولد صلا در اهل عشق
 بنک در حراز کلن نمنه انیم

بهی فخر باشم مونی بر سربین
 حقه لایق عمل بلینجه
 بونک او تبین دویانجه بر سربین
 مد شد کامل سوبیلجه
 دیک کوه کل اوین دوزه من
 حق تقدیر نیلین بوزه من
 عاظم طالو بقیوب بوزه من
 عشق در بایستی بولینجه
 کار قنداش کله تو حید ازین
 تو حید در فک قلم می قنداب
 هج کدو کند قنار می بلینجه
 چوره بانک نشن بلینجه
 کوک قونئی و جار کیر و دمن
 باشه صون چون باغنه ایرومن
 اکدن الک فقیوب النشد
 کرمند و بایون المینجه

دوشی بوشنک جانم الیهم
 بی دوشوری بوشنک دین
 اقدار جسمان قالی باشکری
 الایاشم دینم سبیلن

دوشی بوشنک جانم الیهم
 بی دوشوری بوشنک دین
 اقدار جسمان قالی باشکری
 الایاشم دینم سبیلن

دوشی بوشنک جانم الیهم
 بی دوشوری بوشنک دین
 اقدار جسمان قالی باشکری
 الایاشم دینم سبیلن

دوشی بوشنک جانم الیهم
 بی دوشوری بوشنک دین
 اقدار جسمان قالی باشکری
 الایاشم دینم سبیلن

دوشی بوشنک جانم الیهم
 بی دوشوری بوشنک دین
 اقدار جسمان قالی باشکری
 الایاشم دینم سبیلن

دوشی بوشنک جانم الیهم
 بی دوشوری بوشنک دین
 اقدار جسمان قالی باشکری
 الایاشم دینم سبیلن

بن و ارغسی اندم
دوست و ارغسی بندم

هيا صليبا يازدم
بنهاد در الان السور
من غائب حاضر سين
هر جا البتة ناظر سين

جون بولدی کو کل یارم
نوک ایلدی اغیارم

کجده بن ادوصاندن
خجده بن او دکاندن

مصریه وجوب اسکان
بر اولدی قواعیان
طالع

طاعته تليد و كاسه
بنماد و الان السور

کوکلی عشقند بوی در نیمه یک عشق
کوکلی زده سنبل بر دانه سبیدار
بوکلی **اشرف افعی** روی کوکلی
صف بخروج هندو بیکه سبیدار

سودہ سنی حب وارہ
بغداد الان الشون
کوردہ سنی افکاشم
بغداد الان الشون

الدان جو بی بند
کجی و جان و تن
عقام دی لب و از
ایضا

کلدی دینلر دلداری
بولدی کلی کلدره
شمن نیکو وهب وارده
ایضا

با تو در حال داری جانورم دولت دوست
 دل اولیایان جان جانورم دولت دوست
 کلام جهان نوب اولدم کلید لب
 مردم جو کرد لک جانورم دولت دوست
 مسجد و مناجات ده خانه ده و زانده
 کبیر بیت خانه ده جانورم دولت دوست
 در دنیا و آخرت نفس جانورم دولت دوست
 بار خجسته نفس جانورم دولت دوست
 کلام اول دولت الدن و قوت کلدن
 نیاز نیک دندن جانورم دولت دوست
 تقسیم
 جمال بریم بر شمع هدایت لاکرولان
 و جمالک عشق زار کلمات با رسولان
 بوجرم فی عدد دل و شمع امین
 در احسان کلام شفاعت با رسولان

ای
 فایده باغ جنات روضه توحید
 فایده باغ جنات روضه توحید
 جامه باغ جنات روضه توحید
 کعبه نور سیاه فی نهایت توحید
 قطع ایند غار فکر ای کعبه توحید
 هیزه دکلور سیاه ای کعبه توحید
 اغری بی شک یوزک یوزک توحید
 ماورای انور حق سیر ای کعبه توحید
 یکیک معراج ای کعبه توحید
 سند طوبی کل عرش معاد توحید
 حقه کیم پرواز الدار کلام توحید
 ای نیاز عارف بالله کلام توحید
 اول سکن ملک بره و زلمه توحید

ای
 فایده باغ جنات روضه توحید
 فایده باغ جنات روضه توحید
 جامه باغ جنات روضه توحید
 کعبه نور سیاه فی نهایت توحید
 قطع ایند غار فکر ای کعبه توحید
 هیزه دکلور سیاه ای کعبه توحید
 اغری بی شک یوزک یوزک توحید
 ماورای انور حق سیر ای کعبه توحید
 یکیک معراج ای کعبه توحید
 سند طوبی کل عرش معاد توحید
 حقه کیم پرواز الدار کلام توحید
 ای نیاز عارف بالله کلام توحید
 اول سکن ملک بره و زلمه توحید

در این روز بوش از رخ
 از این ملک طرد شد
 من نصیب این شهر بودم
 با محمد قاضی از در شهر
 در این روز بوش از رخ
 از این ملک طرد شد
 من نصیب این شهر بودم
 با محمد قاضی از در شهر
 در این روز بوش از رخ
 از این ملک طرد شد
 من نصیب این شهر بودم
 با محمد قاضی از در شهر

در این روز بوش از رخ
 از این ملک طرد شد
 من نصیب این شهر بودم
 با محمد قاضی از در شهر
 در این روز بوش از رخ
 از این ملک طرد شد
 من نصیب این شهر بودم
 با محمد قاضی از در شهر
 در این روز بوش از رخ
 از این ملک طرد شد
 من نصیب این شهر بودم
 با محمد قاضی از در شهر

عُضْبَار

۱۰۰

[illegible]

عاشق
 عاشق کنی دلداد
 طوسد ارض سبای
 فتنه بنده اندام
 دل و عری برنجی
 بر غن جلی هم
 هر کس که کلان
 کو کلان ساز
 برنج ابله
 کدی حال
 الای دزد
 انجمنی علی
 یو لامت

حجاز

ای وزیر بیلر یازار قند در قند
 بر خیزد و ز هر سزار قند در قند
 سن بویون کشید یازار اولد
 داز سنک البسک یازار قند در
 اوردی کوفده کوه قند در
 او اغان اولد یازار قند در
 عشر ایچدی کجور ایشادک سنک
 بوسنک صبر و قند در قند در
 کوک اوچارک سنک قند در
 حجاز غصه بند یازار قند در
 قند ایچدی یازار قند در
 شول زکی اوچارک قند در

ای وزیر بیلر یازار قند در قند
 بر خیزد و ز هر سزار قند در قند
 سن بویون کشید یازار اولد
 داز سنک البسک یازار قند در
 اوردی کوفده کوه قند در
 او اغان اولد یازار قند در
 عشر ایچدی کجور ایشادک سنک
 بوسنک صبر و قند در قند در
 کوک اوچارک سنک قند در
 حجاز غصه بند یازار قند در
 قند ایچدی یازار قند در
 شول زکی اوچارک قند در

ای وزیر بیلر یازار قند در قند
 بر خیزد و ز هر سزار قند در قند
 سن بویون کشید یازار اولد
 داز سنک البسک یازار قند در
 اوردی کوفده کوه قند در
 او اغان اولد یازار قند در
 عشر ایچدی کجور ایشادک سنک
 بوسنک صبر و قند در قند در
 کوک اوچارک سنک قند در
 حجاز غصه بند یازار قند در
 قند ایچدی یازار قند در
 شول زکی اوچارک قند در

بوسلک

الهی
حافظ

کی بود یار بیکه غم بربط بجا کنم
 که بیکه منزل و که در مدینه بجا کنم
 بر کار دهم از دل بکشم بیاورم
 وز دوشم خوشنشان آن خیمه در بیاورم
 یار الله بسوی خود مرا ره بیاورم
 تا ز فرق سر قدم سازم ز دیده بیاورم
 آرزوی جنت لالاوی برون کردم زلی
 جنتم این بسکه برخاک درت ماورم
 خواهم از سودای یابوستم سر در
 یابوستم سر درم یاسر دین سودا کنم
 هر دم از شوق تو معذورم اگر هر
 جامی سانا مه شوق مرا نشا کنم

در دینک در دینک بیاورم
 جانم بجانک بیاورم
 غریبه دوشم ایملد فشانک
 و صلی علیه سیر بوجه سلطانم
 انبیاء عترت اولیا سرشته
 جهان عاشق در بند اویم سلطانم
 در دین افتاده ملک بودم سرشته
 هر چه بجا کورد ملک استر بوم سلطانم

تعالی
 مؤمن ویر عشق بیگانه از آن اولیم
 بیکر جانان ناله ناله ناله اولیم

یا ناله ناله عشق بیگانه از آن اولیم
 درویش ابله در دوزخ دور از آن اولیم

عشق بیگانه که این جهان فشان
 بوی خوش در دوزخ بیگانه اولیم

نعم
 سید نظام او غلامم ارم کند ناله ناله
 اگر کند در آن جهانم ارم کند ناله ناله

نعم
 این دقتم بنی ابو الوقت اولیم
 عید محرم بن صورت بیگانه

میرم ایچو بن دوزخم در غلام
 مریچم مریچم کی صولم

بن دوزخم این سیر عیب از
 انصاف و از آن کای سیر سیر

صاف که هر دقتم بنی دوزخ اولیم
 در دوزخ در آن کای سیر سیر

نعم
 میرم ایچو بن دوزخم در غلام
 مریچم مریچم کی صولم

دکانه ای این سیر بیگانه
 مقصود اول آن کشف بیگانه

ادمه در کز آن غیبه بقول
 دل دوزخه و برمه حل کوه بیگانه

افا ایدوب کوز و مکارو
 و حد سیریه همان دوزخ بیگانه

انوار فرشته در سیریه
 احکام و قاف سیریه بیگانه

جمله بلور سیریه
 اولد نصوحی فی این جهان بیگانه

السلام سر اولاد ارم السلام
 السلام باد فی ایجاد عالم السلام

السلام ای کوه بیگانه از آن اولیم
 زبور بالای طاق عرش اعظم السلام

السلام ای انسانی زین ککله
 اولد بوبله نفع انسانی مکرر السلام

السلام ای عیدک و لعله نعلیه الخاق
 انش نورد بر کار خرم السلام

اشه کلدی نالی دل حسته خاک بیگانه
 ابله زخم چرمه لطفه مرم السلام

عراق

نقش شریف
 بخارین قلعه علقاندر نارسول الله
 مذکور باد بطاف قدسیندر نارسول الله
 فلاحه شمس توفیق ابدیت ازنا اشارت
 شک هر چه کس کند عیاندر نارسول
 عصا و علقاندر نارسول الله
 بوشاندر نارسول الله
 عنایت قبل بکا الله بچون
 فطرت خال بر باریک عیاندر نارسول
 بودار خنجر بکار آلا ماندر نارسول
 در لطفان بکار آلا ماندر نارسول
 بیزبانه علقاندر نارسول
 بنیاد علقاندر نارسول

نقش شریف
 بخارین قلعه علقاندر نارسول الله
 مذکور باد بطاف قدسیندر نارسول الله
 فلاحه شمس توفیق ابدیت ازنا اشارت
 شک هر چه کس کند عیاندر نارسول
 عصا و علقاندر نارسول الله
 بوشاندر نارسول الله
 عنایت قبل بکا الله بچون
 فطرت خال بر باریک عیاندر نارسول
 بودار خنجر بکار آلا ماندر نارسول
 در لطفان بکار آلا ماندر نارسول
 بیزبانه علقاندر نارسول
 بنیاد علقاندر نارسول

الحمد لله رب العالمين الصمد العظيم
 السميع العليم الحكيم العظيم
 ذي الطول والقدرة العزيم العظيم
 هو الأول والآخر والظاهر والباطن
 وهو بكل شيء عليم
 سراده مخفي مدهسوم وحكم
 الذي هو انبي الوحي الكريم
 رسوله الى كافة من ربه من جنه نعم
 الله ارسله للناس نعم والله العليم العظيم
 والقد انزل من فوقه في انبياء المرسلين
 بعوم انزلهم ملك من ربه الامين انهم انفس

هزارم

نور دلیلاوت بقوبای سرمد
بر او که باب ماخص است که حکیم
در دلیله فی شریک الیوم الیوم
بزرگام که ششست در سده

دل بسته و فسیای نیشازی
سودای خون که می اصل و سرمد

الحمد لله
 ای طریقت ارزای حقیقت پیروی
 بر نشا ورن بکا اولی نشان
 قن در دوشک ای قن اچیلور کل
 دوت بچس بلبل کل خندان قن
 بلبل کل جان درین جانلر زان در
 اما بلبل کل اولی میکان قن در
 ارادم سروری بولدم بن بونتی
 چشم جانان بجوی سبزی سلطنت قن
 نیازی نیاز اولان سیرین سلطان او
 دین و هم ایمان اولان جانان قن

نقش
 موشم نامشکر کول اولدم مار کول
 دوشدم نرنگ کول اولدم مار کول
 قن کول کول کول کول کول کول کول
 قن کول کول کول کول کول کول کول

الحمد لله
 ای صفت اولدک جان قصه ک وار
 جری ک لک قان قصه ک وار
 کلم دنگل جوکان اسکول وار
 جلدن غیری نادر قصه ک وار
 کورین اولدم سرورین مودل وار
 دسلان او وار کس عسرت مودل وار
 دغری باشم غوغایه صلت وار
 بادشاه سیران قصه ک وار
 بو نیازی بی غلغله قن وار
 او مودل کس جانان قصه ک وار

م
 ای صفت اولدک جان قصه ک وار
 جری ک لک قان قصه ک وار
 کلم دنگل جوکان اسکول وار
 جلدن غیری نادر قصه ک وار
 کورین اولدم سرورین مودل وار
 دسلان او وار کس عسرت مودل وار
 دغری باشم غوغایه صلت وار
 بادشاه سیران قصه ک وار
 بو نیازی بی غلغله قن وار
 او مودل کس جانان قصه ک وار

ای ضمیمه نوله که جاننا قصیدک وارنا
 غزلی دله که فانیست قصیدک وارنا
 باشم او کجای جو کجاست قصیدک وارنا
 بایتم غیری یا نشا قصیدک وارنا
 جلدن غیری مهر ارباب قصیدک وارنا
 کورخی نوله مهر جاننا قصیدک وارنا
 وصلک او فانیست یا قلش
 بود و جود می او دره یا قلش وارنا
 نینک بایتم یا نشا قصیدک وارنا
 او غنق باشم غوغا یا نشا قصیدک وارنا
 بادشاهم یا نشا قصیدک وارنا
 بونایز می یا نشا قصیدک وارنا
 او مودر می یا نشا قصیدک وارنا

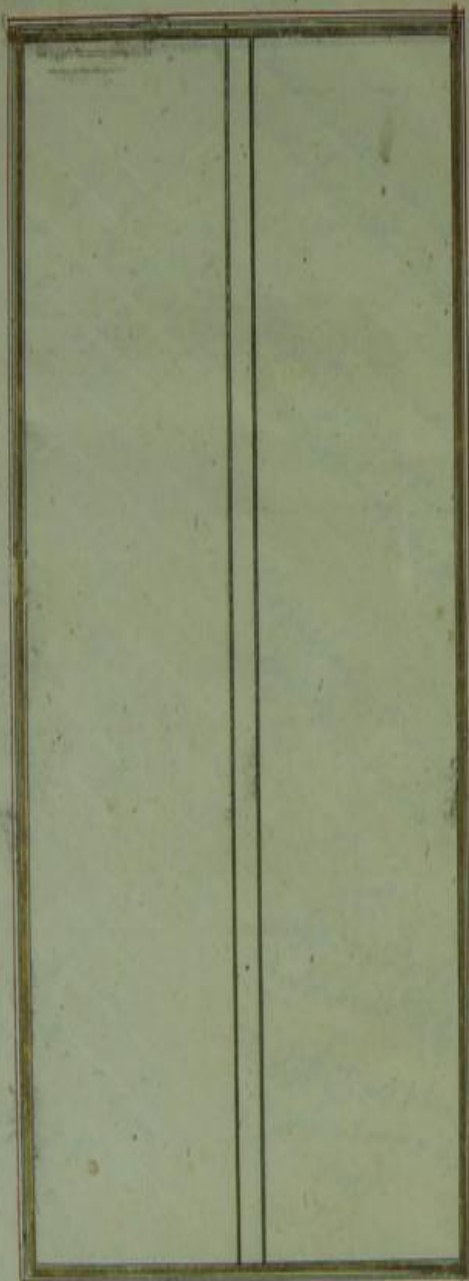
منم

هم جوی وجود اهدانک درد کجاست
 مودر کز دل و مهرانک ویران کجاست
 نیم علم شش بخند ز غوغا اولد کجاست
 روی علم الحیان دل دیوانه کجاست
 روز حاله جهانان خلقی بود و او کجاست
 نیم بر حاله سیکم چون حیدر کجاست
 یکجای علمان خلقی بود و او کجاست
 بجز سوز کیم کجاست کجاست کجاست
 فی مهوری نو نه کیم کجاست کجاست
 بود و آن دانا شمعک روی بود کجاست

مت

سکاہ

[illegible]

هو البسه بركي كل الله دونه لم كل
 سوي البسه بركي كل الله دونه لم كل
 نجه بر اوله لم آري نجه بر سوه لم غيري
 اوله لم وصلت ياري كل الله دونه لم كل
 بن جفتن كل اوله لم كل الله دونه لم كل
 دوعك عزرائيل المادن كل الله دونه لم كل
 اوز بستي اوله لم كل الله دونه لم كل
 سق از دوش امان كل الله دونه لم كل
 سون لم كل بلسه كل الله دونه لم كل
 وصاله ايريه كل الله دونه لم كل
 نازيه اوله لم كل الله دونه لم كل
 اوب كوز بركي كل الله دونه لم كل

مستعار

نفت شریف

حدن اشد و یا شایانم یار رسول کو مستعجا لک
یا فدی بی افراط لک یار رسول کو مستعجا لک

چون بی ضلالت بود زده قبل نظر ازین
نجد بر حجاب بود زده یار رسول کو مستعجا لک

چون خیال لک ایزدی ها پنج باقیم
بتر ایل لک به ناسا یار رسول کو مستعجا لک

تقسیم

بر کلا حق شای شاه اندک و موقول
مع اولور لطف و احسانیم در اولیم

سکه غزال الدن و نیکو الگوین سن
یوز سور ندر حلیه که عشا که مغفور دین
یار رسول الله

نیت
 کلمه حسن طریقت
 جلالک کلیمت باغ الطاف
 و خط را بکش باغ الطاف
 عیان تا با کلمه نور در دلت
 جلیبک لطفه امروزی علم را بآن
 دهانک منجی کرم امین
 این سینه خسته حال فقر را بزم
 کلامک کلیمت باغ الطاف
 لسانک فانی اولی ما فانی
 صفات فانی در دلت
 وجودک در دلت
 زمان خسته در دلت
 کمال فانی بود در دلت
 نجی و اولی بود در دلت
 رسوم فانی در دلت

نیت
 کلمه حسن طریقت
 جلالک کلیمت باغ الطاف
 و خط را بکش باغ الطاف
 عیان تا با کلمه نور در دلت
 جلیبک لطفه امروزی علم را بآن
 دهانک منجی کرم امین
 این سینه خسته حال فقر را بزم
 کلامک کلیمت باغ الطاف
 لسانک فانی اولی ما فانی
 صفات فانی در دلت
 وجودک در دلت
 زمان خسته در دلت
 کمال فانی بود در دلت
 نجی و اولی بود در دلت
 رسوم فانی در دلت

نیت
 کلمه حسن طریقت
 جلالک کلیمت باغ الطاف
 و خط را بکش باغ الطاف
 عیان تا با کلمه نور در دلت
 جلیبک لطفه امروزی علم را بآن
 دهانک منجی کرم امین
 این سینه خسته حال فقر را بزم
 کلامک کلیمت باغ الطاف
 لسانک فانی اولی ما فانی
 صفات فانی در دلت
 وجودک در دلت
 زمان خسته در دلت
 کمال فانی بود در دلت
 نجی و اولی بود در دلت
 رسوم فانی در دلت

نیت
 کلمه حسن طریقت
 جلالک کلیمت باغ الطاف
 و خط را بکش باغ الطاف
 عیان تا با کلمه نور در دلت
 جلیبک لطفه امروزی علم را بآن
 دهانک منجی کرم امین
 این سینه خسته حال فقر را بزم
 کلامک کلیمت باغ الطاف
 لسانک فانی اولی ما فانی
 صفات فانی در دلت
 وجودک در دلت
 زمان خسته در دلت
 کمال فانی بود در دلت
 نجی و اولی بود در دلت
 رسوم فانی در دلت

کرانه چشم دله خورشید غفلت با رسول الله
 مکریدار ایدو صبح ایدو با رسول الله
 درونم شعله بر آیدو سر اسرار عشق
 مکر ایدو آتش نواخت با رسول الله

بنده عالم رسم ایدو شفاعت
 عصا ایدو روز قضا با رسول الله
 کنگارم کنگارم کنگارم غلبه
 شفاعت قبل شفاعت قبل با رسول الله